

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Καμπαστάνας Σάββας   Α.Μ. 9003

Κουφού Παναγιώτα   Α.Μ. 8198

Λίλος Στέφανος   Α.Μ. 9026

«Εμπορική Πολιτική και Εθνική Ευημερία στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων Αν. Καθηγητής Θ.Β. Σταματόπουλος

**Ηράκλειο
Ιούλιος, 2015**

3.2.1 Εξαγωγικές Επιδοτήσεις και Ευρωπαϊκή Ένωση	79
3.3 Εισαγωγές – Εξαγωγές	81
3.4 Κοινή Αγροτική Πολιτική στην Ε.Ε.	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	90
ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ & ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ.....	90
4.1 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ).....	94
4.2 Προτημισιακές Εμπορικές Συμφωνίες στην ΕΕ	95
4.3 Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας	97
Πηγή : Eurostat Statistic Explained	100
4.4 Βαρόμετρα ικανοποίησης και μακροοικονομικοί δείκτες ανάπτυξης.....	100
4.5 Δείκτες ικανοποίησης πελατών	103
4.6 Δείκτες ανάπτυξης βαρύτητας (Αειφορίας)	107
4.7 Η διατήρηση της ευημερίας στην Ε.Ε.	117
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	122

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή στο σύνολο των απασχολούμενων.....	41
Πίνακας 2: Ο Προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης	55
Πίνακας 3: Εμπορικές συναλλαγές των κρατών-μελών της Ε.Ε. για τη χρονική περίοδο 2002-2013	63
Πίνακας 4: Βασικά στοιχεία για το διεθνή ρόλο του ευρώ	70
Πίνακας 5: Γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Ε.Ε. σε ποσοστό μεγαλύτερο του 1% της εθνικής γεωργικής δραστηριότητας.....	84
Πίνακας 6: Βιώσιμη κατανάλωση νοικοκυριών της Ε.Ε.....	111
Πίνακας 7: Δαπάνες ανά άτομο της Ευρωζώνης	114

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες της ΕΕ για Ε&Α ως % του ΑΕΠ το 2000-2011	44
Διάγραμμα 2: Επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού σε μια Μικρή Οικονομία	75
Διάγραμμα 3: Επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού σε μια Μεγάλη Οικονομία.....	76
Διάγραμμα 4: Επιπτώσεις μιας εξαγωγικής επιδότησης σε μια Μικρή Οικονομία.....	78
Διάγραμμα 5: Επιπτώσεις μιας εξαγωγικής επιδότησης σε μια Μεγάλη Οικονομία	79
Διάγραμμα 6: Οι επιπτώσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ε.Ε.	80
Διάγραμμα 7: Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας Ελλάδας σε σχέση με την Ευρωζώνη	99
Διάγραμμα 8: ΑΕΠ μελών Ε.Ε. για τη χρονική περίοδο 2003-2013	101

Υπεύθυνη Δήλωση Αυθεντικότητας

Η παρούσα Πτυχιακή Εργασία δεν έχει υποβληθεί σε άλλο Α.Ε.Ι. ή Α.Τ.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Επίσης, δηλώνεται ότι:

"Τ άτομα τα οποία εκπονούν την Πτυχιακή Εργασία φέρουν ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και του χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου".

Ο Δηλών
(υπογραφή)
Καμπασιάνας Σάββας

Η Δηλούσα
(υπογραφή)
Κουφού Παναγιώτα

Ο Δηλών
(υπογραφή)
Λίλος Στέφανος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρωπαϊκή ενοποίηση των κρατών, βασίστηκε σε ένα όραμα που είχε ως στόχο την επίτευξη της πλήρους πολιτικής ένωσης των κρατών της Ευρώπης.

Η διαδικασία της ενοποίησης ξεκίνησε από τη Γαλλία, τη Βρετανία και τη Γερμανία, τους πρωτεργάτες της Ευρώπης, που υποστήριζαν την ύπαρξη ενός συστήματος διακυβέρνησης, όπου σε ορισμένους τομείς επιβάλλεται ο διαμερισμός της κυριαρχίας μεταξύ των υπερεθνικών θεσμών, ενώ σε άλλους τομείς τα κράτη-μέλη θα μπορούν να διατηρούν πλήρως την κυριαρχία τους, με στόχο η συνδυασμένη η κοινή πορεία τους, να περιορίζεται στην επίτευξη του συντονισμού των επιμέρους εθνικών πολιτικών.

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι να διερευνηθεί η διαδικασία της ενοποίησης των κρατών-μελών της ΕΕ, καθώς και πως η εμπορική πολιτική θεσπίστηκε από τα όργανα της ΕΕ και συνέβαλε στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των κρατών-μελών της, με στόχο την ευημερία τους, σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας τους.

Η ολοκλήρωση της, επιτεύχθηκε με τη διαδικασία της ερευνητικής μεθόδου, χρησιμοποιώντας πληθώρα δικτυακών πηγών, αλλά και έντυπη βιβλιογραφία και αρθρογραφία, ενώ χωρίστηκε σε τέσσερα κεφάλαια, με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη συγγραφή και απόδοση των εννοιών της εμπορικής πολιτικής και της εθνικής ευημερίας κατά τρόπο περιγραφικό και ολοκληρωμένο.

Βασικό συμπέρασμα, αποτελεί ο ρόλος της ΕΕ καθώς χαρακτηρίζεται ως ένα ενοποιημένο σύστημα κρατών-μελών, που δίνει έμφαση στις αναπτυξιακές ωθήσεις και στη δημιουργία συνολικά ισχυρών οικονομικά κρατών, με στόχο τη διατήρηση ολόκληρου του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και της αναμενόμενης ευημερίας και ειρηνικής συμβίωσης που είναι και ο πρωταρχικός στόχος της ΕΕ.

ABSTRACT

The consolidation of states, based on a vision aimed at achieving full political union of the states of Europe.

The process of integration began from France, Britain and Germany, the leaders of Europe, supporting the existence of a system of governance, where in some areas it the sharing of sovereignty between the supranational institutions, while in other areas the Member States can fully retain their sovereignty, aiming combined their common course, be limited to achieving the coordination of individual national policies.

The purpose of this thesis is to investigate the process of consolidation of EU Member States and that trade policy adopted by the EU institutions and contributed to the economic and social development of member states, with a view to their being at all operating levels.

The integration was achieved by use of the research method, using a variety of web sources and printed bibliography and divided into four chapters with a view to the best possible specifications and performance of the terms of trade policy and national prosperity in a way descriptive and comprehensive.

The main conclusion is the EU's role as well as one unified system member states, which emphasizes the development thrusts even create powerful economic nations, with the aim of maintaining the whole European structure and the expected prosperity and peaceful cohabitation which is the primary objective.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα κράτη-μέλη της ΕΕ, έως και σήμερα έχουν διανύσει μια σημαντική κοινή πορεία, που βασίστηκε κυρίως στις λειτουργικές τους διασυνδέσεις και στις μεταξύ τους αλληλεξαρτήσεις. Η κοινή πορεία που ακολουθήθηκε δημιούργησε, θεσμούς που ήταν αμοιβαία αποδεκτοί, με στόχο την εξασφάλιση στους πολίτες της Ευρωζώνης της ειρηνικής συνύπαρξης και συμφιλίωσης τους και της συναινετικής διαχείρισης των αναφυόμενων οικονομικών εμποδίων και κρίσεων.

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει, η εξελεγκτική πορεία της διαδικασίας της ολοκλήρωσης της ΕΕ και της δημιουργίας θεσμικών οργάνων και οργανισμών για την εύρυθμη λειτουργία της και αφετέρου η δημιουργία πολιτικής γραμμής, αναφορικά με την έννοια της αλληλεγγύης σε υπερεθνικό επίπεδο και ιδίως η χάραξη της κοινής εμπορικής πολιτικής που ακολούθησε, με στόχο την επίτευξη της κοινωνικοοικονομικής ευημερίας στα κράτη-μέλη που την απαρτίζουν.

Η άντληση πληροφοριών κατά τη διαδικασία συγγραφής της συγκεκριμένης πτυχιακής ήταν ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που προέκυψαν, καθώς υπήρχαν πληθώρα πληροφοριών που έπρεπε να αναλυθούν και αποδόθηκαν κυρίως περιγραφικά, ενώ παραλήφθηκαν άλλα δεδομένα, καθώς η έκταση της υπερέβη τον κανονισμό των πτυχιακών.

Η πτυχιακή εργασία, ολοκληρώθηκε με τη διαδικασία της ερευνητικής μεθόδου, χρησιμοποιώντας πληθώρα δικτυακών πηγών, αλλά και έντυπη βιβλιογραφία και αρθρογραφία.

Ολοκληρώνοντας της πτυχιακή εργασία, διαπιστώθηκε, ότι υπήρχε υπέρβαση στην έκτασή της, πράγμα το οποίο και θα ερχόταν σε αντίθεση με τον κανονισμό των πτυχιακών και γι' αυτό αποφασίστηκε να διαγραφούν πολλά κομμάτια, δίνοντας όμως έμφαση στον κορμό του θέματος. Θεωρείται ότι εκπονήθηκε με όσο το δυνατό περιγραφικό και ολοκληρωμένο τρόπο.

Το βασικό συμπέρασμα που προέκυψε, μέσω της συγγραφής της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, είναι ότι η Ε.Ε. στηρίζεται στους θεσμούς της ενότητας των κρατών-μελών που την απαρτίζουν, δίνοντας έμφαση στις αναπτυξιακές ωθήσεις και στους κανονισμούς που διέπουν στη δημιουργία ισχυρής οικονομικής πολιτικής

συνολικά, πράγμα που συνεπάγεται την επιβίωση και διατήρηση ολόκληρου του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και της αναμενόμενης ευημερίας και ειρηνικής συμβίωσης που είναι και ο πρωταρχικός στόχος της ΕΕ.

Ωστόσο, για την πληρέστερη ανάλυση του θέματος, η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε τέσσερα κεφάλαια, ενώ η συγγραφή της έγινε και από τους τρεις σπουδαστές, ισόποσα.

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στη διαδικασία χρονικής ολοκλήρωσης της ενοποίησης των κρατών-μελών της ΕΕ, καθώς και τα κράτη μέλη που την απαρτίζουν έως και σήμερα (2014). Γίνεται μια σύντομη περιγραφή στα κυριότερα θεσμικά όργανα που την απαρτίζουν, καθώς και στους επιμέρους οργανισμούς που συνθέτουν το έργο της πολιτικής γραμμής που ακολουθεί. Το πρώτο κεφάλαιο θα αναλυθεί στη διαδικασία παρουσίασης της πτυχιακής εργασίας από τον Καμπαστάνα Σάββα.

Το δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρεται στις πολιτικές που ακολουθεί η ΕΕ, για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας στους επιμέρους τομείς, που διατηρεί η ΕΕ στα κράτη-μέλη της. Ακολουθεί η διαδικασία της κοινής εμπορικής πολιτικής που ακολουθείται και οι αρμοδιότητες της ΕΕ σε σχέση με την εμπορική πολιτική που εφαρμόζεται, καθώς και πως προσανατολίζεται μελλοντικά η δράση της και που στοχεύει, σε σχέση με την εμπορική πολιτική.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια αναλυτική και πλήρη αναφορά στα εργαλεία που χρησιμοποιεί η ΕΕ για την επίτευξη της κοινής εμπορικής πολιτικής που εφαρμόζει, προασπίζοντας πάντα βασικούς και υψίστης σημασίας κλάδους, που συνθέτουν την κοινωνική ευημερία των κρατών-μελών της. Το δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο θα παρουσιαστεί από την σπουδάστρια Κουφού Παναγιώτα.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στους θεσμούς και τις συνθήκες που προβλέπουν το διεθνές εμπόριο. Αναλύεται ο ΠΟΕ, οι προτιμησιακές Εμπορικές συμφωνίες που έχει συνάψει η ΕΕ και τέλος, περιγράφονται αναλυτικά δείκτες που χρησιμοποιούνται σε ευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο στο πλαίσιο διαμόρφωσης και εφαρμογής της ευημερίας στο εσωτερικό των κρατών-μελών της. Η ανάλυση του τέταρτου κεφαλαίου θα γίνει από τον σπουδαστή Λίλο Στέφανο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.1 Η Ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, υπήρχε διάχυτο το αίσθημα της διασφάλισης της ειρήνης μεταξύ των χωρών, κι αυτός ήταν και ο σημαντικότερος λόγος που δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ευρωπαϊκό κίνημα έκανε την πρώτη του εμφάνιση το 1948. Η ένωση των ευρωπαϊκών χωρών ξεκινάει με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα στις 18 Απριλίου του 1951, με στόχο να ενώσει τις χώρες σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο (Eurora, 2014).

Τα πρώτα ιδρυτικά μέλη είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες (Eurora, 2014). Με τη Συνθήκη ίδρυσης της ΕΚΑΧ, για πρώτη φορά ένας κεντρικός τομέας της πολιτικής, ο οποίος αποτελούσε αρμοδιότητα των εθνικών κρατών, περνάει στα χέρια ενός υπερεθνικού οργανισμού. Η ευρεία οικονομική ολοκλήρωση του τομέα άνθρακα και χάλυβα, αποσκοπούσε στην πολιτική ένωση (Weidenfeld, Wessels, 1997, σελ. 8).

Η δεκαετία του 1950 χαρακτηρίζεται από τον Ψυχρό Πόλεμο μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Στη διάσκεψη των υπουργών εξωτερικών στη Μεσίνα το 1955, άρχισαν να συζητιούνται οι διαπραγματεύσεις για την ενσωμάτωση δύο τομέων με αποτέλεσμα την υπογραφή των Συνθηκών της Ρώμης το 1957, που με τη σειρά τους οδήγησαν στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ).

Στόχος της ίδρυσης της ΕΟΚ, είναι η δημιουργία μιας τελωνιακής ένωσης μεταξύ των κρατών-μελών αλλά και η ελεύθερη διακίνηση προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών (Weidenfeld, Wessels, 1997, σελ. 9).

Παρακάτω αναλύονται ορισμένα από τα κυριότερα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην Ευρώπη για τη συγκρότηση και ολοκλήρωσή της, ανά δεκαετία και έπαιξαν κύριο ρόλο στην ολοκλήρωσή της.

Η δεκαετία του '60 χαρακτηρίζεται ως δεκαετία σταθμός για την οικονομική ανάπτυξη, τη διεύρυνση της πολιτιστικής επανάστασης, δίνοντας σαφή στροφή στο

γεφύρωμα του χάσματος μεταξύ των γενεών (Euroga, 2014). Στις 3 Μαΐου του 1960, ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), ενώ τίθεται σε ισχύ η επονομαζόμενη Συνθήκη.

Το διάστημα αυτό θεωρείται ευνοϊκό για την οικονομία καθώς, εναρμονίζονται εν μέρει οι εθνικοί δασμοί των κρατών – μελών της ΕΟΚ, με στόχο τη δημιουργία ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου. Τα κράτη – μέλη συμφωνούν να ελέγχουν από κοινού τον τομέα της παραγωγής τροφίμων, ενώ σταδιακά παρατηρείται πλεόνασμα ακόμα και στη γεωργική παραγωγή. Συγκεκριμένα :

Το 1961, υπογράφεται η σύνδεση της Ελλάδας με την ΕΟΚ, ενώ το ίδιο διάστημα υποβάλλουν αίτηση προσχώρησης στην ΕΟΚ, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία.

Το 1962, εγκρίνονται οι πρώτοι τέσσερις γεωργικοί κανονισμοί, ο πρώτος δημοσιονομικός κανονισμός και ο κανονισμός για τον ανταγωνισμό, ενώ υποβάλλει αίτηση εισόδου στην ΕΟΚ και η Νορβηγία.

Το 1963 υπογράφεται η Συνθήκη φιλίας και συνεργασίας (Συνθήκη Elysee), μεταξύ της Γαλλίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Το ίδιο διάστημα η Τουρκία συνδέεται στην ΕΟΚ.

Η Συνθήκη συγχώνευσης των εκτελεστικών οργάνων των τριών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ), υπογράφεται με επιτυχία το 1965, ενώ τίθεται σε ισχύ το 1967.

Το 1968 ολοκληρώνεται η τελωνιακή ένωση και καθιερώνεται επίσημα το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται η ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων εντός της ΕΟΚ, με στόχο τη δημιουργία κοινής αγοράς εργασίας.

Το 1969 θεωρείται έτος σταθμός στη συγκεκριμένη δεκαετία, καθώς στη συνάντηση των αρχηγών των κρατών και των κυβερνήσεων, στη Χάγη διαπραγματεύονται η ολοκλήρωση της κοινής αγοράς και η διεύρυνση της ΕΚ. Παράλληλα εντείνονται οι διαπραγματεύσεις γύρω από την οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ), της ΕΟΚ έως το 1980, επιταχύνοντας την ολοκλήρωση και καθιέρωση της πολιτικής συνεργασίας.

Την ίδια χρονιά, επιτεύχθηκε συμφωνία αναφορικά με τη χρηματοδότηση της γεωργίας, τους ίδιους πόρους της Κοινότητας και την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τον προϋπολογισμό (Weidenfeld, Wessels, 2014, σελ. 317-319).

Η δεκαετία του '70 χαρακτηρίζεται από αναπτυξιακές αλλαγές, ενώ μεγεθύνεται το εύρος της ΕΟΚ με την εισχώρηση αρκετών κρατών. Τα κράτη-μέλη της ΕΟΚ αναλαμβάνουν την αποκλειστική αρμοδιότητα για την πολιτική που θα ακολουθείται αναφορικά με το εξωτερικό εμπόριο (Euroga, 2014).

Τα κράτη – μέλη της ΕΟΚ αποφασίζουν να καθιερώσουν ένα σύστημα «γενικευμένων προτιμήσεων», σε ότι έχει σχέση με το εμπόριο, με 91 αναπτυσσόμενες χώρες, το 1971.

Το 1972, οι κυβερνήσεις των κρατών – μελών της ΕΟΚ συμφωνούν και καθιερώνουν το λεγόμενο «νομισματικό φίδι», δημιουργώντας ασπίδα προστασίας στα νομίσματά τους, αφού δεν τα αφήνουν να έχουν μεταξύ τους απόκλιση πάνω από +2,25 %.

Το 1973 εισχωρούν στην ΕΟΚ η Δανία, Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο κι έτσι τα κράτη – μέλη που απαρτίζουν την ΕΟΚ ανέρχονται πλέον στα εννέα, ενώ αναλαμβάνουν την αποκλειστική ευθύνη για κοινή εμπορική πολιτική, ενώ το 1974 εγκρίνεται το κοινωνικό πρόγραμμα της Κοινότητας, με το οποίο προωθούνται ενέργειες και δράσεις σε τομείς όπως η απασχόληση, η εναρμόνιση των όρων διαβίωσης και εργασίας και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη λήψη κοινωνικοοικονομικών αποφάσεων. Την ίδια χρονιά οι αρχηγοί των κρατών – μελών συναντώνται τακτικά στο Παρίσι, ως Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η σύμβαση Λομέ, που αφορά τεχνικά, οικονομικά και εμπορικά θέματα, υπογράφεται, το 1975, ενώ το Συμβούλιο των Υπουργών αποφασίζει την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Την ίδια χρονιά η Ελλάδα υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στις Ε.Κ.

Το 1976 ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης της Ελλάδας στην Ε.Κ. Το Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας (ΚΟΜΕΚΟΝ), προτείνει σύναψη συμφωνίας με τις Ε.Κ.

Το 1977 πραγματοποιείται η πλήρη κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών – μελών της Ε.Κ., ενώ κάνουν αίτηση προσχώρησης σ' αυτήν η Πορτογαλία και η Ισπανία.

Το Ευρωπαϊκό συμβούλιο της Βρέμης, εγκρίνει το σχέδιο για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ) και ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας (Ecu), στους κόλπους της Ε.Κ., το 1978.

Το 1979, θεωρείται έτος σταθμός για την Ελλάδα, καθώς στις 28 Μαΐου του 1979 υπογράφεται στην Αθήνα η πράξη προσχώρησής της στην Ευρωπαϊκή ζώνη. Την ίδια χρονιά εκλέγεται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση και καθολική ψηφοφορία στα εννέα κράτη – μέλη, ενώ το ΕΝΣ τίθεται σε αναδρομική ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου του 1979 (Weidenfeld, Wessels, 2014, σελ. 320-323).

Η δεκαετία του '80 σηματοδοτείται από εμπορική ανάπτυξη, με το εξαετές πρόγραμμα που αποσκοπεί στην εξάλειψη των εμποδίων του ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών, να παίρνει σάρκα και οστά, ενώ παράλληλα διαδραματίζονται σοβαρές πολιτικές αναταραχές με την πρώτη του Τείχους του Βερολίνου (Eurora, 2014). Συγκεκριμένα:

Το 1980 υπογράφονται συμφωνίες συνεργασίας με την Γιουγκοσλαβία και τη Ρουμανία. Το Συμβούλιο εγκρίνει την καθιέρωση ποσοτώσεων παραγωγής, λόγω της κρίσης που παρουσιάζεται στη χαλυβουργία.

Η Ελλάδα γίνεται το 10^ο κράτος-μέλος της Ε.Κ., το 1981, ενώ γίνεται πρόταση για ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας, η οποία και επιτυγχάνεται κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Λονδίνο.

Το 1982, ο λαός της Γροιλανδίας, αποφασίζει να εγκαταλείψει τις Ε.Κ. το κοινοβούλιο, το συμβούλιο και η Επιτροπή αποφασίζουν τη λήψη επιπρόσθετων μέτρων για τη βελτίωση της διαδικασίας του προϋπολογισμού.

Το 1983, αποφασίζεται η καθιέρωση κοινής αλιευτικής πολιτικής και υπογράφεται στη Στουτγάρδη η «Πανηγυρική Διακήρυξη για την Ευρωπαϊκή Ένωση».

Το 1984 γίνονται οι δεύτερες άμεσες εκλογές για το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Υπογράφεται συμφωνία εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας με την Κίνα και η Τρίτη σύμβαση Λομέ μεταξύ των ΕΚ και 65 κρατών ΑΚΕ.

Το 1985 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, συμφωνεί με τα μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα (ΜΟΠ) και μ' αυτόν τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα προσχώρησης στην ΕΚ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Την ίδια χρονιά η Επιτροπή παρουσιάζει η Λευκή Βίβλο, με την οποία ολοκληρώνεται η εσωτερική αγορά της ΕΚ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου γνωμοδοτεί θετικά στις θεσμικές αλλαγές για διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, αλλά και στο θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει την εξωτερική πολιτική. Οι τροποποιήσεις αναφέρονται στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.

Το 1986 τα κράτη – μέλη της ΕΚ γίνονται δώδεκα μαζί με την Πορτογαλία και την Ισπανία και υπογράφουν την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Την επόμενη χρονιά, δηλαδή το 1987, η Τουρκία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΚ, ενώ τίθεται σε ισχύ η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.

Το 1988 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει το πακέτο «Ντελόρ», με στόχο να τροποποιηθεί το σύστημα χρηματοδότησης για την κοινή γεωργική πολιτική και για να διπλασιαστούν οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων. Παρουσιάζονται ποσοτικά τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς, και υπογράφεται οικονομική και εμπορική συμφωνία μεταξύ των ΕΚ και της Ουγγαρίας.

Το 1989 υφίσταται η τρίτη άμεση εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στη Μαδρίτη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζει σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης σύμφωνα με το «σχέδιο Delors», με στόχο τη δημιουργία της ΟΝΕ σε τρεις φάσεις. Την ίδια χρονιά υπογράφεται η τέταρτη Σύμβαση Λομέ και ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ΕΚ και των χωρών της ΕΖΕΣ αλλά και για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). (Η Ευρώπη από το Α έως το Ω, 2007)

Η πτώση του Βερολίνου τον ίδιο χρόνο προκαλεί σοβαρές πολιτικές αναταραχές, ενώ ανοίγουν για πρώτη φορά σε διάστημα 28 ετών τα σύνορα της Δυτικής και της Ανατολικής Γερμανίας, πράγμα που συντελεί στην επανένωση της χώρας (Euroρα, 2014).

Η δεκαετία του '90 χαρακτηρίζεται από τη σύσφιξη των γειτόνων της ΕΚ. Ολοκληρώνεται η Ενιαία Αγορά και καθιερώνονται οι «τέσσερις ελευθερίες», της κυκλοφορίας των αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων. Υπογράφονται οι Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ. Διευρύνονται τα κράτη- μέλη της Ε.Κ., ενώ γίνεται ελεύθερη ανταλλαγή πληθυσμού μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. χωρίς να χρειάζεται ο έλεγχος των διαβατηρίων. Θεωρείται για δεκαετία ταχείας προόδου που

αγγίζει το υψηλότερο σημείο ανάπτυξης και ολοκλήρωσης των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Euroora, 2014). Αναλυτικά κατ' έτος διαδραματίζονται τα ακόλουθα γεγονότα:

Το 1990 ξεκινάει η πρώτη φάση της ΟΝΕ, ενώ κάνουν αίτηση προσχώρησης στην Ε.Κ. η Κύπρος και η Μάλτα και ο Ηνωμένο Βασίλειο γίνεται το δέκατο κράτος – μέλος της Ε.Κ.

Το 1991 πραγματοποιείται συμφωνία μεταξύ των μελών του Schengen και της Πολωνίας η κατάργηση της βίζας. Την ίδια χρονιά επιτυγχάνεται συμφωνία των υπουργών οικονομικών για την εναρμόνιση του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Μάαστριχτ συνάπτει συμφωνία αναφορικά με το σχέδιο Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το 1992 υπογράφεται η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πορτογαλικό νόμισμα εντάσσεται στο ΕΝΣ και υπογράφεται στο Πόρτο η συμφωνία για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Την ίδια χρονική περίοδο μετά από δημοψήφισμα που έγινε στη Γαλλία το 51,05 % του πληθυσμού ψηφίζει υπέρ της Συνθήκης για την Ε.Ε. στο Εδιμβούργο εγκρίνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το δεύτερο πακέτο Delors, που αποσκοπεί στη χρηματοδότηση της ΕΚ και εντάσσεται στο πλαίσιο ανάπτυξης και ολοκλήρωσης.

Η εσωτερική αγορά της ΕΚ ολοκληρώνεται με επιτυχία το 1993 και μετά την αποχώρηση της Ελβετίας από τον ΕΟΧ, τίθεται σε ισχύ η συμφωνία ΕΟΧ. Έπειτα από τη θετική γνωμοδότηση του γερμανικού συνταγματικού δικαστηρίου, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ολοκληρώνεται και επεκτείνεται σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΚ. Την ίδια χρονιά στις Βρυξέλλες, κατανέμονται οι έδρες των οργάνων της Ε.Ε. Έτσι το ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα έχει έδρα την Φρανκφούρτη, η Eurorol, τις Κάτω Χώρες και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Περιβάλλοντος, τη Δανία. Τέλος, στις Βρυξέλλες παρουσιάζονται διαπραγματεύσεις αναφορικά με την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και την ανάπτυξη στους κόλπους της Ε.Ε.

Το 1994, ξεκινά η δεύτερη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογράφει την Κέρκυρα, συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και της Ρωσίας, ενώ παράλληλα εγκρίνεται και μια στρατηγική προσέγγισης των κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης με την ΕΕ αλλά και μια νέα μεσογειακή στρατηγική της Επιτροπής.

Το 1995, εγκρίνεται η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αρχίζει την πενταετή θητεία της. Η Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία και το Ισραήλ υπογράφουν τη συμφωνία σύνδεσής τους με την ΕΕ. Στη Μαδρίτη, υπογράφεται η νέα «διατλαντική ημερήσια διάταξη», κατά την οποία η ΗΠΑ και Ε.Ε. συνεργάζονται στενότερα για την επίλυση διεθνών προβλημάτων. Την ίδια χρονιά, γίνεται λόγος για την επωνυμία του μελλοντικού ευρωπαϊκού νομίσματος, στη Μαδρίτη, δηλαδή το «ευρώ», ενώ παράλληλα προχωράει αναλλοίωτο το χρονοδιάγραμμα για την καθιέρωση της ΟΝΕ.

Το 1996, η Ρωσία γίνεται το 39^ο μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο Τορίνο πραγματοποιείται διακυβερνητική διάσκεψη για την αναθεώρηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ, σε θέματα δικαιοσύνης, διαφάνειας, εσωτερικών υποθέσεων αποτελεσματικότητας των θεσμικών οργάνων αλλά και για θέματα εξωτερικής πολιτικής. Οι υπουργοί εργασίας των κρατών-μελών, εγκρίνουν την απόσπαση εργαζομένων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ. Το ίδιο έτος απελευθερώνεται η αγορά ενέργειας εντός της Ε.Ε. και παρουσιάζεται στο κοινό το μελλοντικό ευρωνόμισμα στη σύσκεψη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που έγινε στο Δουβλίνο (Weidenfeld, Wessels, 2014, σελ. 326-332).

Το 1997, ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση στην Ε.Ε. δέκα χωρών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης.

Το 1998, πραγματοποιείται Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη στο Λονδίνο, για τη συμμετοχή των 15 κρατών και των χωρών, που έχουν ζητήσει την ένταξή τους στην ΕΕ. Αποφασίζεται 11 κράτη-μέλη που πληρούν τις προϋποθέσεις, να εφαρμόσουν το ενιαίο νόμισμα από 1^η Ιανουαρίου του 1999 και θεσμοθετούνται οι όροι για τον καθορισμό των αμετάκλητων ισοτιμιών του ευρώ.

Το ευρώ υιοθετείται από τα 11 κράτη-μέλη της ΕΕ και χρησιμοποιείται μόνο για εμπορικές και χρηματοπιστωτικές συναλλαγές. Οι χώρες που έχουν εισχωρήσει στην Ευρωζώνη είναι: η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία και η Φιλανδία (Euroρα, 2014).

Κατά τη χρονική περίοδο 2000-2009, διαδραματίζονται γεγονότα υψίστης σημασίας για την εξελικτική πορεία της Ε.Ε. το ευρώ έχει μπει για τα καλά στις συναλλαγές των κρατών- μελών της ΕΕ, ενώ με αφορμή την αεροπειρατεία της 11^{ης}

Σεπτεμβρίου του 2001 οι χώρες της ΕΕ συνεργάζονται στενότερα για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Παράλληλα η χρηματοπιστωτική κρίση που πλήττει παγκόσμια την οικονομία θέτει ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. (Euroρα, 2014) Αναλυτικά κατ' έτος:

Το 2001 με αφορμή την αεροπειρατεία τις 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης, η Ευρωπαϊκή Ένωση εκφράζει τη συμπαράστασή της στις ΗΠΑ, ενώ συνεργάζεται στενότερα μέσα στους κόλπους της για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας.

Το 2002 πραγματοποιείται το τύπωμα, η κοπή και η διανομή κερμάτων και χαρτονομισμάτων του ευρώ σε δώδεκα χώρες, ενώ η κυκλοφορία τους είναι ελεύθερη εντός της Ε.Ε.

Το 2003, ξεκινάν οι διαπραγματεύσεις για μια πολιτική ασφάλειας της ειρήνης στα Βαλκάνια και εν συνεχεία στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Παράλληλα οι υπουργοί εξωτερικών των κρατών – μελών της ΕΕ συμφωνούν να προχωρήσουν στη δημιουργία ενός χώρου ασφάλειας, ελευθερίας και δικαιοσύνης σε όλους του ευρωπαϊούς πολίτες, βάζοντας χρονοδιάγραμμα έως το 2010.

Το 2004, δίνεται ένα τέλος στη διχοτόμηση της Ευρώπης με την διεύρυνσή της από 10 νέες χώρες και διορίζονται επισήμως δέκα νέοι Επίτροποι. Μπαίνει σε ισχύ η συμφωνία σύνδεσης μεταξύ της ΕΕ και της αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου. Την ίδια χρονιά πραγματοποιείται η 2592^η Σύνοδος του Συμβουλίου των αρχηγών των κρατών-μελών, στις Βρυξέλλες. Η νέα Επιτροπή αποτελούμενη από τα χαρτοφυλάκια των 24 προτεινόμενων Επιτρόπων, αναλαμβάνει καθήκοντα την 1^η Νοεμβρίου. Υπογράφεται η συνταγματική Συνθήκη για την Ευρώπη και στη σύσκεψη του Ευρωπαϊκού συμβουλίου στις Βρυξέλλες, τίθενται επί τάπητος θέματα όπως, η επανεξέταση της Στρατηγικής της Λισαβόνας, το πρόγραμμα της Χάγης αναφορικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και η παρουσίαση της Ευρώπης προς τους πολίτες.

Το 2005, δημοσιεύονται οι στρατηγικοί στόχοι της Επιτροπής για την ευημερία, αλληλεγγύη και ασφάλεια κατά τη χρονική περίοδο 2005-2009 ενώ ξεκινάει η ισχύ του Πρωτοκόλλου στο Κιότο. Η Γαλλία, με δημοψήφισμά της λέει «όχι» στην

επικύρωση της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης, σε αντίθεση με το λαό του Λουξεμβούργου.

Το 2006, η Λευκή Βίβλος για την ευρωπαϊκή πολιτική Επικοινωνίας, με στόχο τη θεμελίωση μιας στρατηγικής επικοινωνίας εντός της Ε.Ε. Το ίδιο έτος υιοθετείται μια οδηγία που αφορά τις υπηρεσίες και είναι γνωστή ως οδηγία «Bolkestein», η οποία και αποτελεί σημαντικό νομοθέτημα της Ε.Ε. Υπογράφεται κοινό έγγραφο μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας για την ενίσχυση της διμερούς ανταλλαγής σε διαστημικές δραστηριότητες. Προωθείται η διαδικτυακή ταυτότητα της Ε.Ε με το έμβλημα «.eu».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει την Πράσινη Βίβλο που σχετίζεται με την από κοινού διαχείριση κονδυλίων. Εγκρίνεται το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Δάφνη ΙΙ για την καταπολέμηση και την πρόληψη της βίας κατά των παιδιών, των νέων και των γυναικών.

Τα κράτη- μέλη της ΕΕ ανέρχονται στα 27 με την προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην ΕΕ, το 2007. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα προσχωρεί στη Συνδιάσκεψη της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο. Υπογράφεται η συμφωνία ελεύθερης αεροπλοΐας «Ανοικτοί Ουρανοί», μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, ενώ πραγματοποιείται στη Βιέννη η 4^η υπουργική σύνοδος μεταξύ της ΕΕ και του Οργανισμού Πετρελαιοπαραγωγών Εξαγωγικών Χωρών (ΟΠΕΚ). Το ευρώ καθιερώνεται ως νόμισμα στην Κύπρο και τη Μάλτα. Συντάσσεται σχέδιο μεταρρυθμιστικής συνθήκης για την τροποποίηση των συνθηκών της Ε.Ε. Εγκρίνεται η Πράσινη Βίβλος για τις αστικές μετακινήσεις. Τέλος υπογράφεται από όλους του ηγέτες της ΕΕ το οριστικό κείμενο της νέας «Συνθήκης της Λισαβόνας».

Το 2008, χαρακτηρίζει την οικονομική πορεία της Ε.Ε., καθώς η χρηματοπιστωτική κρίση που πλήττει την παγκόσμια οικονομία, δυσχεραίνει τη λειτουργία των ευρωπαϊκών τραπεζών, ενώ οι χώρες της Ε.Ε. συνεργάζονται στενότερα, προκειμένου να βρουν λύσεις στην οικονομική κρίση που μαστίζει τους εταίρους της. Την ίδια χρονιά εγκαινιάζεται το δίκτυο «Enterprise Europe Network» για την στήριξη των επιχειρήσεων. Τίθεται σε ισχύ η συμφωνία «Ανοικτοί Ουρανοί», μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει στρατηγική δέκα σημείων για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης, ενώ παράλληλα συζητιέται το μέλλον της Συνθήκης της Λισαβόνας, που οδηγεί στην κύρωσή της.

Εγκαινιάζεται η διαδικτυακή τηλεόραση «Eurorparl TV». Ενόψει της οικονομικής κρίσης συγκαλείται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με στόχο την πλήρη αναμόρφωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ, με μεταρρυθμίσεις που θα τονώσουν τις χρηματαγορές και την καθιέρωση αυστηρότερων μέτρων διαχείρισης των κινδύνων. Η Ελβετία προσχωρεί στη ζώνη του Σένγκεν.

Το 2009, χαρακτηρίζεται ως έτος δημιουργικότητας και καινοτομίας. Τα μέλη της G20, συμφωνούν στη χάραξη κοινής στρατηγικής για την καταπολέμηση της χρηματοπιστωτικής κρίσης και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην κοινή αγορά. Μπαίνει επί τάπητος θέμα για την εφαρμογή του «Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας». Επικυρώνουν συμφωνία για τη μη διάθεση 5 δις ευρώ που υπάρχουν στα ευρωπαϊκά ταμεία για την αναβάθμιση των ενεργειακών δομών αλλά και για τη στήριξη των χωρών της ΕΕ που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Πραγματοποιείται στην Πράγα έκτακτη σύνοδο κορυφής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την οικονομική κρίση στην Ευρώπη. Τίθεται σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβόνας, ενώ παράλληλα υπογράφεται στην Κοπεγχάγη η συμφωνία για το κλίμα (Eurora, 2014).

Η δεκαετία που διανύεται από το 2010 έως και σήμερα (2014), σηματοδοτείται από σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση αλλά και με ανεπτυγμένο το αίσθημα της ευρωπαϊκής συνεργασίας και της στροφής της οικονομίας σε νέες επενδύσεις πράσινες και φιλικές προς το περιβάλλον, καθώς και σε αντίστοιχες τεχνολογίες. Συγκεκριμένα:

Το 2010, η Ισπανία αναλαμβάνει την προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. και εφαρμόζεται για πρώτη φορά το νέο «σύστημα προεδρικής τριανδρίας». Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει την Επιτροπή Μπαρόζο II. Στις Βρυξέλλες οι αρχηγοί των κρατών-μελών συμφωνούν στην στήριξη της ελληνικής κυβέρνησης για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας για το 2010, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται και θεσπίζονται οι προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Την ίδια χρονιά επιτυγχάνεται συμφωνία για την προστασία του ευρώ. Υποβάλλονται σε τεστ αντοχής οι 91 ευρωπαϊκές τράπεζες εκ των οποίων μόλις 7 δεν κατάφεραν να το περάσουν. Οι ηγέτες της G20, συμφωνούν στη Σεούλ σε ένα κοινό σχέδιο δράσης για την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη παγκοσμίως (Eurora, 2014).

Το 2011, η Εσθονία γίνεται το 17^ο μέλος της ευρωζώνης ε την υιοθέτηση του ευρώ ως εθνικό νόμισμά της. Λειτουργούν τρεις νέες ευρωπαϊκές αρχές χρηματοοικονομικής εποπτείας: η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων και η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών. Ξεκινά το πρώτο «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο», δηλαδή συντονιστικές διεργασίες οικονομικής πολιτικής των χωρών της ΕΕ διάρκειας έξι μηνών.

Δημιουργείται το «Διευρυμένο Σύμφωνο για το Ευρώ». Ορόσημο για τη βελτίωση της διαφάνειας αποτέλεσε η λειτουργία ενός κοινού Μητρώου Διαφάνειας για τους εκπροσώπους ομάδων συμφερόντων (λομπιστές). Η ΕΕ επιβεβαιώνει τη στήριξη και την αλληλεγγύη της προς την Ελλάδα, ενώ προτείνεται και ένα πολυετές σχέδιο δαπανών για την περίοδο 2014-2020, με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης. Υπογράφεται η συνθήκη για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας. Η ΕΕ συμμετέχει για πρώτη φορά στην ετήσια γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Εγκαινιάζεται στις Βρυξέλλες το Κέντρο Επισκεπτών «Parlamentarium».

Η ΕΕ έρχεται κοντά στο στόχο της στο να αποκτήσει το δικό της σύστημα πλοήγησης, μέσω δορυφόρου, με την εκτόξευση των δύο πρώτων δορυφόρων Galileo. Το ίδιο έτος συναντώνται οι 20 ηγέτες των μεγαλύτερων οικονομιών στη διάσκεψη του G20, με στόχο την ανάληψη δράσεων για την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η οικονομική διακυβέρνηση της Ευρωζώνης και της ΕΕ αποτελείται από την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης -2012, δύο κανονισμούς για την αυστηρή επιτήρηση της Ευρωζώνης και για την Πράσινη Βίβλο για τα Ομόλογα Σταθερότητας (Europra, 2014).

Το 2012, όλες οι χώρες της ΕΕ με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο και την Τσέχικη Δημοκρατία συμφωνούν σε μια νέα συνθήκη για τη σταθερότητα, το συντονισμό και τη διακυβέρνηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και υπογράφεται ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ΕΜΣ). Το ίδιο έτος τίθενται σε συμφωνία οι όροι του δεύτερου προγράμματος για την εξασφάλιση της θέσης της Ελλάδας στην Ευρωζώνη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για πρώτη φορά μπορεί να απορρίπτει διεθνείς εμπορικές συμφωνίες, βάση της συνθήκης της Λισαβόνας. Προτείνεται από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να ακολουθήσει η ΕΕ μια κατευθυντήρια γραμμή για τη δημιουργία μιας ομοσπονδίας εθνικών κρατών.

Τον ίδιο χρόνο τίθεται σε ισχύ ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ΕΜΣ), για την περιφρούρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Ευρωζώνη. Η Επιτροπή δημοσιεύει την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2012, ενώ γίνεται το πρώτο βήμα για τη δημιουργία ενός ενιαίου εποπτικού μηχανισμού που θα επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να ασκεί άμεσο έλεγχο στις μεγάλες τράπεζες της Ευρωζώνης (Euroρα, 2014).

Το 2013 συνεχίζεται με τις ίδιες διεργασίες η διαδικασία ενίσχυσης της δημοσιονομικής πειθαρχίας και τίθεται σε ισχύ το λεγόμενο «Δημοσιονομικό Σύμφωνο». Οι χώρες της ΕΕ συμφωνούν στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2012-2020, καθορίζοντας τις αρχές και τα γενικά πλαίσια του ετήσιου προϋπολογισμού. Οι οικονομικές προτεραιότητες της Ένωσης για το 2013 παρέχουν στρατηγικές καθοδήγησης και δράσεις που εντάσσονται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Το ίδιο διάστημα εγκρίνονται δυο κανονισμοί της ΕΕ για την οικονομική διακυβέρνηση στη ζώνη του ευρώ, γνωστοί και ως «δίπτυχο».

Η Κροατία αποτελεί το 28^ο μέλος της ΕΕ, ενώ καταμετρά πλέον 24 επίσημες γλώσσες στους κόλπους της. Ξεκινούν οι διεργασίες για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης. Στην Ετήσια Επισκόπηση Ανάπτυξης 2013, εξασφαλίζεται η εναρμόνιση των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών των χωρών της ΕΕ, υπέρ της ανάπτυξης. Αρχίζει να αποδίδει καρπούς το Ευρωπαϊκό Σύστημα Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR). Τέλος πραγματοποιούνται συζητήσεις επί της κοινής πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, με στόχο τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ΕΕ αλλά και πέραν των συνόρων αυτής (Euroρα, 2014).

Το 2014 που αποτελεί και την τελευταία χρονική περίοδο των γεγονότων που έχουν συμβάλει στην ιστορική εξέλιξη της ΕΕ, η Ελλάδα αναλαμβάνει την εξάμηνη προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ και η Λετονία υιοθετεί το ευρώ ως εθνικό νόμισμά της. Στις Βρυξέλλες συζητήθηκε η Ανατολική Εταιρική Σχέση των ηγετών της ΕΕ και της Ρωσίας. Αναλύεται έκθεση που περιλαμβάνει την κατάσταση του κάθε κράτους-μέλους, σε σχέση με την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Ουκρανία αποπέμπεται από το Κοινοβούλιο και διαταράσσονται οι σχέσεις της ΕΕ με τη Ρωσία που επιθυμεί την ένταξη της Ουκρανίας στην περιοχή της. Ψηφίζεται το δικαίωμα των κατοίκων της ΕΕ να ανοίγουν βασικό λογαριασμό πληρωμών.

Μετά τις εκλογές που διενεργούνται στην Ουκρανία ο νέος πρόεδρος επιθυμεί συνεργασία με την ΕΕ. Εγκρίνεται η τροποποίηση της ενοποιημένης φορολογικής νομοθεσίας. Υπογράφονται συμφωνίες σύνδεσης μεταξύ της ΕΕ και της Γεωργίας, Μολδαβίας και της Ουκρανίας. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες συνεδριάζουν προκειμένου να συζητήσουν για τις σχέσεις με τη Ρωσία και την κατάσταση που επικρατεί στη Γάζα, ενώ ως τελευταίο γεγονός του 2014 χρονολογείται το «όχι» στο δημοψήφισμα των κατοίκων της Σκωτίας για την ανεξαρτησία τους από το Ηνωμένο Βασίλειο (Euroρα, 2014).

1.2 Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η επιθυμία μιας χώρας να εισχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προϋποθέτει συγκεκριμένα κριτήρια και όρους, τα οποία είναι γνωστά ως **«κριτήρια της Κοπεγχάγης»** και αναφέρονται σε συγκεκριμένους κανονισμούς που αφορούν την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, το σταθερό δημοκρατικό πολίτευμα, το κράτος δικαίου καθώς και την αποδοχή των νομοθετικών διατάξεων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου και του ευρώ.

Κάθε χώρα που επιθυμεί να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ, κάνει αίτηση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο με τη σειρά του, ζητάει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το αν κατά πόσο πληρούνται οι όροι της Κοπεγχάγης από την αιτούσα χώρα. Στη συνέχεια ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις και μέχρι την ολοκλήρωση ένταξης στην ΕΕ, η αιτούσα χώρα λαμβάνει οικονομική, διοικητική και τεχνική στήριξη κατά τη διάρκεια της προ-ενταξιακής περιόδου (Euroρα, 2014).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μεγαλώνει την εδαφική της έκταση και την πολιτική της ιδεολογία, καθώς ολοένα και περισσότερες χώρες επιθυμούν να προσχωρήσουν σ' αυτήν.

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση απαρτίζεται από 28 κράτη-μέλη, τα οποία και αναλύονται παρακάτω με μια σύντομη περιγραφή του καθενός :

- ✓ Η Κροατία, με πληθυσμό 4.398.150 και νόμισμά το κούνα προσχώρησε στην ΕΕ το 2013, ενώ αναμένεται να προσχωρήσει στο Χώρο του Σένγκεν το 2015.
- ✓ Η Αυστρία, με πληθυσμό 8,3 εκατ. και νόμισμα το ευρώ από το 1999, προσχώρησε στην ΕΕ το 1995 και είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το ίδιο έτος.
- ✓ Το Βέλγιο, με πληθυσμό 10,7 εκατ. και νόμισμα το ευρώ από το 1999, αποτελεί ιδρυτικό μέλος στην ΕΕ και προσχώρησε στην τότε ΕΚ το 1952, ενώ είναι μέλος στο Χώρο του Σένγκεν από το 1985.
- ✓ Η Βουλγαρία, μία χώρα με πληθυσμό 7,6 εκατ. και νόμισμα το Λεβ προσχώρησε στην ΕΕ το 2007, ενώ δεν είναι μέλος του χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Η Γαλλία είναι μια από τις πέντε χώρες της παλιάς ΕΚ, με την προσχώρησή της το 1952. Αποτελείται από 64,3 εκατ. πληθυσμό και έχει νόμισμα το ευρώ από το 1999, ενώ είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1985.
- ✓ Η Γερμανία αποτελεί ιδρυτικό μέλος της ΕΕ και προσχώρησε σ' αυτήν το 1952. Έχει πληθυσμό 82 εκατ. και το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999, ενώ είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1985.
- ✓ Η Δανία προσχώρησε στην ΕΕ το 1973. Έχει πληθυσμό 5,5 εκατ. και το νόμισμα της είναι η δανική κορόνα (kr). Είναι μέλος στο Χώρο του Σένγκεν από το 1996
- ✓ Η Τσέχικη Δημοκρατία είναι μια χώρα ε 10,5 εκατ. πληθυσμό και προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Το νόμισμά της είναι η τσέχικη κορόνα και είναι μέλος του Σένγκεν από το 2006.
- ✓ Η Ελλάδα προσχώρησε στην ΕΕ από το 1981. Είναι μια χώρα με πληθυσμό 11,2 εκατ., ενώ το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 2001. Είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1992.
- ✓ Η Εσθονία είναι μια χώρα με πληθυσμό 1,3 εκατ. και προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 2007 και τον ίδιο χρόνο θεωρείται και μέλος του Χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησε στην ΕΕ το 1973. Έχει πληθυσμό 61,7 εκατ. και διατηρεί το νόμισμα της, τη λίρα στερλίνα, ενώ δεν είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.

- ✓ Η Ιρλανδία είναι μια χώρα με 4,5 εκατ. πληθυσμό και προσχώρησε στην ΕΕ το 1973. Το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999 και δεν είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Η Ισπανία προσχώρησε στην ΕΕ το 1986 και έχει πληθυσμό 45,8 εκατ. Το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 2008 και δεν είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Η Ιταλία αποτελεί ιδρυτικό μέλος της ΕΕ και έχει προσχωρήσει σ' αυτήν από το 1952. Έχει πληθυσμό 60 εκατ. και το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999. Είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1990.
- ✓ Η Κύπρος έχει προσχωρήσει στην ΕΕ το 2004 και έχει πληθυσμό 0,8 εκατ. Το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 2008, ενώ δεν είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Η Λεττονία είναι μια χώρα με πληθυσμό 2,3 εκατ. και προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Κατέστησε το ευρώ ως εθνικό της νόμισμα από το 2014 και είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 2007.
- ✓ Η Λιθουανία προσχώρησε στην ΕΕ το 2004 και είναι μια χώρα με 0,5 εκατ. πληθυσμό. Το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999 και είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1985.
- ✓ Η Μάλτα προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Είναι μια χώρα με 0,4 εκατ. πληθυσμό. Το ευρώ είναι το εθνικό της νόμισμα από το 2008 και είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 2007.
- ✓ Οι Κάτω Χώρες αποτελούν ιδρυτικό μέλος της ΕΕ από το 1952. Έχει 16,4 εκατ. πληθυσμό και είναι μέλος της ευρωζώνης από το 1985, ενώ είναι και μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το ίδιο έτος.
- ✓ Η Ουγγαρία προσχώρησε στην ΕΕ το 1986, με πληθυσμό 10,6 εκατ. το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999 και είναι μέλος του χώρου του Σένγκεν από το 1991.
- ✓ Η Ρουμανία είναι μέλος της ΕΕ από το 2007. Έχει πληθυσμό 21,5 εκατ. ενώ το νόμισμά της είναι το ρουμανικό λεί. Δεν είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Η Πολωνία προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Έχει πληθυσμό 38,1 εκατ. και το νόμισμά της είναι το ζλότυ. Είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 2007.
- ✓ Η Πορτογαλία είναι μια χώρα με 10,6 εκατ. πληθυσμό και προσχώρησε στην ΕΕ το 1986. Το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999 και είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.

- ✓ Η Σλοβακία προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Έχει πληθυσμό 5,4 εκατ. και το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 2009, ενώ είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν.
- ✓ Η Φιλανδία προσχώρησε στην ΕΕ το 1995. Έχει πληθυσμό 5,3 εκατ. και το νόμισμά της είναι το ευρώ από το 1999. Είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1996.
- ✓ Η Σλοβενία προσχώρησε στην ΕΕ το 2004. Έχει 2 εκατ. πληθυσμό και το νόμισμά της είναι το ευρώ επίσημα από το 2007, ενώ αποτελεί μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 2007.
- ✓ Η Σουηδία είναι μέλος της ΕΕ από το 1995. Είναι μια χώρα ε 9,2 εκατ. πληθυσμό, ενώ διατηρεί το νόμισμά της που είναι η κορόνα. Είναι μέλος του Χώρου του Σένγκεν από το 1996 (Euroρα, 2014).

Υπάρχουν και άλλες χώρες που επιθυμούν να εισχωρήσουν στην ΕΕ ή ήδη έχουν κάνει αίτηση προσχώρησης, η οποία βρίσκεται στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων.

Υποψήφιος χώρες στη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ είναι: Η Σερβία, η Ισλανδία, το Μαυροβούνιο, η Τουρκία και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ και οι υποψήφιοι για ένταξη

Πηγή : https://el.wikipedia.org/wiki/Ευρωπαϊκή_Ένωση

1.3 Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να λειτουργεί και να λαμβάνει αποφάσεις που αφορούν το μέλλον και τη πορεία της στρατηγικής πολιτικής της σύστησε τρία όργανα που αποτελούν τον πυρήνα της στρατηγικής της στη λήψη σημαντικών αποφάσεων. Αυτά είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Παράλληλα έχουν συσταθεί και λειτουργούν και άλλα όργανα και οργανισμοί που θεωρούνται απαραίτητοι για την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όλους τους τομείς δράσης της μεταξύ των κρατών-μελών της. Παρακάτω γίνεται μια διεξοδική ανάλυση του κάθε θεσμικού οργάνου της ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγεται από τους πολίτες της ΕΕ, με στόχο την εκπροσώπηση των συμφερόντων τους γι' αυτό αποτελεί ουσιαστικά τη φωνή των πολιτών της Ευρώπης. Συστήθηκε το 1950 με τις ιδρυτικές Συνθήκες κι έχει πενταετή θητεία. Έχει τρεις έδρες: τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), όπου πραγματοποιούνται οι συνεδριάσεις των επιτρόπων, το Λουξεμβούργο όπου φιλοξενούνται οι διοικητικές υπηρεσίες και το Στρασβούργο στη Γαλλία, όπου πραγματοποιούνται μηνιαίως οι λεγόμενοι «σύνοδοι ολομέλειας». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.13-16).

Οι αρμοδιότητες που ασκεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιορίζονται κυρίως σε συμβουλευτικές επιδράσεις και ασκεί νομοθετική εξουσία από κοινού με το Συμβούλιο σε πολλούς τομείς της πολιτικής δράσης των οργάνων της ΕΕ και κυρίως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με κύριο μέλημά του, το δημοσιονομικό έλεγχο στη διαδικασία σύνταξης του προϋπολογισμού. (Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ, 1998, σελ. 174)

- **Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης** αποτελεί το κύριο όργανο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ και ο ρόλος του είναι κυρίως εκτελεστικός, ενώ κι αυτό το θεσμικό όργανο ιδρύθηκε στη δεκαετία του '50 από τις ιδρυτικές Συνθήκες. Απαρτίζεται από έναν υπουργό από κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ. Οι συνεδριάσεις του είναι εξαμηνιαίες και συγκαλείται εκ περιτροπής από διαφορετική χώρα ανά εξάμηνο.

Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό εννέα διαφορετικές συνθέσεις που αφορούν:

- Γενικές Υποθέσεις και Εξωτερικές Σχέσεις
- Οικονομικά και Δημοσιονομικά θέματα (Ecofin)
- Εσωτερικές υποθέσεις και θέματα δικαιοσύνης

- Θέματα που αφορούν την απασχόληση, την κοινωνική πολιτική, την υγεία και τους καταναλωτές
- Θέματα ανταγωνιστικότητας
- Θέματα για μεταφορές, τηλεπικοινωνίες και ενέργεια
- Θέματα που αφορούν τη γεωργία και την αλιεία, το περιβάλλον, την παιδεία, τη νεολαία και τον πολιτισμό

Οι κύριες διεργασίες του δραστηριοποιούνται στη θέσπιση της νομοθεσίας της ΕΕ από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κι έχει συντονιστικό ρόλο αναφορικά με τις κοινωνικοοικονομικές πολιτικές των κρατών-μελών της ΕΕ. Συνάπτει διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών, εγκρίνει τον προϋπολογισμό της ΕΕ από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, χαράσσει και υλοποιεί κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας για την Ένωση(ΚΕΠΠΑ) και τέλος έχει συντονιστικό ρόλο στις δράσεις συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστικών και αστυνομικών αρχών σε ποινικές υποθέσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.17-22).

- **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή** αποτελεί ένα από τα τρία κύρια θεσμικά όργανα της ΕΕ. Είναι ένα ανεξάρτητο όργανο από τις εθνικές κυβερνήσεις και ο ρόλος της είναι κυρίως εκτελεστικός, καθώς είναι υπεύθυνη για τις νομοθετικές προτάσεις που γίνονται προς όφελος του συνόλου των συμφερόντων της ΕΕ. Η θητεία της έχει πενταετή διάρκεια και τα μέλη της, είναι κυρίως άτομα που κατέχουν πολιτικές θέσεις ή έχουν ασκήσει υπουργικά καθήκοντα και ονομάζονται επίτροποι. Το σύνολο των επιτρόπων είναι όσα και τα κράτη-μέλη που απαρτίζουν την ΕΕ, δηλαδή 28.

Η έδρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι οι Βρυξέλλες (Βέλγιο), αλλά έχει και γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.23-27).

Οι κύριες αρμοδιότητες και διεργασίες που ασκούνται με πλήρη ανεξαρτησία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούν να ομαδοποιηθούν σε:

- Αρμοδιότητες με ρόλο πρωτοβουλίας που συνεπάγεται διεργασίες και δημιουργία διατάξεων, θεσμών και κανονισμών σχετικά με τη Νομοθεσία που διέπει την ΕΕ.

Αρμοδιότητες με ρόλο κανονιστικό, καθώς διαδραματίζει το ρόλο μιας τράπεζας φύλαξης των εκάστοτε ιδρυτικών Συνθηκών που λαμβάνονται για τη λειτουργία της

ΕΕ, ενώ παράλληλα επιμερίζει την έννοια του «Συμφέροντος» για την Ευρώπη, για την ικανή και γόνιμη λήψη αποφάσεων, με στόχο την υλοποίηση των Συνθηκών.(Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ, 1998, σελ. 174)

- **Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων** είναι ένα θεσμικό όργανο της ΕΕ υπεύθυνο για την επιβολή του νόμου στο εσωτερικό της ΕΕ. Ιδρύθηκε από το 1952 μέσα από την πρώτη Συνθήκη της ΕΕ, τη Συνθήκη του ΕΚΑΧ. Απαρτίζεται από ένα δικαστή από κάθε κράτος- μέλος της ΕΕ και οκτώ γενικούς εισαγγελείς. Η θητεία του είναι εξαετή με δικαίωμα ανανέωσης και έχει έδρα το Λουξεμβούργο.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή αλλιώς απλά «Δικαστήριο», έχει την αρμοδιότητα να εκδίδει αποφάσεις που φέρονται ενώπιον που κυρίως αφορούν:

- Αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής απόφασης
- Προσφυγές για παράβαση υποχρέωσης
- Προσφυγές ακυρώσεως
- Προσφυγές επί παραλείψει
- Αγωγές που αφορούν αποκατάσταση ζημιών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.28-30).

- **Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο** είναι το όργανο εκείνο που διαχειρίζεται την ορθή αξιοποίηση των πόρων που έχει στη διάθεσή της η ΕΕ. Ιδρύθηκε το 1975 και η έδρα του είναι το Λουξεμβούργο. Απαρτίζεται από 28 μέλη όσα δηλαδή και τα κράτη-μέλη από τα οποία αποτελείται η ΕΕ και η θητεία του είναι κυρίως εξαετή με δικαίωμα ανανέωσης.

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο έχει ως μέριμνά του τον έλεγχο της ορθής και αντικειμενικής εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ, με στόχο την εξασφάλιση της οικονομικής αποτελεσματικής, ουσιαστικής και ανοικτής λειτουργίας του οικονομικού συστήματος που λειτουργεί η ΕΕ.

Η λειτουργία του πρέπει να είναι απρόσκοπτη, γι' αυτό είναι και ένα όργανο εντελώς ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα, αλλά με συχνή συνεργασία μ' αυτά.

Επιπλέον ο ρόλος του είναι ελεγκτικός, καθώς έχει την αρμοδιότητα να ελέγχει έγγραφα κάθε προσώπου ή οργανισμού που διαχειρίζεται έσοδα ή έξοδα για λογαριασμό της ΕΕ. Συνάμα επικουρεί το έργο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, υποβάλλοντας κάθε χρόνο έκθεση ελέγχου για το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Τέλος αποτελεί και ένα διαμεσολαβητή, ο οποίος ενημερώνει του πολίτες της Ευρώπης για τα αποτελέσματα του έργου του, με εκθέσεις. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.31-32).

- **Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή** είναι ένα όργανο που ο ρόλος της είναι κυρίως αντιπροσωπευτικός και συμβουλευτικός, καθώς αποτελεί τη φωνή των πολιτών της Ευρώπης.

Συστήθηκε μέσω της Συνθήκης της Ρώμης, το 1957 και σήμερα απαρτίζεται από 344 μέλη, τα οποία προέρχονται από κάθε χώρα της Ευρώπης σε συνάρτηση με τον πληθυσμό της και διαθέτουν πλήρη πολιτική ανεξαρτησία. Η θητεία της είναι τετραετής με δικαίωμα ανανέωσης, ενώ η θητεία του προέδρου και του αντιπροέδρου της είναι διετής και συνεδριάζει κάθε μήνα, στις Βρυξέλλες.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, αποτελείται από έξι υποεπιτροπές, τις επονομαζόμενες και ως «τμήματα», τα οποία καθένα απ' αυτά ασχολείται με συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.33-34).

Ο κύριος ρόλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής είναι συμβουλευτικός και γνωμοδοτικός προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και κυρίως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν της ζητηθεί ή ακόμα και με δικής της πρωτοβουλία, ενώ από το 1974 αναλαμβάνει τη δυνατότητα έκδοσης απόψεων με δικής της καθαρά πρωτοβουλία. (Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ, 1998, σελ. 175)

Επίσης ενθαρρύνει τη διαδικασία της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών σε θέματα που έχουν άμεση σχέση με τα δρώμενα της ΕΕ, ενώ ενισχύει την πεποίθηση των χωρών που δεν είναι κράτη-μέλη της ΕΕ, στη δημιουργία συμβουλευτικών δομών στο εσωτερικό τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.33-34).

- **Η Επιτροπή των Περιφερειών**, συστήθηκε το 1994 μέσα από τις νομοθετικές διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και εκπροσωπεί τις αρχές της Τοπικής και Περιφερειακής Διοίκησης. Αποτελείται από 344 μέλη, από όλες της χώρες

της ΕΕ, ανάλογα με τον πληθυσμό της καθεμίας. Η θητεία της είναι τετραετή και η έδρα της είναι οι Βρυξέλλες.

Στην ΕτΠ εκπροσωπούνται τέσσερις πολιτικές ομάδες: το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα, το Ευρωπαϊκό Κόμμα των Φιλελεύθερων Δημοκρατιών και Μεταρρυθμιστών και η Ένωση για την Ευρώπη των Εθνών.

Η Επιτροπή των Περιφερειών, ουσιαστικά αντικατοπτρίζει την τοπική και περιφερειακή άποψη αναφορικά με τη νομοθεσία της ΕΕ, με την έκδοση εκθέσεων οι οποίες στη συνέχεια διαβιβάζονται στην Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Τα θέματα που αφορούν την ΕτΠ είναι κυρίως θέματα πολιτικής απασχόλησης, περιβάλλοντος, πολιτισμού, επαγγελματικής κατάρτισης των νέων, ενέργειας, μεταφορών, θέματα τηλεπικοινωνίας και δημόσιας υγείας. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.35-36).

- **Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων**, ιδρύθηκε το 1952 μέσω της Συνθήκης της Ρώμης. Και αποτελείται από 28 μέλη, όσα και τα κράτη-μέλη της ΕΕ, με εννεαμελή διευθύνουσα επιτροπή. Η έδρα της είναι το Λουξεμβούργο.

Κύριο μέλημά της είναι να χρηματοδοτεί έργα ευρωπαϊκού βεληνεκές, όπως αεροδρόμια, σιδηροδρομικές και οδικές αρτηρίες και περιβαλλοντικά προγράμματα. Θεωρείται και το κύριο πιστωτικό ίδρυμα σε επιχειρήσεις της ΕΕ που επιθυμούν να επενδύσουν και να συμβάλλουν ενεργά στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών.

Είναι ένας οργανισμός μη κερδοσκοπικός και αυτοχρηματοδοτούμενος και δεν εξαρτάται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Χρηματοδοτείται με μορφή δανεισμού από τις κεφαλαιαγορές και στηρίζεται από τα κράτη- μέλη της ΕΕ.

Προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων είναι:

- Η στήριξη διαδικασιών που αφορούν τη συνοχή και τη σύγκλιση
- Η στήριξη που παρέχει προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- Η πρωτοβουλία που αναλαμβάνει σε θέματα που αφορούν την περιβαλλοντική αειφορία
- Η στήριξη που παρέχει σε εργασίες γύρω από την ενέργεια
- Η στήριξη και ολοκλήρωση της ανάπτυξης των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών
- Η στήριξη σε διεργασίες που έχουν στόχο την επιβράβευση της καινοτομίας

ο Η στήριξη στην αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια
Τέλος η ΕΤΕ κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, με το οποίο έχει δημιουργήσει τον «όμιλο ΕΤΕ». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.37-38).

• **Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα** δημιουργήθηκε το 1998 κι έχει την έδρα της στη Φραγκφούρτη. Απαρτίζεται από ένα 19μελές διοικητικό συμβούλιο, ένα 29μελές γενικό συμβούλιο και μια εξαμελής εκτελεστική επιτροπή.

Κύριο μέλημά της είναι η διαχείριση του ευρώ με στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών της ευρωζώνης και συμβάλλει στην ορθή χάραξη της νομισματικής πολιτικής που διαχέεται στο εσωτερικό της Ευρώπης.

Κύριος σύμμαχος στο έργο της ΕΚΤ είναι το ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών. Το ευροσύστημα αποτελείται από τις χώρες που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το εθνικό τους νόμισμα και τις κεντρικές τους τράπεζες μαζί με την ΕΚΤ.

Στόχος για την επίτευξη των διαδικασιών που διαχειρίζεται η ΕΚΤ είναι να δημιουργεί ένα σταθερό περιβάλλον στις τιμές της ζώνης του ευρώ, με αποτέλεσμα η αγοραστική του αξία να μην διαβρώνεται από τον πληθωρισμό. Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών καταναλωτή δεν πρέπει μεσοπρόθεσμα να είναι μικρότερος του 2%, αλλά να πλησιάζει αυτό το ποσοστό. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.39-40).

• **Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής**, είναι ένα όργανο με πενταετή θητεία, που διαρκεί όσο και η κοινοβουλευτική περίοδο, με δικαίωμα ανανέωσης. Δημιουργήθηκε το 1992, μέσα από τις διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Λειτουργεί κυρίως ως διαμεσολαβητής και ο ρόλος του έγκειται στην έρευνα σε κρούσματα κακοδιαχείρισης της δράσεις των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ε.Ε.

Επεμβαίνει για να δώσει λύσεις σε θέματα κακής διοίκησης αναφορικά με(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.41-42):

- Την άδικη μεταχείριση
- Τις διακρίσεις
- Την παράλειψη ή άρνηση ενημέρωσης
- Την αναιτιολόγητη καθυστέρηση

- Τις παράτυπες διαδικασίες
- **Ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων**, δημιουργήθηκε το 2001 κι έχει πενταετή θητεία. Σκοπός του είναι η προστασία των προσωπικών δεδομένων που γίνονται αντικείμενο συζήτησης από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Διαμέσου του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, εξασφαλίζεται το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής, που αντιπροσωπεύουν τα προσωπικά δεδομένα, που γίνονται αντικείμενο συζήτησης από τα θεσμικά όργανα.

Οι διαδικασίες τις οποίες κάνει ο ΕΕΠΔ είναι η συλλογή των δεδομένων, η καταγραφή και αποθήκευσή τους, η ανάκλησή τους σε περίπτωση ενημέρωσης, η αποστολή και διάθεσή τους. Για όλη αυτή τη διαδικασία της επεξεργασίας των δεδομένων ο ΕΕΠΔ οφείλει να ελέγχει και να παρεμβαίνει σε περίπτωση παρεμπόδισης των δεδομένων, μετάδοσης, διαγραφής, παραποίησης ή ακόμα και καταστροφής τους.

Συνεργάζεται ε τους αρμόδιους υπαλλήλους προστασίας των δεδομένων των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, με τις εθνικές αρχές προστασίας των χωρών της ΕΕ και με όλους εκείνους τους αρμόδιους φορείς που έχουν σχέση ε τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών της Ευρώπης.

Ο ρόλος της είναι και συμβουλευτικός προς τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, αναφορικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.43-44).

1.3.1 Άλλες αποκεντρωμένες υπηρεσίες και οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εκτός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ που συνθέτουν το λειτουργικό της ιστό υπάρχουν και άλλε αποκεντρωμένες υπηρεσίες, που έχουν συσταθεί με ειδικές νομοθετικές πράξεις, και έχουν συγκεκριμένο ρόλο στη λειτουργία της ΕΕ. Αυτές οι υπηρεσίες ονομάζονται οργανισμοί και η περιληπτική τους ανάλυση παρατίθεται παρακάτω (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007, σελ.45-48):

- ❖ Το Γραφείο Εναρμόνισης στην Ευρωπαϊκή Αγορά (ΟΗΜΙ)
- ❖ Ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού (ΕΑΧΕΑ)
- ❖ Η Εποπτική Αρχή του Ευρωπαϊκού (GNSS)

- ❖ Το Δορυφορικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUSC)
- ❖ Eurojust-Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ενίσχυση της Δικαστικής Συνεργασίας
- ❖ Ο Εκτελεστικός Οργανισμός για το Πρόγραμμα Δημόσιας Υγείας (PHEA)
- ❖ Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA)
- ❖ Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL)
- ❖ Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων
- ❖ Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)
- ❖ Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop)
- ❖ Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ανασυγκρότηση (EAR)
- ❖ Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA)
- ❖ Το Ευρωπαϊκό ίδρυμα για την Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound)
- ❖ Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου των Νόσων (ECDC)
- ❖ Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EAD)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (EEA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (Frontex)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Σιδηροδρόμων (ERA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων (ECHA)
- ❖ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA)
- ❖ Το Ινστιτούτο Μελετών Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα Ασφάλειας (EUISS)

- ❖ Το Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CdT)
- ❖ Η Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας (CFCA)
- ❖ Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)
- ❖ Το Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών (CPVO)

1.4 Οι Εμπορικοί Εταίροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι δεσμοί τους

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, υπήρξε ο πρώτος εξαγωγέας αγαθών και υπηρεσιών καταλαμβάνοντας στη δεκαετία του '90, την κορυφαία θέση στην παγκόσμια αγορά, περιλαμβάνοντας στους κόλπους της τη μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων σε παγκόσμια κλίμακα.

Το 2012, αποτέλεσε τον κύριο εμπορικό εταίρο για περισσότερες από 100 χώρες ανά τον κόσμο. Λόγω του μεγέθους της ανοικτής εσωτερικής αγοράς που κατάφερε να επιτύχει η ΕΕ, προχώρησε στο σχηματισμό του παγκόσμιου συστήματος εμπορικών συναλλαγών και αποτέλεσε τον πρωτεργάτη στη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η αύξηση του βιοτικού επιπέδου στους πολίτες της ΕΕ και στη δημιουργία του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για την εσωτερική της αγορά.

Παρά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση που έκανε την εμφάνιση της το 2008, εντούτοις κατάφερε να συνάψει πολλές εμπορικές συμφωνίες που ανέρχονται σε 29. Κατάφερε να επικυρώσει διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών σε χώρες πολλά υποσχόμενες για εναλλακτικές προσοδοφόρες αγορές.

Οι κυριότερες διαπραγματεύσεις σε εμπορικό επίπεδο πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της αγοράς της ΕΕ και των αγορών των χωρών της Ουκρανίας, της Κολομβίας, του Περού, της Σιγκαπούρης, των χωρών της Κεντρικής Αμερικής, ενώ σε εξέλιξη βρίσκονται οι διαπραγματεύσεις με μεμονωμένα μέλη του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιανατολικής Ασίας (ASEAN) και κυρίως ε χώρες όπως την Ταϊλάνδη, Το Βιετνάμ και τη Μαλαισία. Επιπρόσθετα έχει ανοίξει νέο κύκλος δημιουργίας συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών ε τις ΗΠΑ, την Ινδία, την Ιαπωνία και τον Καναδά (Europarl, 2014).

Οι βασικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Κίνα. Παρακάτω αναλύονται διεξοδικά οι εμπορικές σχέσεις που έχει συνάψει η ΕΕ μ' αυτά τα κράτη και πως αυτές επηρεάζουν το εσωτερικό περιβάλλον λειτουργίας της ΕΕ.

- **Οι ΗΠΑ , εμπορικός εταίρος της Ε.Ε.**

Οι ΗΠΑ και η ΕΕ μαζί αποτελούν το μεγαλύτερο εμπορικό επενδυτικό εταίρο για όλες τις χώρες, ενώ έχουν καταλάβει κατά το ήμισυ την παγκόσμια οικονομία.

Το αντικείμενο εργασίας πάνω από τους μισούς Αμερικάνους σχετίζεται με εταιρείες της ΕΕ, ενώ το διατλαντικό εργατικό δυναμικό υπολογίζεται σε 14 εκατομμύρια ανθρώπων.

Το 2008, οι εξαγωγές των αγαθών της ΕΕ προς τις χώρες των ΗΠΑ άγγιξε τα 250 δις ευρώ, ενώ το ίδιο έτος οι εισαγωγές των αγαθών από τις χώρες των ΗΠΑ ανέρχονταν στα 186 δις ευρώ.

Παρόμοιο σενάριο παρατηρείται την ίδια οικονομική χρονιά αναφορικά ε τις υπηρεσίες όπου οι εξαγωγές τους προς τις ΗΠΑ αγγίζουν τα 134,3 δις ευρώ και οι εισαγωγές τους στην ΕΕ από τις χώρες των ΗΠΑ σε 129,8 δις ευρώ.

Οι εμπορικές συναλλαγές των κρατών-μελών της ΕΕ, που λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό των ΗΠΑ, για το έτος 2008 ανέρχονται σε ποσοστό 15,2% . Οι άμεσες ξένες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν από την ΕΕ στις ΗΠΑ άγγιξαν τα 149,2 δις ευρώ, ενώ οι αντίστοιχες από τις ΗΠΑ προς τις χώρες της ΕΕ έφθασαν τα 44,6 δις ευρώ.

Επιπρόσθετα βρέθηκαν λύσεις σε πολλές από τις εμπορικές διενέξεις μεταξύ των δύο εταίρων, ενώ πολλές από αυτές παραμένουν ακόμα άλυτες, χωρίς όμως να τροποποιείται η νομοθεσία τους (Unipri, 2014, σελ.10-13).

- **Η Ρωσία εμπορικός εταίρος της ΕΕ**

Ο δεύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ και βασικός παράγοντας στην εμπορική και οικονομική διακύμανσή της αποτελεί η Ρωσία, μια εμπορική σχέση που έχει τα αντίστοιχα αποτελέσματα στην οικονομία της Ρωσίας.

Έτσι για το οικονομικό έτος 2008 παρατηρείται ότι το σύνολο των εμπορικών συναλλαγών της Ρωσίας, που αγγίζει το ποσοστό των 52,3%, πραγματοποιήθηκε στις χώρες της ΕΕ.

Ανάμεσα στις διαπραγματεύσεις που γίνονται μεταξύ της Ρωσίας και της ΕΕ, βρίσκεται και το μείζον θέμα της ένταξης της Ρωσίας, στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, ενώ η παρούσα εταιρική σχέση (Partnership and Cooperation Agreement) που υπάρχει μεταξύ των δύο χωρών, πρόκειται να αντικατασταθεί με την εφαρμογή του Κοινού Οικονομικού Χώρου.

Αναλυτικά ως έτος σταθμός στις εμπορικές σχέσεις της ΕΕ με τη Ρωσία, ορίζεται το 2008 και παρατηρείται το γεγονός ότι οι εξαγωγές αγαθών προς τη Ρωσία, αγγίζουν τα 105 δις ευρώ και οι αντίστοιχες εισαγωγές τα 173,2 δις ευρώ.

Η Ρωσία εισάγει κυρίως προς την ΕΕ, ενέργεια και ορυκτά καύσιμα προϊόντα, χημικά προϊόντα, ορισμένα βιομηχανικά προϊόντα και πρώτες ύλες, που αγγίζουν το 68,2 % του συνόλου των εισαγωγών.

Από την άλλη μεριά η ΕΕ εξάγει προς τη Ρωσία κυρίως προϊόντα που αφορούν μηχανικό και μεταφορικό εξοπλισμό, βιομηχανικά προϊόντα και τρόφιμα.

Ο τομέας των υπηρεσιών και των άμεσων ξένων επενδύσεων παρουσιάζει τα παρακάτω δεδομένα, κατά το έτος 2007:

- 18 δις ευρώ για εξαγωγές υπηρεσιών προς τη Ρωσία και αντίστοιχα 1 δις ευρώ για τις εξαγωγές της Ρωσίας προς την ΕΕ

- Οι άμεσες ξένες επενδύσεις της ΕΕ στο έδαφος της Ρωσίας, ανέρχεται στα 17 δις ευρώ και οι αντίστοιχες άμεσες ξένες επενδύσεις της Ρωσίας στο έδαφος της ΕΕ, αγγίζει το 1 δις ευρώ (Uιiri, 2014, σελ.17-19).

- **Η Κίνα ο τρίτος εμπορικός εταίρος της ΕΕ**

Ο τρίτος κατά σειρά μεγάλος εμπορικός εταίρος της ΕΕ είναι η Κίνα και είναι ο δεύτερος κατά σειρά μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος μετά τις ΗΠΑ.

Η ΕΕ κρατάει σταθερή τις εμπορικές συμφωνίες που έχει συνάψει με την Κίνα, καθώς η δεύτερη αποτελεί ένα κράτος με μεγάλη και ισχυρή οικονομία και σταθερό πολιτικό κλίμα σε παγκόσμια κλίμακα.

Το 2008 , θεωρείται σταθμός στην εμπορική σχέση της ΕΕ και της Κίνας καθώς έθεσαν από κοινού σε λειτουργία ένα στρατηγικό μηχανισμό και καθιέρωσαν στάδια της οικονομικής πολιτικής που θα ακολουθήσουν για την ώθηση του εμπορίου. Μ' αυτόν τον τρόπο η αγορά της ΕΕ αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης των

κινεζικών εξαγωγών, με αντίστοιχο οικονομικό όφελος και για την ανάπτυξη της οικονομίας της ΕΕ, με στόχο τη διεύρυνση των μεταξύ τους εμπορικών σχέσεων.

Έτσι, από τα οικονομικά στοιχεία που σηματοδοτούν το έτος 2008, παρατηρείται ότι οι εξαγωγές αγαθών προς την Κίνα αγγίζει τα 78,4 δις ευρώ, ενώ οι αντίστοιχες εξαγωγές της Κίνας προς την ΕΕ αγγίζουν τα 247,6 δις ευρώ.

Τα εξαγωγικά προϊόντα της ΕΕ προς την Κίνα αφορούν κυρίως μηχανικό και μεταφορικό εξοπλισμό, βιομηχανικά και χημικά προϊόντα, και περίπου τα ίδια προϊόντα αφορούν και οι αντίστοιχες εξαγωγές της Κίνας προς την ΕΕ.

Αναφορικά με τις υπηρεσίες αυτές, διαμορφώνονται κατά το ίδιο έτος (2008):

- της ΕΕ προς την Κίνα στα 20,1 δις ευρώ και οι αντίστοιχες της Κίνας προς την ΕΕ στα 14,4 δις ευρώ.

- οι άμεσες ξένες επενδύσεις της ΕΕ προς την Κίνα αγγίζουν τα 4,5 δις ευρώ, ενώ οι αντίστοιχες της Κίνας προς την ΕΕ μόλις τα 0,1 δις ευρώ.

Σημαντικό επιχείρημα της ΕΕ είναι η σθεναρή υποστήριξη της στην ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ, πράγμα που θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια, στην εκπλήρωση του καθολικού σκοπού του οργανισμού.

Αποτέλεσμα της όλης διαδικασίας ήταν η ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ, το Δεκέμβριο του 2001, που είχε άμεσο αντίκτυπο στη βελτίωση της πρόσβασης των εταιρειών της ΕΕ. Στην κινέζικη αγορά και η μείωση και ομαλοποίηση των δασμών και δασμολογικών εμποδίων, που επικρατούσαν έως τώρα.

Παρά τη μεγάλη πρόοδο που σημειώθηκε στις εμπορικές σχέσεις των δύο εταίρων, υπήρχαν και πολλά εμπόδια, κυρίως της κινέζικης εμπορικής πολιτικής, τα οποία ακόμα και σήμερα βρίσκονται στο στάδιο των διαπραγματεύσεων και χωλαίνουν τις εμπορικές συναλλαγές. Ορισμένα απ' αυτά είναι η ανεπαρκής προστασία των πνευματικών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, η διατήρηση ορισμένων πολιτικών που διακρίνουν και συνεχίζουν να εφαρμόζονται ειδικά στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, εμπόδια πρόσβασης στην αγορά σε τομείς υπηρεσιών όπως κατασκευές, τηλεπικοινωνίες, τραπεζικές εργασίες και ταχείες ταχυδρομικές υπηρεσίες και τέλος προβλήματα στην πρόσβαση των πρώτων υλών (Unipri, 2014, σελ.25-33).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

2.1 Η επίτευξη της Οικονομικής Ολοκλήρωσης & της Ανταγωνιστικότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κύριος στόχος της στρατηγικής της Λισσαβόνας και της πολιτικής που έχει υιοθετηθεί από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι να καταστήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση παγκοσμίως, μια ευρωπαϊκή οικονομία της γνώσης, αναγνωρισμένη και δυναμική.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να έχει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να αποτελεί μια ευρωπαϊκή βιομηχανία η οποία είναι απαραίτητη για την επίτευξη και την ολοκλήρωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων που έχει θέσει, ως προτεραιότητες στον άξονα για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της Ευρώπης.

Παράλληλα η ανταγωνιστικότητα που πρέπει να υφίσταται στον Ευρωπαϊκό χώρο πρέπει να έχει την ευελιξία ώστε να προσαρμόζεται έγκαιρα και αποδοτικά στις διαρθρωτικές αλλαγές που μπορεί να προκύψουν. Τέτοιες αλλαγές θεωρούνται οι διαδικασίες μετεγκατάστασης των βιομηχανικών δράσεων σε ανερχόμενες χώρες, οι διαδικασίες ανακατανομής των θέσεων εργασίας και πόρων σε νέους βιομηχανικούς τομείς και σε περιπτώσεις αποβιομηχανοποίησης, η διαχείριση του κινδύνου που μπορεί να προκύψει.

Για να πετύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση την επιθυμητή ανταγωνιστικότητα, που θα οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγικότητας και κατά συνέπεια στην αυξητική τάση της ανάπτυξης σε όλα τα κράτη-μέλη που την απαρτίζουν, πρέπει να εμφανίζει απόδοση σε τομείς της οικονομίας που έχουν να κάνουν με την έρευνα, την καινοτομία, τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών, της επιχειρηματικότητας, στον τομέα του ανταγωνισμού, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (Europa.eu, 2014).

Παρακάτω γίνεται μια λεπτομερή ανάλυση των τομέων που θεωρούνται στυλοβάτες για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και ολοκλήρωσης της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- **Αειφόρος Ανάπτυξη**

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι μια έννοια που αναφέρεται στο συσχετισμό και την αλληλεπίδραση της οικονομικής ανάπτυξης και την προστασίας των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ισορροπιών.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τη σύνοδο Κορυφής του Κάρντιφ το 1998, συζητήθηκαν οι όροι των περιβαλλοντικών ζητημάτων και μπήκαν ενσωματώθηκαν οι διατάξεις εκείνες που αποσκοπούν σε συντονισμένες δράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο αναφορικά ε το περιβάλλον.

Το Μάιο του 2001 εγκρίνεται μια στρατηγική πορεία υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης, η οποία και αναθεωρήθηκε το 2006, καλύπτοντας μ' αυτόν τον τρόπο τυχόν παραλείψεις που είχαν διαπιστωθεί , της προσέδωσε μια νέα ώθηση για την εφαρμογή της.

Η Επιτροπή το 2002, ενέκρινε την παγκόσμια σύμπραξη για την αειφόρο ανάπτυξη προσδίδοντάς της μια εξωτερική διάσταση. Στη Συνθήκη της Λισσαβόνας εγκρίνεται ως ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αειφόρο ανάπτυξη (άρθρο 3 παρ. 3 της Συνθήκης) (Europa.eu, 2014).

- **Απασχόληση**

Έναν δεύτερο εξίσου σημαντικό στόχο που έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως άμεση προτεραιότητά της για την επίτευξη της ολοκλήρωσης της ανταγωνιστικότητας, είναι και η πραγματοποίηση ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης στο εσωτερικό της περιβάλλον. Η έννοια της «απασχόλησης», πρωτοεμφανίστηκε με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, το Μάιο του 1999.

Αρμοδιότητα των κρατών- μελών της ΕΕ αναφορικά με την απασχόληση, είναι η δημιουργία μιας ικανοποιητικής στρατηγικής, που θα οδηγήσει στην ολοκλήρωση της απασχόλησης. Γι' αυτό το λόγο δημιουργήθηκε η ΕΣΑ, που έχει ρόλο κυρίως συντονιστικό, στις διεργασίες που πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη-μέλη της ΕΕ, για την ολοκλήρωση της απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ενίσχυση για την απασχόληση χρηματοδοτείται από την ΕΕ με διάφορα μέσα όπως:

→ το πρόγραμμα PROGRESS 2007-2013 που αφορά την υλοποίηση των στόχων της ΕΕ αναφορικά με την απασχόληση και τις κοινωνικές δομές.

→ τις προτεραιότητες του ΕΚΤ που συμπεριλαμβάνονται στους στόχους της ΕΣΑ

→ το πρόγραμμα για την αμοιβαία μάθηση, με στόχο την αξιοποίηση και διάδοση των αποτελεσματικών γραμμών που πρέπει να περιγράφονται στους τομείς της ΕΣΑ.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ξεκίνησε το 2005.

Τα κύρια θεσμικά όργανα της ΕΕ που ασχολούνται με τον τομέα της απασχόλησης είναι :

- Το ευρωπαϊκό παρατηρητήριο σε συνεργασία με τις εθνικές κυβερνήσεις των κρατών- μελών της ΕΕ
- Το δίκτυο EURES, που συμβάλλει στις διαδικασίες πρόσβασης μέσω διεθνικής, διαπεριφερειακής και διασυνοριακής ανταλλαγής προσφοράς και ζήτησης εργασίας (Europa.eu, 2014).

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα στοιχεία απασχόλησης σε ποσοστιαία μονάδα επί τις εκατό (%), τόσο σε περιφερειακό επίπεδο της ΕΕ, όσο και ανάμεσα στα κράτη-μέλη που την απαρτίζουν, για τα έτη 2003-2014. Το ποσοστό που έχει επιλεγεί αφορά εργατικό δυναμικό χιλιάδων ατόμων, ηλικίας από 15-74 ετών και συνολικής διάκρισης φύλλων, ανδρών και γυναικών.

Κατά τα έτη 2003 έως και 2007 παρατηρείται μια σταδιακή αύξηση της απασχόλησης και παράλληλη μείωση της ανεργίας επικουρούμενη από τις ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες, με κορύφωση το έτος 2007.

Παρατηρείται μείωση των ανισοτήτων απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου και της αύξησης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, με δεδομένο τη λιγότερη περιφερειακή εξειδίκευση σε συγκεκριμένους τομείς, μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις περιφερειακές διαφορές τόσο σε μορφωτικό επίπεδο όσο και σε δεξιότητες

Με την έναρξη και εξάπλωση της οικονομικής κρίσης από τις αρχές του 2008 παρατηρείται αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων και της ανεργίας ενώ το 2012 η απασχόληση κυμαίνεται περίπου σε επίπεδα του 2003, πράγμα που προμηνύει πόσο η οικονομική κρίση επηρέασε τον τομέα της απασχόλησης στο πλαίσιο της Ευρωζώνης

και οδήγησε στη διασπορά του εργατικού δυναμικού και την αύξηση των μεταβλητών φτώχειας και του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της ΕΕ.(Ec.Euroρα.eu,2014)

Πίνακας 1: Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή στο σύνολο των απασχολούμενων

Περιοχή / Έτη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΕ (28 χώρες)	0.4	0.7	1	1.7	1.9	1	-1.7	-0.7	0.1	-0.4	-0.3	1
ΕΕ (27 χώρες)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Της ζώνης του ευρώ (19 χώρες)	0.4	0.8	1	1.7	1.9	0.8	-1.9	-0.6	0.1	-0.5	-0.7	0.6
Της ζώνης του ευρώ (18 χώρες)	0.4	0.8	1	1.7	1.9	0.8	-1.8	-0.5	0.1	-0.5	-0.7	0.6
Της ζώνης του ευρώ (17 χώρες)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Βέλγιο	-0.1	1	1.4	1.1	1.7	1.8	-0.2	0.7	1.4	0.3	-0.3	0.4
Βουλγαρία	3	2.6	2.7	3.3	3.2	2.4	-1.7	-3.9	-2.2	-2.5 ^(p)	-0.4 ^(p)	0.4 ^(p)
Τσεχική Δημοκρατία	-0.8	-0.2	1.9	1.3	2.1	2.2	-1.8	-1	-0.3	0.4	0.4	0.4
Δανία	-0.9	-0.6	1.4	2.2	2.2	1.1	-3	-2.3	-0.1	-0.3	0	0.7
Γερμανία	-1.1	0.3	0	0.8	1.7	1.3	0.1	0.3	1.3	1.1	0.6	0.8
Η Εσθονία	2.1	-0.3	2.3	4.8	0.2	-0.2	-10.2	-5	6.5	1.7	1.2	0.8
Ιρλανδία	1.9	3.4	4.9	4.6	4.4	-0.6	-7.8	-4.1	-1.8	-0.6	2.4	1.7
Ελλάδα	1.4	2.4	0.9	1.8	1.3	1.3	-0.6	-2.7	-6.9 ^(p)	-7.8 ^(p)	-3.8 ^(p)	0.7 ^(p)
Ισπανία	3.3 ^(p)	3.8 ^(p)	4.3 ^(p)	4.2 ^(p)	3.3 ^(p)	0.2 ^(p)	-6.3 ^(p)	-1.7 ^(p)	-2.5 ^(p)	-3.7 ^(p)	-2.6 ^(p)	1.3 ^(p)
Γαλλία	0	0.1	0.7	1.1	1.4	0.5	-1.1	0.1	0.8	0.3	0	0.3
Κροατία	3.9	1.5	0.7	3.9	9.7 ^(b)	3.8	-0.7	-3.8	-3.9	-3.6	-2.6	2.7
Ιταλία	1.5	0.6	0.6	2	1.2	0.2	-1.7	-0.6	0.3	-0.3	-1.8	0.1
Κύπρος	3.6	4	3.5	1.8	3.4	2	-0.4	-0.2	0.5	-4.2	-5.2	-1.9 ^(p)
Λετονία	1.9	1.2	1.6 ^(b)	-0.3	3.8	-0.8	-14.3	-6.7	1.5	1.4	2.3	-1.3
Λιθουανία	2.2	-1.1	0.8	-0.3	2	-1.3	-7.7	-5.3	0.5	1.8	1.3	2
Λουξεμβούργο	1.8	2.4	2.8	3.8	4.4	4.8	1	1.8	3	2.4	2	2.3
Ουγγαρία	0	-1	-0.3	0.4	0.1	-2	-2.5	-0.3	0	0.1	0.9	3.1
Μάλτα	-0.4	0.4	1.3	1.5	2.2	2.5	0	1.7	2.8	2.3	4.2	4.5
Ολλανδία	-0.6	-1.2	0.7	2.2	2.9	1.6	-0.9	-0.7	0.9	-0.2	-0.9 ^(p)	-0.2 ^(p)
Αυστρία	0.7	0.6	1.2	1.7	1.8	1.9	-0.4	0.9	1.7	1.2	0.7	0.8
Πολωνία	-1.2	1.1	2.2	3.2	4.5	3.8	0.4	-2.7 ^(b)	0.6	0.1	-0.1	1.7 ^(p)
Πορτογαλία	-1	-0.7	-0.5	0.4	0	0.4	-2.7	-1.4	-1.9	-4.1	-2.9	1.4
Ρουμανία	0	-1.7	-1.5	0.7	0.4	0	-2	-0.3	-0.8	-4.8 ^(b)	-0.6 ^(b)	0.8 ^(b)
Σλοβενία	-0.3	0.3	-0.5	1.6	3.4	2.6	-1.8	-2.2	-1.6	-0.8	-1.5	0.7
Σλοβακία	1.1	-0.2	1.6	2.1	2.1	3.2	-2	-1.5	1.8	0.1	-0.8	1.4

Φινλανδία	0.1	0.6	1.6	1.8	2.1	2.2	-2.4	-0.7	1.3	0.9	-1.5	-0.4
Σουηδία	-0.6	-0.7	0.3	1.7	2.3	0.9	-2.4	1	2.1	0.7	1	1.4
Ηνωμένο Βασίλειο	1	1.1	1.1	1	0.8	0.8	-1.6	0.2	0.5	1.1	1.2	2.3
Ισλανδία	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Λιχτενστάιν	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Νορβηγία	-1.2	0.6	1.3	3.4	4.1	3.3	-0.5	-0.5	1.5	2.1	1.2	1.1
Ελβετία	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Μαυροβούνιο	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Σερβία	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Τουρκία	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ηνωμένες Πολιτείες	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ιαπωνία	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00180&plugin=1>

▪ **Διεθνοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας**

Η αποδοτική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ έγκειται στις διεργασίες που γίνονται για το άνοιγμα των οικονομιών και των συνόρων, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης του εμπορίου, της μετακίνησης των κεφαλαίων, της κυκλοφορίας ατόμων, ιδεών και πληροφοριών, της γνώσης και της τεχνολογίας αλλά και της διαδικασίας της απορρύθμισης.

Για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη και την παγκοσμιοποίηση, πρέπει να διασφαλιστούν δράσεις αξιοποίησης του αναπτυξιακού δυναμικού και ο δίκαιος καταμερισμός των οφελών του προκύπτουν. Η δημιουργία ενός προτύπου για την αειφόρο ανάπτυξη που θα λειτουργεί συνδυαστικά στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την προστασία του περιβάλλοντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι μια από τις προτεραιότητες της ΕΕ η οποία λειτουργεί βάση των προτύπων της πολυμερούς διακυβέρνησης (Europa.eu, 2014).

▪ **Η έρευνα και η ανάπτυξη**

Η ΕΕ εφαρμόζοντας τις διατάξεις της Συνθήκης της Λισσαβόνας έχει ως άμεση προτεραιότητά της, την πολιτική για την ενίσχυση της απασχόλησης και κατά συνέπεια της ανάπτυξης της Ευρώπης. Αρχές όπως η έρευνα, η εκπαίδευση και η γνώση το «**τρίγωνο της γνώσης**», βρίσκονται στο στόχαστρο των διαπραγματεύσεων της ΕΕ, για τη διατήρηση του δυναμισμού του κοινωνικοοικονομικού της μοντέλου.

Με το έβδομο πρόγραμμα έρευνας 2007-2013, προωθούνται οι εθνικές επενδύσεις, ούτως ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του 3% του ΑΕΠ.

Το 2009 επιτεύχθηκε η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας, οργανισμός που συνέβαλλε και συμβάλλει αποτελεσματικά στην πλήρη αξιοποίηση της ευρωπαϊκής αριστείας.

Οι ενέργειες για το συντονισμό των πρωτοβουλιών, σε θέματα που αφορούν την έρευνα και την ανάπτυξη, σε ευρωπαϊκό επίπεδο διεκπεραιώνονται μέσω θεσμικών οργάνων και χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων:

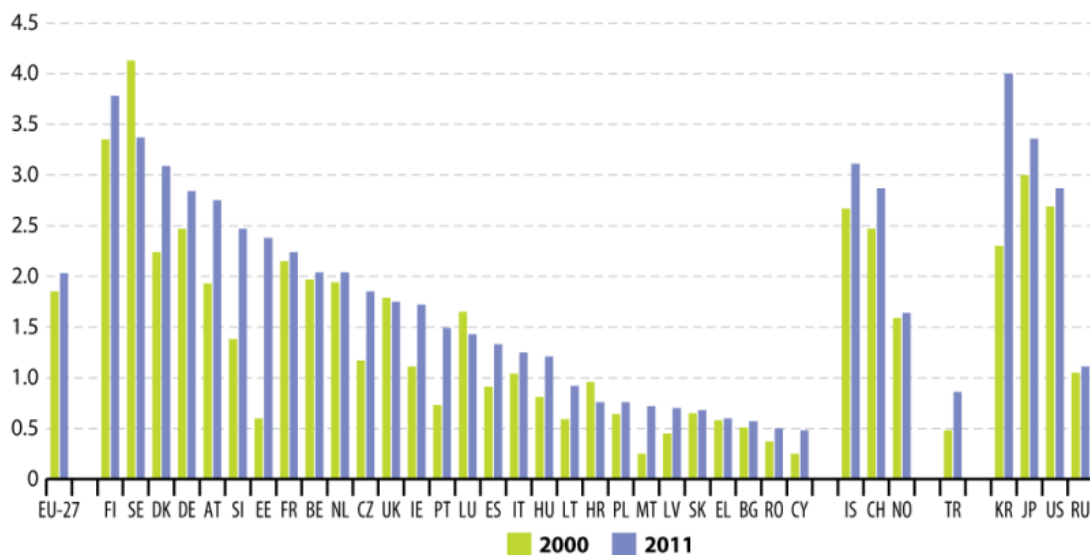
✓ Έχουν θεσπιστεί από το 1984, πολυετή προγράμματα που περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τις τεχνολογίες, της πληροφορίες, τη βιοτεχνολογία, την ενέργεια, τις μεταφορές ακόμα και την κινητικότητα των ερευνητών. Σ' αυτό το πλαίσιο δράσης κατευθύνεται και το έβδομο πρόγραμμα 2007-2013, διαθέτοντας επαρκή προϋπολογισμό για την προώθηση και ανάπτυξη των προαναφερόμενων ενεργειών.

✓ Το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC), έχει ρόλο υποστηρικτικό στις συντονισμένες προσπάθειες που γίνονται από την ΕΕ για την ανάπτυξη της έρευνας-εκπαίδευσης και γνώσης. Αποτελείται από 8 ερευνητικά ινστιτούτα κατανεμημένα σε όλη την επικράτεια της Ευρώπης, καλύπτοντας το φάσμα των αναγκών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που προκύπτουν απ' αυτά. Η κύρια αρμοδιότητά του αφορά την πυρηνική ενέργεια και ιδίως στον τομέα της ασφάλειας. Χρηματοδοτείται από τα προγράμματα έρευνας της ΕΕ και από ιδίους πόρους στα πλαίσια των εμπορικών συμβάσεων που συνάπτει.

Η κατευθυντήρια πολιτική που εφαρμόζεται από την ΕΕ για την έρευνα και την ανάπτυξη θεμελιώνεται από τις διατάξεις των συνθηκών ΕΥΡΑΤΟΜ, τίτλος XIX και την Συνθήκη για τη λειτουργία της Ε.Ε. (Europa.eu, 2014).

Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζονται τα κονδύλια που δαπανήθηκαν στην έρευνα και την ανάπτυξη σε ποσοστό του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη, για τα έτη 2000-2011:

Διάγραμμα 1: Ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες της ΕΕ για Ε&Α ως % του ΑΕΠ το 2000-2011

NB: 2001 data (instead of 2000) for EL, SE and NO, 2002 data (instead of 2000) for HR and MT, 2007 data (instead of 2011) for EL, 2008 data (instead of 2011) for CH, 2009 data (instead of 2011) for IS, JP and US, 2010 data (instead of 2011) for KR and RU; 2000 data are estimates for EU-27, AT, PT and IS; 2011 data are estimates or provisional for EU-27, BE, BG, DK, DE, EE, IE, IT, CY, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT, SI, SE, UK and NO; break in series for DK (2007), FR (2004 and 2010), HU and MT (2004), NL (2011), PT (2008), SI (2008 and 2011), SE (2005 and 2011), JP (2008) and KR (2007); definition differs for HU (2000), SE (2001), US (2000-2009), KR (2000)

Πηγή: Eurostat, 2015

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται ότι το 2011 δαπανήθηκαν χρήματα προερχόμενα από το ΑΕΠ της ΕΕ της τάξεως του 0,5% και του 3,8%, αντίστοιχα, συμπεριλαμβανομένου των Σκανδιναβικών Χωρών, της Φιλανδίας, Σουηδίας και της Δανίας που παρουσίαζαν πρότυπα δαπανών αυξημένα κατά μία ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το μέσο όρο των υπόλοιπων κρατών-μελών της ΕΕ.

Από αυτή την ομάδα χωρών, όμως, μόνο η Δανία κατάφερε να επιτύχει τους φιλόδοξους στόχους για έρευνα και ανάπτυξη, βάσει του πλαισίου της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Οι υπόλοιπες χώρες της Ανατολικής και Νότιας Ευρώπης συνέχισαν να υστερούν, στην καταγραφή των επιπέδων των δαπανών Ε & Α η οποία κυμαίνεται μεταξύ του 1,85% και του 0,48% του μέσου όρου του ΑΕΠ.

Πολλά κράτη-μέλη σημείωσαν σημαντική αύξηση σχετικά με την Ε & Α ιδίως μετά την οικονομική κρίση. Αυτό προέκυψε όχι μόνο από ήταν μόνο από την επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, αλλά και από τις προσπάθειες των

θεσμικών οργάνων της ΕΕ να υποστηρίξουν την οικονομική ανάκαμψη και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη με την παράλληλη προώθηση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης για έρευνα και ανάπτυξη. (Ec.Euroopa.eu,2014)

▪ **Η πολιτική για τις επιχειρήσεις**

Η ΕΕ ακολουθεί συγκεκριμένη πολιτική αναφορικά με τη δημιουργία και βελτίωση του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις της Ευρώπης και κυρίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Οι προσπάθειές της εντείνονται κυρίως:

- Στη δημιουργία και προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος
- Στην προώθηση των επιδόσεων που πετυχαίνει η Ε.Ε. αναφορικά με την ανταγωνιστικότητα
- Στη λήψη διατάξεων που περιλαμβάνουν όλα εκείνα τα ειδικά χαρακτηριστικά που διαθέτει ο βιομηχανικός τομέας
- Στη δημιουργία κατάλληλων υποδομών για την προώθηση της καινοτομίας
- Στη βελτίωση των οδών για χρηματοδότηση και δίκτυο υποστήριξης
- Στην απλοποίηση των διατάξεων του κανονιστικού και διοικητικού δικαίου, που διέπει τις επιχειρήσεις

Οι κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να ακολουθηθούν από τα κράτη- μέλη της ΕΕ, αναφορικά με τη πολιτική που πρέπει να εφαρμόζεται για τις επιχειρήσεις, θεωρούνται κυρίως υποστηρικτικές και συντονιστικές, καθώς

Στη σύγκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2000, οι ηγέτες της ΕΕ εξέφρασαν την άποψη τους ότι η ΕΕ θα πρέπει να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία παγκοσμίως, έως το 2010 και αυτό μπορεί να επιτευχθεί , μέσω της βιώσιμης ανάπτυξης στη δημιουργία θέσεων εργασίας (Euroopa.eu, 2014).

▪ **Η Στρατηγική της Λισσαβόνας**

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας, προσδιορίζει μια σειρά προτεραιοτήτων που έχει θέσει, η ΕΕ ως στόχους, για να καταστήσει την οικονομία της δυναμική, ανταγωνιστική και συνεκτική έως το 2010, εφαρμόζοντας μια νέα μέθοδο, την «Ανοικτή Μέθοδο Συντονισμού».

Η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού, περιγράφει μια σειρά λήψης μέτρων μετά από πρωτοβουλία των κρατών-μελών της ΕΕ, δίνοντας μ' αυτόν τον τρόπο έμφαση στην πολυμορφία των διαφορετικών απόψεων των κρατών-μελών που υπάρχουν, με την ρήτρα όμως ότι έχουν ήδη συμφωνήσει στο σύνολο των γενικών και ειδικών στόχων που έχουν τεθεί, καθώς και σε από κοινού διαδικασίες εξέτασης των δραστηριοτήτων αξιολόγησης της πορείας της προόδου για το σκοπό της επίτευξης.

Οι γενικοί στόχοι που έχει θέσει η ΕΕ να υλοποιήσει έως το 2010 απαριθμούνται παρακάτω:

- Αναπτυσσόμενη ευρωπαϊκή οικονομία
- Ανταγωνιστικός ευρωπαϊκός ιδιωτικός τομέας
- Ευρωπαϊκή οικονομία ενταγμένη στη διαδικασία της γνώσης
- Υψηλό επίπεδο απασχόλησης στην Ευρώπη, ανεξαρτήτου φύλου και ηλικιακών δεδομένων
- Στοχευόμενο χαμηλό επίπεδο κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας
- Κοινωνικό και οικονομικό σύστημα βιώσιμο τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα
- Οικονομικό πλαίσιο σε συνάρτηση με το περιβάλλον και την ασφάλεια στην υγεία

Οι ειδικοί στόχοι που έχουν τεθεί για την επιτάχυνση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού συνόλου σε συνάρτηση με μια οικονομία πλήρως ισορροπημένη στις κοινωνικές δομές και την περιφρούρηση του περιβάλλοντος, αναφέρονται επιγραμματικά παρακάτω :

- ✓ Ύπαρξη συνολικής οικονομικής πολιτικής
- ✓ Δημιουργία επενδύσεων στις υποδομές της τεχνολογίας, της πληροφορίας και της επικοινωνίας
- ✓ Δημιουργία επενδύσεων στους τομείς της ανάπτυξης και της έρευνας
- ✓ Επικέντρωση στις διαδικασίες δια βίου μάθησης
- ✓ Επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό
- ✓ Δημιουργία δεξιοτήτων για την Κοινωνία της Πληροφορίας
- ✓ Διεύρυνση του εργατικού δυναμικού
- ✓ Αύξηση της απασχολησιμότητας

- ✓ Δημιουργία επενδύσεων για την επιχειρηματική ανάπτυξη
- ✓ Κοινωνική ενσωμάτωση
- ✓ Αειφόρος ανάπτυξη

Σε επίπεδο κράτους-μέλους η στρατηγική της Λισσαβόνας εφαρμόζεται με τη μορφή δραστηριοτήτων σχετικά με τα συμπεράσματα που απορρέουν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και σε συνάρτηση με τις δομές που περιγράφονται στην Ανοικτή Μέθοδο Συντονισμού.

- Μ' αυτόν τον τρόπο διαμορφώνονται ή ακόμα και εφαρμόζονται κατευθυντήριες πολιτικές αναφορικά με (Παπαγιαννίδης, 2010, σελ. 1-2):
- την οικονομική πολιτική που διαμορφώνεται
- το εθνικό σχέδιο δράσης για την απασχόληση
- το εθνικό σχέδιο δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση
- τις εθνικές ή περιφερειακές δράσεις αναφορικά με στο σχέδιο δράσης eEurope και τις μεταρρυθμίσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η Οικονομική Ολοκλήρωση ή καλύτερα η Οικονομική Ενοποίηση αποτελεί τη σταδιακή απομάκρυνση όλων των εμποδίων και περιορισμών που υπάρχουν στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και τη μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρών.

Οι χώρες που αποφασίζουν από κοινού τη δημιουργία κάποιας μορφής Ευρωπαϊκής Ένωσης, στόχος τους είναι η ελεύθερη και χωρίς περιορισμούς διακίνησης αγαθών, υπηρεσιών και παραγωγικών συντελεστών στο εσωτερικό τους. Με τη διαδικασία της Οικονομικής Ολοκλήρωσης, αυτό που ενοποιείται είναι οι αγορές των χωρών που συμμετέχουν στην Οικονομική Ένωση.

Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται μια αγορά μεγαλύτερη σε μέγεθος από αυτήν που έχει η κάθε χώρα και η οποία αποτελούσε εμπόδιο στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και την ευημερία. Στην προσπάθεια ενοποίησης των οικονομιών της κάθε χώρας σε ένα ενιαίο σύνολο, έχει σαν αποτέλεσμα να καταργούνται όλες οι διακρίσεις που υπάρχουν για τα προϊόντα και τους παραγωγικούς συντελεστές των αντίστοιχων χωρών.

Η Οικονομική Ολοκλήρωση μπορεί να λάβει στη πράξη διάφορες μορφές και να φθάσει σε διαφορετικά στάδια ανάλογα με το βαθμό εξέλιξης της διαδικασίας ολοκλήρωσης.

Οι πλέον σημαντικές μορφές και στάδια που απαιτούνται και σκιαγραφούν την δομή για την Οικονομική Ολοκλήρωση, τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη απαριθμούνται παρακάτω : (Θεοδωρόπουλος, 1997, σελ. 68-73).

- **Ζώνη ελευθέρου εμπορίου ή ελευθέρων συναλλαγών (Free Trade Area)**

Βασίζεται σε κυβερνητική συνεργασία. Μέσα σε μια τέτοια Ζώνη, τα κράτη-μέλη καταργούν τους δασμούς και τους ποσοτικούς περιορισμούς στο μεταξύ τους εμπόριο, ενώ κάθε χώρα διατηρεί τους δασμούς ή άλλους περιορισμούς που είχε απέναντι σε τρίτες χώρες, δηλαδή ακολουθεί τη δική της δασμολογική πολιτική απέναντι στις τρίτες χώρες.

Η συμφωνία στην οποία στηρίζεται η Ένωση των κρατών μελών είναι οι κανόνες και τα πιστοποιητικά προέλευσης ή καταγωγής με τα οποία εμποδίζονται οι παρεμβάσεις των κανόνων του εμπορίου που θεσπίζονται στα πλαίσια αυτής της Οικονομικής Ένωσης. Με αυτό τον τρόπο εμποδίζονται οι εισαγωγές προϊόντων από τρίτες χώρες στη περιοχή της Ένωσης.

Το κράτος-μέλος με το χαμηλότερο δασμό, ικανοποιεί μέρος ή σύνολο της εγχώριας ζήτησης της με εισαγωγές από τρίτες χώρες και εξάγει το δικό της όμοιο προϊόν προς τις άλλες χώρες-μέλη της Ζώνης που έχουν υψηλότερο δασμό. Η Ζώνη ελευθέρων συναλλαγών μπορεί να αφορά βιομηχανικά προϊόντα ή όλα τα προϊόντα οπότε έχουμε πλήρη ελευθέρα ζώνη συναλλαγών.

Στόχος είναι να πετύχει την ελεύθερη κυκλοφορία των βιομηχανικών προϊόντων στα κράτη-μέλη. Να βελτιώσει τις προσπάθειες για μια ενιαία αγορά των δυτικοευρωπαϊκών χωρών και για να βοηθήσει στην ανάπτυξη της παγκόσμιας αγοράς.

- **Τελωνειακή Ένωση (Customs Union)**

Αποτελεί το πρώτο στάδιο της διαδικασίας εξέλιξης της Οικονομικής Ολοκλήρωσης. Η ελεύθερη κυκλοφορία αφορά όχι μόνο τα προϊόντα που παράγονται

στα κράτη μέλη, αλλά όλα τα προϊόντα οποιασδήποτε προέλευσης, που βρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών.

Αυτά τα κράτη μέλη χάνουν την τελωνειακή αυτονομία τους και δημιουργούν ένα κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο προς τις τρίτες χώρες, γεγονός που διαφοροποιεί την Τελωνειακή Ένωση από τη Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών.

Το προϊόν κάθε τρίτης χώρας που μπαίνει στην Ένωση με τον ίδιο δασμό και απ' οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης, κυκλοφορεί πλέον ελεύθερα σε όλες τις υπόλοιπες χώρες.

Για να διαχειρίζονται το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο, τα μέλη μιας τελωνειακής Ένωσης πρέπει να διαθέτουν μια κοινή εμπορική πολιτική. Η τελωνειακή Ένωση ολοκληρώθηκε στα πρώτα έξι κράτη της ΕΟΚ τον Ιούλιο του 1968.

Από τα πιο γνωστά παραδείγματα τελωνειακής ένωσης αναφέρουμε τη Μπενελούξ (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο) και την κοινή ευρωπαϊκή αγορά (ευρωπαϊκές κοινότητες).

- **Η Κοινή Αγορά (Common Market)**

Στην Κοινή Αγορά εκτός από τα παραπάνω που ισχύουν για την Τελωνειακή Ένωση, προστίθεται και η ελεύθερη μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών, εργασίας και κεφαλαίου, ανάμεσα στις χώρες που την αποτελούν. Επιδιώκεται, επίσης, η δημιουργία κοινών κανόνων και πολιτικών απέναντι στη μετακίνηση παραγωγικών συντελεστών από Τρίτες χώρες.

- **Οικονομική Ένωση (Economic Union)**

Εκτός απ' ότι ισχύει στην Κοινή Αγορά, επιδιώκεται υψηλού βαθμού συντονισμός και εναρμόνιση των πλέον σημαντικών τομέων της οικονομικής πολιτικής όπως π.χ. νομισματική πολιτική, δημοσιονομική πολιτική, βιομηχανική πολιτική, πολιτική μεταφορών κ.λπ.

Εκτός από τις πολιτικές στο εσωτερικό, αναπτύσσεται και κοινή εμπορική πολιτική απέναντι σε Τρίτες χώρες η οποία αφορά αγαθά, υπηρεσίες και παραγωγικούς συντελεστές.

- **Νομισματική Ένωση (Monetary Union)**

Προϋποθέτει ένα περισσότερο υψηλό βαθμό και δημιουργεί συναλλαγματικές ισοτιμίες και πλήρη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή επιβάλλει ένα κοινό νόμισμα το οποίο κυκλοφορεί ελεύθερα στις χώρες της.

- **Πλήρη Οικονομική Ολοκλήρωση (Full Economic Union)**

Έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη οικονομική ενοποίηση και ολοκλήρωση των οικονομιών των χωρών που συμμετέχουν στην οικονομική ολοκλήρωση. Υπάρχει ενιαία οικονομική πολιτική στους σημαντικότερους τομείς, η οποία γίνεται από κοινοτικά όργανα και όχι από εθνικά όργανα, σαν να πρόκειται για μια χώρα.

Λόγω του μεγάλου αριθμού των τομέων πολιτικής που ενοποιούνται και της δημιουργίας υπερεθνικών οργάνων και θεσμών με αρμοδιότητες και εξουσίες που παραχωρούνται από τις Εθνικές Κυβερνήσεις, των οποίων οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές για τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν, η Πολιτική Ένωση είναι με τη μορφή Ομοσπονδίας (Θεοδωρόπουλος Σ., 1997, σελ. 73-81).

Τα οικονομικά, σαν γενικευμένος όρος της ΕΕ, περιλαμβάνουν όλους τους προϋπολογισμούς των κρατών-μελών της και απαρτίζονται από πόρους, που προέρχονται από διάφορες πηγές.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται αναλυτικά στον προϋπολογισμό της ΕΕ, ο οποίος και αποτελεί το κύριο στοιχείο που απεικονίζει επακριβώς τα οικονομικά δεδομένα και τα χρηματικά διαθέσιμα, που διαθέτει η ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει «ίδιους πόρους» για τη χρηματοδότηση των δαπανών της. Αυτοί οι πόροι ανήκουν στην Ένωση. Τα κράτη μέλη εισπράττουν για λογαριασμό της ΕΕ και μεταφέρουν τα χρηματικά διαθέσιμα στον προϋπολογισμό της.

Υπάρχουν τρία είδη ιδίων πόρων:

- **Οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (ΠΙΠ):** αποτελούνται κυρίως από δασμούς οι οποίοι βαρύνουν τις εισαγωγές προϊόντων που προέρχονται από τρίτα κράτη και καταλαμβάνουν περίπου ένα 12% επί των συνολικών εσόδων.

- **Ο πόρος που βασίζεται στον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ):** είναι ένας ενιαίος ποσοστιαίος συντελεστής που εφαρμόζεται στην εναρμονισμένη βάση ΦΠΑ για κάθε κράτος- μέλος. Καταλαμβάνει περίπου το 11% επί των συνολικών εσόδων.
- **Ο πόρος που βασίζεται στο ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ):** είναι ένας ενιαίος ποσοστιαίος συντελεστής που εφαρμόζεται στο ΑΕΕ κάθε κράτους- μέλους. Παρόλο που είναι ένα εξισωτικός παράγοντας, εντούτοις αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή εσόδων και αντιπροσωπεύει περίπου το 76% επί των συνολικών εσόδων.

Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει και άλλα έσοδα, όπως τους φόρους που καταβάλλονται από τους υπαλλήλους της ΕΕ επί των μισθών τους, τις συνεισφορές από τρίτα κράτη σε ορισμένα προγράμματα της ΕΕ και τα πρόστιμα από τις εταιρείες που παραβαίνουν τους κανόνες ανταγωνισμού ή άλλους κανόνες.

Αυτοί οι διάφοροι πόροι αντιπροσωπεύουν περίπου το 1% στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Τα έσοδα του προϋπολογισμού βρίσκονται σε πλήρη συνάρτηση με την οικονομική ευημερία των κρατών μελών. Ωστόσο, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία και η Σουηδία τυγχάνουν ορισμένων προσαρμογών κατά τον υπολογισμό των συνεισφορών τους, προκειμένου να μειωθούν οι παρατηρούμενες υπερβολικές καθαρές συνεισφορές τους στον προϋπολογισμό.

Επιπλέον, τα κεφάλαια της ΕΕ καταβάλλονται προς τους αποδέκτες εντός των κρατών μελών και στις τρίτες χώρες σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχει θέσει η ΕΕ. Παρά το γεγονός ότι όλα τα κράτη μέλη επωφελούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, τα ασθενέστερα κράτη-μέλη από οικονομικής πλευράς λαμβάνουν αναλογικά περισσότερα χρήματα από τα πλουσιότερα ως αποτέλεσμα της αλληλεγγύης στην οποία βασίζονται τα προγράμματα της ΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής. (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010)

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού της ΕΕ διαδραματίζονται μια σειρά από διεργασίες και διαδικασίες που περνούν μια σειρά ελέγχων από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η διαδικασία κατάρτισης και ολοκλήρωσης του προϋπολογισμού της ΕΕ παρουσιάζεται παρακάτω:

Αρχικά, το Συμβούλιο εκδίδει το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που δίνεται με πλειοψηφία των μελών του.

Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο έχει τουλάχιστον πενταετή διάρκεια και καθορίζει τα ετήσια ανώτατα όρια (γνωστά ως «ανώτατα όρια») ανά τομέα. Οι ετήσιοι προϋπολογισμοί πρέπει να τηρούν αυτά τα ανώτατα όρια, διασφαλίζοντας το μακροπρόθεσμο προγραμματισμό των δαπανών και παράλληλα να υπάρχει μια σχετική δημοσιονομική ευελιξία, στην κατάρτισή τους. Η ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού όπως ορίζεται από τη συνθήκη της Λισαβόνας διαρκεί από την 1η Σεπτεμβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου.

2.1.2 Πως υπολογίζεται το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των κρατών – μελών της Ευρωζώνης υπολογίζεται από το 2007, βάσει ενός παραγωγικού δείκτη που συνοψίζει τις διαφορές στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σε όλες τις περιφέρειες του ίδιου κράτους που είναι μέλος της.

Η διασπορά «Δ» του περιφερειακού ΑΕΠ σε επίπεδο NUTS 2 ορίζεται ως το άθροισμα των απόλυτων διαφορών μεταξύ περιφερειακού και εθνικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σταθμισμένο ανάλογα με το περιφερειακό ποσοστό του πληθυσμού και εκφράζεται ως ποσοστό του εθνικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ :

$$D = 100 \frac{1}{Y} \sum_{i=1}^n |y_i - Y| (p_i / P)$$

Στην παραπάνω εξίσωση επεξηγούνται οι μεταβλητές ως ακολούθως :

y_i : είναι το περιφερειακό κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιφέρειας i

y : είναι το εθνικό μέσο όρο για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ

p_i : είναι ο πληθυσμός μιας περιφέρειας i

P : είναι ο εθνικός πληθυσμός

n : αποτελεί το πλήθος των περιφερειών της κάθε χώρας.

Η αξία του εν λόγω δείκτη διασποράς είναι μηδενική, εάν οι τιμές του περιφερειακού κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά κάτοικο είναι ίδιες σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Το επίπεδο της διασποράς θα αυξηθεί, εφόσον όλες οι υπόλοιπες παράμετροι

παραμείνουν ίδιες και οι διαφορές στο κατά κεφαλή ΑΕΠ μεταξύ των περιφερειών αυξηθούν.

Για παράδειγμα αξία 30 & amp; nbsp;% σημαίνει ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάθε περιφέρειας, σταθμισμένο βάσει του πληθυσμού των περιφερειών, διαφέρει από την εθνική τιμή κατά μέσο όρο κατά 30 & amp; nbsp;%.

- **Το Σχέδιο προϋπολογισμού της Επιτροπής**

Όλα τα θεσμικά και άλλα όργανα της ΕΕ εκθέτουν τις εκτιμήσεις τους για το σχέδιο προϋπολογισμού σύμφωνα με τις εσωτερικές τους λειτουργίες πριν από την 1η Ιουλίου.

Η Επιτροπή ενώνει αυτές τις εκτιμήσεις και καταρτίζει το ετήσιο «σχέδιο προϋπολογισμού», το οποίο υποβάλλεται στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου. Ουσιαστικά, η Επιτροπή διαδραματίζει το ρόλο του συντονιστή της διαδικασίας για την υποβολή του σχεδίου προϋπολογισμού πριν από το τέλος Απριλίου-αρχές Μαΐου, στο Συμβούλιο.

- **Η Ανάγνωση του προϋπολογισμού**

Το Συμβούλιο διαμορφώνει τη θέση του σχετικά με το σχέδιο προϋπολογισμού συμπεριλαμβανομένων και τυχών τροπολογιών και τη διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πριν από την 1η Οκτωβρίου.

Επίσης, το Συμβούλιο ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τους λόγους τους οποίους, το οδήγησαν στον καθορισμό της θέσης του.

- **Η Ανάγνωση στο Κοινοβούλιο**

Το Κοινοβούλιο έχει προθεσμία 42 ημέρες είτε για να εγκρίνει τον προϋπολογισμό στην ανάγνωση του Οκτωβρίου, είτε για να διαβιβάσει τις τροπολογίες του πίσω στο Συμβούλιο. Το Συμβούλιο στη συνέχεια μπορεί να δεχθεί τις τροπολογίες εντός δέκα ημερών και να εγκρίνει το σχέδιο προϋπολογισμού.

- **Ο ρόλος της Επιτροπής συνδιαλλαγής στο πλαίσιο έγκρισης του προϋπολογισμού**

Σε περίπτωση που το Συμβούλιο δεν δεχθεί τις τροπολογίες του Κοινοβουλίου, συνέρχεται επιτροπή συνδιαλλαγής, η οποία αποτελείται από τα μέλη του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους και από ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Σκοπός της επιτροπής συνδιαλλαγής είναι η επίτευξη κοινού κειμένου εντός 21 ημερών.

Μόλις επιτευχθεί συμφωνία επί κοινού του κειμένου του προϋπολογισμού από την επιτροπή συνδιαλλαγής στις αρχές Νοεμβρίου, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο έχουν 14 ημέρες για να το εγκρίνουν ή να το απορρίψουν. Το Κοινοβούλιο μπορεί να εγκρίνει τον προϋπολογισμό ακόμα και εάν το Συμβούλιο απορρίψει το κοινό κείμενο.

Σε περίπτωση που το Συμβούλιο ή το Κοινοβούλιο απορρίψει το κοινό σχέδιο, ενώ το άλλο θεσμικό όργανο δεν λάβει απόφαση, ο προϋπολογισμός απορρίπτεται και η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει νέο σχέδιο προϋπολογισμού.

Αν την αρχή του οικονομικού έτους, ο προϋπολογισμός δεν έχει κατατεθεί και οριστικά εγκριθεί, μπορεί να δαπανάται κάθε μήνα ποσό όχι μεγαλύτερο από το ένα δωδέκατο των πιστώσεων του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους.

Παρόμοιες διαδικασίες εφαρμόζονται στην έγκριση διορθωτικών επιστολών στο σχέδιο του προϋπολογισμού (που υποβάλλονται όταν προκύπτουν νέα οικονομικά δεδομένα πριν από την έγκριση του προϋπολογισμού) και διορθωτικών προϋπολογισμών (σε περίπτωση αναπόφευκτων, εξαιρετικών ή απρόβλεπτων περιστάσεων που διαδραματίζονται μετά την έγκριση του προϋπολογισμού) (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010).

Οι συνεισφορές των κρατών-μελών στον προϋπολογισμό της ΕΕ απεικονίζονται στο παρακάτω ενδεικτικό πίνακα προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2006 της Ε.Ε. (Wikipedia.org, 2014).

Πίνακας 2: Ο Προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κράτος Μέλος	Συνολική συνεισφορά σε <u>Ευρώ</u>	Συνολική συνεισφορά % του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ	Συνολικά έξοδα το 2006 σε <u>Ευρώ</u>	Συνολικά έξοδα % του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ
 <u>Ευρωπαϊκή Ένωση</u>	105 259 468 772	100.00%	106.575.500.000	100.00%
 <u>Γερμανία</u>	22 218 438 941	21.11%	12 242 400 000	11.49%
 <u>Γαλλία</u>	17 303 107 859	16.44%	13 496 200 000	12.66%
 <u>Ιταλία</u>	14 359 479 157	13.64%	10 922 300 000	10.25%
 <u>Ηνωμένο Βασίλειο</u>	13 739 900 046	13.05%	8 294 200 000	7.78%
 <u>Ισπανία</u>	8 957 286 488	8.51%	12 883 000	12.09%
 <u>Ολλανδία</u>	5 552 933 781	5.28%	2 190 400 000	2.06%
 <u>Βέλγιο</u>	4 035 286 807	3.83%	5 625 100 000	5.28%
 <u>Σουηδία</u>	2 832 862 800	2.69%	1 573 400 000	1.48%
 <u>Αυστρία</u>	2 308 432 030	2.19%	1 830 100 000	1.72%
 <u>Δανία</u>	2 130 860 212	2.02%	1 501 900 000	1.41%
 <u>Πολωνία</u>	2 099 087 114	1.99%	5 305 600 000	4.98%
 <u>Ελλάδα</u>	1 882 611 879	1.79%	6 833 700 000	6.41%
 <u>Φινλανδία</u>	1 544 832 284	1.47%	1 280 400 000	1.20%
 <u>Πορτογαλία</u>	1 443 049 602	1.37%	3 634 800 000	3.41%
 <u>Ιρλανδία</u>	1 341 281 313	1.27%	2 461 800 000	2.31%
 <u>Ουγγαρία</u>	1 003 119 411	0.95%	1 842 200 000	1.73%
 <u>Τσεχία</u>	932 392 859	0.89%	1 330 000 000	1.25%
 <u>Σλοβακία</u>	393 148 777	0.37%	696 200 000	0.65%
 <u>Σλοβενία</u>	299 993 572	0.29%	406 000 000	0.38%
 <u>Λουξεμβούργο</u>	241 439 011	0.23%	1 194 800 000	1.12%
 <u>Λιθουανία</u>	221 997 405	0.21%	799 800 000	0.75%

 Κύπρος	144 556 416	0.14%	239 600 000	0.22%
 Λετονία	115 205 431	0.11%	402 600 000	0.24%
 Εσθονία	100 756 308	0.10%	300 000 000	0.28%
 Μάλτα	57 409 269	0.05%	157 000 000	0.14%
 Βουλγαρία			360 600 000	0.34%
 Ρουμανία			693 100 000	0.65%

Πηγή: Βικιπαίδεια, "Στατιστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης"

2.2 Η Κοινή Εμπορική Πολιτική

Τα κράτη μέλη δημιούργησαν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μια τελωνειακή ένωση, που προβλέπει κοινό καθεστώς εισαγωγής όσον αφορά τις εισαγωγές με προέλευση από τις τρίτες χώρες.

Η κοινή εμπορική πολιτική της Κοινότητας βασίζεται, συνεπώς, σε ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, το οποίο εφαρμόζεται κατά τρόπο ομοιόμορφο από όλα τα κράτη-μέλη.

Όταν υπεγράφη η συνθήκη της Ρώμης, η οικονομία και το εξωτερικό εμπόριο της Κοινότητας ήταν προσανατολισμένα κατά κύριο λόγο στην παραγωγή και το εμπόριο των βιομηχανικών προϊόντων. Με βάση τα σημερινά δεδομένα ο τομέας των υπηρεσιών αποτελεί πλέον την κυριότερη πηγή θέσεων απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα των διεθνών συναλλαγών της.

Αυτή η εξέλιξη αποδίδεται ιδίως στον ιδιαίτερα έντονο ανταγωνισμό που ασκούν οι νέες βιομηχανικές χώρες στους παραδοσιακούς τομείς, καθώς και στις οικονομικές μεταβολές που επέφεραν οι νέες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας.

Μετά τις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης, που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της GATT, η δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) κατέδειξε σαφώς αυτήν την εξέλιξη. Πράγματι, προκειμένου να συμβαδίσει με την εξέλιξη του χαρακτήρα των συναλλαγών, ο ΠΟΕ συμπεριέλαβε στην ίδια διάρθρωση τις εμπορικές διαπραγματεύσεις σχετικά με τα προϊόντα (GATT), τις υπηρεσίες (GATS) και την πνευματική ιδιοκτησία (TRIPS).

Οι διεθνείς συναλλαγές αναπτύσσουν ολοένα και περισσότερη δύναμη, με αποτέλεσμα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, να βρίσκεται σε θέση να προσαρμόζει με ταχύτητα τα μέσα εμπορικής πολιτικής που διαθέτει, με σκοπό τη διατήρηση του κεντρικού ρόλου της, αναφορικά με τις παγκόσμιες εμπορικές σχέσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να λαμβάνει υπόψη της την παγκοσμιοποίηση των εμπορικών διαπραγματεύσεων, διαφορετικά τίθεται σε δυσχερή θέση απέναντι από τους εμπορικούς της εταίρους.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ αποσκοπεί να διευκρινίσει την κατάσταση, παρέχοντας στην ΕΕ τη δυνατότητα να επεκτείνει, την κοινή εμπορική πολιτική της στους τομείς των υπηρεσιών και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στόχος της συνθήκης της Ρώμης ήταν να δημιουργήσει μεταξύ των κρατών-μελών της Κοινότητας μια κοινή αγορά, εντός της οποίας θα εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων.

Για την υλοποίηση της κοινής αγοράς, προβλεπόταν δωδεκαετής μεταβατική περίοδος, δηλαδή έως τις 31 Δεκεμβρίου 1969. Για να επιτευχθεί η συνοχή αυτού του συνόλου, επιβάλλονταν η ελευθέρωση σε εσωτερικό επίπεδο να συμβαδίζει με τις προσπάθειες ελευθέρωσης σε εξωτερικό επίπεδο. Η συνοχή αυτή είχε ως στόχο, να δημιουργήσει μια κοινή εμπορική πολιτική, η οποία μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, θα αποτελούσε αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας.

Μέχρι το 1970, τα κράτη μέλη ήταν υπεύθυνα για τον συντονισμό των εμπορικών σχέσεων τους με τις τρίτες χώρες. Ωστόσο, αυτό δεν εμπόδιζε την Κοινότητα να συνάπτει διμερείς συμφωνίες και να συμμετέχει, συνολικά, στις διαπραγματεύσεις του Γύρου Κένεντυ, μεταξύ των ετών 1963 και 1967.

Η σταδιακή επέκταση του διεθνούς εμπορίου κατέστησε την κοινή εμπορική πολιτική μια από τις σημαντικότερες πολιτικές της Κοινότητας. Παράλληλα, οι διαδοχικές διευρύνσεις της Κοινότητας και η παγιοποίηση της κοινής αγοράς ενίσχυσαν τη θέση της Κοινότητας ως πόλος έλξης και επιρροής κατά τις εμπορικές διαπραγματεύσεις, είτε αυτές ήταν διμερείς με τις τρίτες χώρες είτε πολυμερείς στους κόλπους της GATT.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Ένωση ανέπτυξε σταδιακά ένα πυκνό δίκτυο εμπορικών σχέσεων σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σήμερα τον κυριότερο φορέα εμπορικών συναλλαγών παγκοσμίως, προηγούμενη ακόμη και των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας.

Από την 1η Ιανουαρίου 1970, οι αποφάσεις που αφορούν την κοινή εμπορική πολιτική λαμβάνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

Το Δικαστήριο θεώρησε ακόμη ότι η κοινή εμπορική πολιτική θα έχανε τη σημαντικότητά της, αν περιοριζόταν στα παραδοσιακά μέσα του εξωτερικού εμπορίου.

Παρόλα αυτά, το 1994 το Δικαστήριο φρόντισε να μετριάσει την ερμηνεία του, αναγνωρίζοντας ότι οι εμπορικές διαπραγματεύσεις στους τομείς των υπηρεσιών και της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν είναι δυνατόν να έχουν ως βάση το άρθρο 113 και ότι, συνεπώς, δεν ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας.

Εντούτοις, το Δικαστήριο υπογράμμισε την αναγκαιότητα της στενής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών και γι' αυτό θέσπισε ειδικό κώδικα δεοντολογίας.

- **Η τροποποίηση του άρθρου 133 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

Μια νέα παράγραφος προστίθεται στο άρθρο 133, προβλέποντας ότι το Συμβούλιο, κατόπιν διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύναται να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 133 στις διαπραγματεύσεις και τις διεθνείς συμφωνίες στον τομέα των υπηρεσιών και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον αυτές δεν εντάσσονται ήδη στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής.

Με την προσθήκη αυτής της παραγράφου, η ΕΕ μπορεί να αποφύγει να εμπλακεί σε μια συζήτηση που θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάγκη τροποποίησης της συνθήκης, σε περίπτωση που αποφαιζόταν να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της παραδοσιακής διαδικασίας εμπορικών διαπραγματεύσεων.

Συγκεκριμένα, κάθε απόφαση που επεκτείνει τις αρμοδιότητες της ΕΕ στον εμπορικό τομέα θα μπορεί να λαμβάνεται ομόφωνα από το Συμβούλιο ([Europa.eu](#), 2014, "Κοινή Εμπορική Πολιτική").

2.2.1 Οι αρμοδιότητες της Ε.Ε. σε σχέση με την εμπορική πολιτική

Η κοινή εμπορική πολιτική συνιστά ένα από τα κύρια εργαλεία των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυριαρχεί ως την πρωταρχική και αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

Στόχος της είναι η εξισορρόπηση και θέσπιση μιας κοινής τελωνειακής ένωσης μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης.

Η κοινή εμπορική πολιτική συνεπάγεται ενιαία διαχείριση των εμπορικών σχέσεων με τις τρίτες χώρες, ιδίως μέσω ενός κοινού δασμολογίου και κοινών καθεστώτων για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής ώστε να περιλαμβάνει και τις άμεσες ξένες επενδύσεις.

Η Ένωση υποστηρίζει την κατάργηση των περιορισμών στις συναλλαγές και των τελωνειακών φραγμών. Τα μέσα που διαθέτει για την προστασία της κοινοτικής αγοράς περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη λήψη μέτρων αντιντόπινγκ και μέτρων κατά των επιδοτήσεων, τον κανονισμό για τους εμπορικούς φραγμούς και τα μέτρα διασφάλισης.

Η Επιτροπή διαπραγματεύεται διεθνείς συμφωνίες εμπορικής συνεργασίας για λογαριασμό της ΕΕ στο πλαίσιο των διμερών και πολυμερών σχέσεων της. Το Συμβούλιο συνάπτει αυτές τις συμφωνίες με ειδική πλειοψηφία, ύστερα από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο ενημερώνεται σχετικά με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων.

Ωστόσο, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα σχετικά με τις συμφωνίες που αφορούν το εμπόριο υπηρεσιών, την πνευματική ιδιοκτησία, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, τις οπτικοακουστικές και πολιτιστικές υπηρεσίες, τις κοινωνικές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγειονομικής φροντίδας.

Η Επιτροπή συμμετέχει ενεργά στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει το ελεύθερο εμπόριο που είναι αρμονικό και ευνοεί τα συμφέροντα του συνόλου των διεθνών συντελεστών.

Υποστηρίζει ιδιαίτερα την ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στο διεθνές εμπόριο μέσω της βοήθειας για το εμπόριο που παρέχει στις εν λόγω χώρες.

Οι αρμοδιότητες της ΕΕ που αφορούν την εμπορική πολιτική που ασκεί στα κράτη-μέλη της, αναλύονται σε εξωτερικές, αλλά και στην αρχή της τελωνειακής

ένωσης που προσπαθεί να καταστήσει στο εσωτερικό της περιβάλλον. (Euroora.eu, 2014, "Κοινή Εμπορική Πολιτική").

- **Οι εξωτερικές αρμοδιότητες της ΕΕ**

Οι εξωτερικές αρμοδιότητες της ΕΕ καθορίζονται ανάλογα με την κατανομή τους, στο εσωτερικό της ΕΕ και των κρατών-μελών. Οι αρμοδιότητες αυτές αποκαλούνται **«αποκλειστικές»** εφόσον ασκούνται εξ ολοκλήρου από την Ένωση και **«συντρέχουσες»** εφόσον δύνανται να ασκηθούν είτε από την ΕΕ είτε από τα κράτη μέλη.

Οι ονομασίες αυτές των αρμοδιοτήτων ορίστηκαν με νομοθετικές διατάξεις του Δικαστηρίου, το οποίο βασίστηκε στη θεωρία των μη ρητών αρμοδιοτήτων, κατά την οποία η εξωτερική αρμοδιότητα απορρέει από την ύπαρξη αρμοδιότητας στο εσωτερικό επίπεδο. Οι σχετικές νομοθετικές διατάξεις περιλαμβάνονται στο άρθρο 216 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, το οποίο αναφέρεται σε σύναψη συμφωνιών της ΕΕ, σε περιπτώσεις που:

- ✓ το προβλέπουν οι Συνθήκες (αποκλειστική αρμοδιότητα).
- ✓ η σύναψη συμφωνίας είναι απαραίτητη για την υλοποίηση ενός εκ των στόχων που προβλέπονται από τις Συνθήκες
- ✓ η σύναψη συμφωνίας προβλέπεται σε δεσμευτική νομοθετική πράξη
η σύναψη συμφωνίας ενδέχεται να επηρεάσει κοινούς κανόνες ή να αλλοιώσει την έννοια τους (European Union, 2014).

- **Η αρμοδιότητας ύπαρξης τελωνειακής ένωσης στην ΕΕ**

Η Τελωνειακή Ένωση αποτελεί το βασικό στοιχείο της κοινής αγοράς. Μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης, η δημιουργία της αποτέλεσε τον πρωταρχικό στόχο και είχε εφαρμογή έως το 1968.

Τα σημαντικότερα μέτρα περιελάμβαναν:

- Την κατάργηση όλων των δασμών και περιορισμών μεταξύ των κρατών μελών

- τη δημιουργία κοινού δασμολογίου (ΚΔ), που εφαρμόζεται σε όλη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στα εμπορεύματα προέλευσης τρίτων χωρών (τα έσοδα που προκύπτουν ανήκουν στους ιδίους πόρους της Κοινότητας)
- την κοινή εμπορική πολιτική ως εξωτερική πτυχή της τελωνειακής ένωσης (η Κοινότητα μιλά με μία μόνο φωνή σε διεθνές επίπεδο).

Θεσπίστηκαν κοινές διαδικασίες και κανόνες, καθώς και ένα ενιαίο διοικητικό έγγραφο (ΕΔΕ), σκοπός του οποίου ήταν να αντικαταστήσει τα διάφορα έγγραφα που χρησιμοποιούνταν έως τότε.

Με την έναρξη ισχύος της ενιαίας αγοράς το 1993, όλοι οι τακτικοί έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκαν, καθώς και οι τελωνειακές διατυπώσεις.

Συνεπώς, οι υπηρεσίες των τελωνείων των κρατών μελών έπαψαν να έχουν αρμοδιότητα για την είσπραξη των ειδικών φόρων κατανάλωσης και του ΦΠΑ, και για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων.

Η Κοινότητα σύναψε ειδικές συμφωνίες, όπως για παράδειγμα ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ), για να διευκολύνει τις οικονομικές συναλλαγές, και η Σύμβαση της Λομέ, που υπεγράφη με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη, παρέχοντας την κατά προτίμηση πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές.

Οι προκλήσεις για το μέλλον είναι η προώθηση στενότερης συνεργασίας μεταξύ των εθνικών διοικήσεων και η καταπολέμηση της απάτης, χάρη στα διαδοχικά προγράμματα **Τελωνεία 2002** και **Τελωνεία 2007**.

Μία από τις προτεραιότητες του προγράμματος **Τελωνεία 2007** είναι να συνεχίσει να βοηθάει τα νέα κράτη- μέλη να προσαρμόσουν τα συστήματά τους, ε τρόπο αποτελεσματικό ώστε να μπορούν να χειριστούν την ελεύθερη ανταλλαγή και να πραγματοποιούνται τελωνειακοί έλεγχοι στα νέα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. (European Union, «Τελωνειακή Ένωση», 2014)

2.2.2 Εμπορική πολιτική σε σχέση με το Διεθνές Εμπόριο

Ένας βασικός μοχλός ανάπτυξης και επικράτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το διεθνές εμπόριο. Πολλά χρόνια πριν αποκτήσει τη σημερινή της μορφή, η τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είχε ως βάση της τα κοινά οικονομικά συμφέροντα των μελών της. Με τη Συνθήκη της Ρώμης δημιουργήθηκε μια τελωνειακή ένωση

ανάμεσα στα κράτη που συμμετείχαν, με την κατάργηση των δασμών και γενικότερα των εμποδίων στο εμπόριο μεταξύ τους, αλλά και την υιοθέτηση ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου προς τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Σταδιακά, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου και της παγκοσμιοποίησης, η κοινή εμπορική πολιτική εξελίχθηκε σε μία από τις πλέον σημαντικές Κοινοτικές πολιτικές.

Παράλληλα, οι διαδοχικές διευρύνσεις και η ισχυροποίηση της Κοινής Αγοράς κατέστησαν την ΕΕ ηγετικό δρώντα στις εμπορικές διαπραγματεύσεις παγκοσμίως, τόσο σε διμερές επίπεδο (δηλαδή ανάμεσα στην ΕΕ και τρίτες χώρες) όσο και σε πολυμερές, στα πλαίσια αρχικά της GATT (General Agreement on Tariffs and Trade – Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) και εν συνεχεία του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου που τη διαδέχθηκε.

Σήμερα η ΕΕ αποτελεί τη μεγαλύτερη δύναμη στο παγκόσμιο εμπόριο, τη μεγαλύτερη εξαγωγέα τόσο αγαθών όσο και υπηρεσιών παγκοσμίως, τη μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων προς τρίτες χώρες και το δεύτερο μεγαλύτερο δέκτη ξένων επενδύσεων μετά τις Η.Π.Α. Σε μεγάλο βαθμό, οι εμπορικές σχέσεις της ΕΕ πραγματοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο, ανάμεσα δηλαδή στην Ένωση από τη μία πλευρά και σε μια άλλη περιφερειακή ένωση κρατών από την άλλη, όπως είναι οι χώρες ACP (Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού), οι Μεσογειακές χώρες που υπάγονται στη «διαδικασία της Βαρκελώνης» (Barcelona process) ή οι χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του (Περσικού) Κόλπου (Gulf Cooperation Council- GCC).

Ωστόσο, η συμμετοχή της ΕΕ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου επιβάλλει κανόνες στις διμερείς εμπορικές της σχέσεις, που σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στις χώρες ACP, οδηγούν σε αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται το διμερές εμπόριο. (EKEM, Ερευνα-Τεκμηρίωση-Θέση 2014)

Στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η εμπορική δραστηριότητα των κρατών-μελών της ΕΕ σε σχέση με άλλους εμπορικούς εταίρους, για τα έτη 2002-2013, με εμφανή την αύξηση σε εισαγωγές και εξαγωγές κατά τα έτη 2005 έως και 2010, ενώ τα επίπεδα προώθησης τους ελαττώνονται δραματικά το 2013.

Πίνακας 3: Εμπορικές συναλλαγές των κρατών-μελών της Ε.Ε. για τη χρονική περίοδο 2002-2013

Χώρες/Ετη	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΕ (28 χώρες)	-51694	-73351	-82207	-134.442	-212.247	-212.489	-276.084	-141.675	-178.894	-174.062	-115.488	54632
ΕΕ (27 χώρες)	-45068	-66028	-74571	-125.586	-202.106	-201.150	-263.113	-132.571	-170.969	-165.809	-107.679	60.662
Της ζώνης του ευρώ (18 χώρες)	87191	59545	61039	2.208	-26718	2.365	-58095	13031	-13451	-20133	77503	156550
Της ζώνης του ευρώ (17 χώρες)	89222	61765	63199	4.785	-22766	7.205	-54416	14234	-12179	-18595	79437	157984
Βέλγιο	18841	18274	17080	12620	12034	14.151	3.762	11.619	12458	6.271	5301	14145
Βουλγαρία	-2348	-2942	-3635	-3274	-3676	-8349	-9890	-5176	-3684	-3142	-4689	-3610
Δημοκρατία της Τσεχίας	-2289	-2675	-789	1.285	1.384	3.159	3.237	5669	4.774	7.769	12164	13.567
Δανία	7587	8.030	7173	7668	5.616	3.754	5.140	7.780	10099	11639	10542	10121
Γερμανία	132771	129905	156078	155809	160420	194259	177525	138868	153964	157411	188252	198613
Εσθονία	-1437	-1713	-1934	-2028	-2992	-3406	-2426	-783	-525	-539	-1329	-1,401
Ιρλανδία	37930	34361	34548	33030	28359	27524	28389	38159	42408	42481	42033	36762
Ελλάδα	-22373	-27820	-31951	-31533	-35555	-40732	-43536	-34400	-29391	-24062	-21574	-19235
Ισπανία	-41685	-46372	-60863	-77278	-91573	-99237	-94717	-47232	-54762	-50327	-32759	-17741
Γαλλία	2.598	-6012	-15145	-32712	-36677	-51988	-68367	-56062	-65854	-88761	-82275	-76308
Κροατία	-6139	-7074	-6901	-7880	-8853	-9829	-11232	-7702	-6232	-6699	-6586	-6839
Ιταλία	7838	1.604	-1221	-9369	-20452	-8596	-13035	-5876	-29982	-25524	9,890	30381
Κύπρος	-3454	-3156	-3661	-3899	-4456	-5269	-6126	-4716	-5406	-4928	-4324	-3229
Λετονία	-1862	-2070	-2481	-2842	-4290	-5117	-4078	-1512	-1628	-2270	-2426	-2517
Λιθουανία	-2422	-2368	-2480	-3008	-4167	-5303	-5067	-1326	-2002	-2675	-1835	-1953
Λουξεμβούργο	-2577	-2535	-3052	-2803	-3317	-3718	-4394	-2862	-4031	-5742	-5401	-6207
Ουγγαρία	-3424	-4167	-3997	-2906	-2395	-121	-297	3.762	5.510	7092	6.533	6015
Μάλτα	-654	-862	-903	-1060	-1204	-996	-1237	-1162	-1113	-1370	-1827	-1757
Ολλανδία	26220	27677	30347	34201	37271	42422	38742	39,244	43632	48898	49455	61745
Αυστρία	395	-2109	-1230	-1724	-367	425	-2043	-4355	-4865	-10050	-9264	-5683

Πολωνία	-14981	-12827	-11777	-9807	-12909	-18652	-26072	-9289	-13823	-15733	-10652	-2304
Πορτογαλία	-15068	-13652	-15404	-20242	-20654	-21632	-25347	-19682	-21379	-16401	-10906	-9256
Ρουμανία	-4206	-5588	-7346	-10313	-14895	-21762	-23469	-9863	-9451	-9659	-9625	-5707
Σλοβενία	-612	-954	-1123	-875	-726	-1063	-1976	-237	-674	-554	100	483
Σλοβακία	-2283	-625	-1702	-2219	-2488	-1533	-1883	310	-273	-9	2.501	3.078
Φινλανδία	11556	9422	8101	5.411	6237	6072	3,178	1.409	539	-3680	-2639	-2244
Σουηδία	15381	16411	18357	15485	16.124	11.376	10079	7818	7244	7139	6738	5910
Βρετανία	-88705	-82898	-98994	-103.218	-128.834	-143.329	-126.200	-117.877	-132.108	-122.531	-169.497	-84676
Ισλανδία	-41	-387	-666	-1537	-2030	-1403	-517	324	518	362	212	160
Η Ελβετία και το Λιχτενστάιν	4.318	3.680	5,577	3523	4851	7.935	11627	12205	16219	19138	12779	29049
Λιχτενστάιν	:	:	:	:	:	:	1.128	767	1.048	1.105	1.268	1.204
Νορβηγία	27358	25253	27153	38864	46202	40787	54980	36781	40031	50051	57181	47618
Ελβετία	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Μαυροβούνιο	:	:	:	-514	-1.016	-1618	-2114	-1.377	-1327	-1369	-1454	-1398
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας,	-927	-828	-1008	-957	-1062	-1349	-1890	-1691	-1602	-1838	-1948	-1757
Σερβία	:	:	:	-5291	-5471	-6886	-9159	-6293	-5408	-5648	-5271	-2898
Τουρκία	-16341	-18620	-27637	-34560	-43076	-45833	-46884	-27480	-53422	-76126	-65443	-75194

Πηγή: Eurostat, 2015

2.2.3 Οι στόχοι και τα μέσα της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ

Η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών, και τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την ενοποίηση των μέτρων ελευθέρωσης, την πολιτική των εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, στα οποία περιλαμβάνονται τα μέτρα που λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων. Επομένως η κοινή εμπορική πολιτική υπάγεται στην αρμοδιότητα της ΕΕ.

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα είναι εκείνα που καθορίζουν και τροποποιούν το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο, που διαπραγματεύονται και συνάπτουν τις τελωνειακές και τις εμπορικές συμφωνίες, που εναρμονίζουν τα μέτρα ελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών με τρίτες χώρες, που επεξεργάζονται την πολιτική για τις εξαγωγές και που παίρνουν μέτρα εμπορικής άμυνας, ιδίως για να εμποδίσουν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τα μέτρα για τον καθορισμό του πλαισίου εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής.

Η Επιτροπή υποβάλλει προτάσεις στο Συμβούλιο, όταν πρόκειται να γίνουν διαπραγματεύσεις συμφωνιών με τρίτες χώρες, το οποίο με τη σειρά του, την εξουσιοδοτεί ώστε να ξεκινήσουν οι αναγκαίες διαπραγματεύσεις.

Η Επιτροπή διεξάγει τις διαπραγματεύσεις σε συνεννόηση με ειδική επιτροπή, που ορίζεται από το Συμβούλιο, με επικουρικό ρόλο σ' αυτή τη διαδικασία και πάντα στα πλαίσια των οδηγιών που μπορεί να της δώσει το Συμβούλιο.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που του παρέχονται από το άρθρο 207 (ΣΛΕΕ), συμπεριλαμβανόμενης της σύναψης εμπορικών συμφωνιών, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Όσον αφορά τη συμμετοχή σε διεθνείς συμφωνίες, η ΕΕ, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, εμφανίζεται συχνά δίπλα στα κράτη μέλη, πράγμα που σημαίνει ότι παίρνει μέρος στις διαπραγματεύσεις, υπογράφει τις συμφωνίες και ανάλογα με τις περιπτώσεις συμμετέχει στη διαχείρισή τους ως μέλος της αρμόδιας οργάνωσης.

Στους τομείς όπου η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα (γεωργία, αλιεία), τα κράτη μέλη δεν παρεμβαίνουν καθόλου, αλλά η Επιτροπή διαπραγματεύεται και διαχειρίζεται τις συμφωνίες κατ' εντολή του Συμβουλίου (παγκόσμιες συμφωνίες για τα βασικά προϊόντα, κλασικές εμπορικές συμφωνίες, προτιμησιακές συμφωνίες, συμφωνίες σύνδεσης)

Σύμφωνα με το άρθρο 351, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις, που υπογράφηκαν από τα κράτη- μέλη πριν από την ένταξή τους στην ΕΕ και δεν θίγονται από τις Συνθήκες. Σε περίπτωση που οι συμβάσεις αυτές δεν συμβαδίζουν με τις Συνθήκες, τότε τα ενδιαφερόμενα κράτη- μέλη πρέπει να

προσφύγουν σε όλα τα πρόσφορα μέσα, για να άρουν τα διαπιστωθέντα ασυμβίβαστα.

Δεδομένης της περιπλοκότητας των διεθνών εμπορικών σχέσεων και των εργαλείων της εξωτερικής πολιτικής, η αρμοδιότητα της ΕΕ κινδυνεύει καμιά φορά να ξεφύγει από τα πλαίσια που καθορίζει το άρθρο 207.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις, τα κοινοτικά όργανα δεν μπορούν να ενεργούν από μόνα τους, αλλά πρέπει να καλούν σε συμμετοχή τα κράτη-μέλη, πράγμα που δυσκολεύει σημαντικά τη διαπραγμάτευση και σύναψη διεθνών συμφωνιών.

Για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη των συμφωνιών, το Συμβούλιο αποφασίζει κανονικά με ειδική πλειοψηφία.

Όμως, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη ορισμένων συμφωνιών στους παρακάτω τομείς:

- του εμπορίου υπηρεσιών
- των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας
- των άμεσων ξένων επενδύσεων· του εμπορίου των πολιτιστικών και οπτικοακουστικών υπηρεσιών και
- του εμπορίου κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υπηρεσιών.

Ο ακρογωνιαίος λίθος της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ είναι το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο. Η δημιουργία και η περαιτέρω εξέλιξη του ΚΤΔ, επιτεύχθηκε μέσα στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας για τους δασμούς και το εμπόριο (GATT).

Για να ανταποκριθούν στον κύριο στόχο, οι δασμοί του ΚΤΔ ήταν ήδη από την αρχή χαμηλοί.

Μειώθηκαν και άλλο μετά από τις διαδοχικές διαπραγματεύσεις στα πλαίσια της GATT. Η Επιτροπή, ενεργώντας σύμφωνα με τις εντολές του Συμβουλίου, αποτελεί το βασικό διαπραγματευτή της ΕΕ με τη GATT και τώρα της ΕΕ με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αντί να γίνει **«το φρούριο Ευρώπη»** μετά την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς το 1992, έκανε σημαντικές παραχωρήσεις για να επιτρέψει την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης της GATT, το 1993.

Σύμφωνα με την αρχή της GATT, πρέπει να υπάρχει ισορροπία των αμοιβαίων πλεονεκτημάτων. Αυτό σημαίνει για την ΕΕ να έχει τη δυνατότητα να δέχεται την πρόσβαση οικονομικών παραγόντων τρίτων χωρών στα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς υπό τον όρο ότι θα εξασφαλίζονται ανάλογες συνθήκες στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ή τουλάχιστον ότι δεν θα γίνεται διάκριση εναντίον τους.

Συνεπάγεται λοιπόν μια κοινή προσέγγιση αυτού του είδους των προβλημάτων από όλα τα κράτη-μέλη, και κατά συνέπεια μια ολοκληρωμένη κοινή εμπορική πολιτική.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας δημιουργεί, συγχρόνως, μια κατάσταση αλληλεξάρτησης και μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση της ανάγκης να λύνονται τα εμπορικά προβλήματα, σε όσο το δυνατόν, πολυμερές πλαίσιο.

Οι έννοιες «εμπορική πολιτική» και «κοινοτική αρμοδιότητα» έχουν διευρυνθεί χάρη στις ερμηνείες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Πράγματι, σύμφωνα με το Δικαστήριο, το άρθρο 113 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν μπορεί να ερμηνευτεί έτσι ώστε να περιορίζεται η κοινή εμπορική πολιτική στη χρήση των μέσων εκείνων που αφορούν τις παραδοσιακές εκφάνσεις του εξωτερικού εμπορίου και να εξαιρούνται πιο εξελιγμένοι μηχανισμοί.

Γι' αυτό, το Δικαστήριο έχει καθορίσει όρια, όσον αφορά τη δράση των κρατών-μελών σε τομείς όπου υπάρχει καταμερισμός των αρμοδιοτήτων με την ΕΕ όμως η δράση πρέπει να είναι «κοινή» και να περιλαμβάνει μια στενή συνεργασία τόσο κατά τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και της σύναψης όσο και κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί πρέπει, εξάλλου, να διαφυλάσσει την ενότητα κατά τη διεθνή εκπροσώπηση της Κοινότητας.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η αρμοδιότητα σχετικά με τις εμπορευματικές συναλλαγές και τις υπηρεσίες που παρέχονται με διασυνοριακές συναλλαγές ανήκει αποκλειστικά στην ΕΕ.

Για τα υπόλοιπα θέματα που προκύπτουν από τις συμφωνίες για τις υπηρεσίες και την πνευματική ιδιοκτησία, το Δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ του καταμερισμού της αρμοδιότητας μεταξύ της ΕΕ και των κρατών-μελών της.

Όταν οι εξουσίες είναι μοιρασμένες και, επομένως, η Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να συνεργάζονται κατά τη διαπραγμάτευση, τη σύναψη και την εφαρμογή

διεθνών συμφωνιών, όπως αυτών που συνάπτονται στα πλαίσια της Οργάνωσης του ΟΗΕ για τη Διατροφή και τη Γεωργία (FAO), απαιτείται, σύμφωνα με το Δικαστήριο, ενιαία εκπροσώπηση της Κοινότητας/Ένωσης και, συνεπώς, τα κράτη μέλη δεν έχουν δικαίωμα ψήφου.

Κατά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, τα κράτη-μέλη διατήρησαν ένα σημαντικό αριθμό **διμερών επενδυτικών συμφωνιών** με τρίτες χώρες.

Ένας κανονισμός που προβλέπει η ΣΛΕΕ, περί κατανομής αρμοδιοτήτων, διερευνά το καθεστώς υλοποίησης των διμερών επενδυτικών συμφωνιών των κρατών-μελών στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης και καθορίζει τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες βάσει των οποίων τα κράτη-μέλη εξουσιοδοτούνται να τροποποιήσουν ή να συνάψουν διμερείς επενδυτικές συμφωνίες.

Οι λίγες **διμερείς εμπορικές συμφωνίες** που υπάρχουν ακόμη μεταξύ κρατών-μελών και τρίτων κρατών, ιδίως εκείνων με κρατικό εμπόριο, υπάγονται στον έλεγχο της ΕΕ.

Τα κράτη-μέλη οφείλουν να πληροφορούν την Επιτροπή για όλες τις διμερείς συνθήκες, συμφωνίες ή διακανονισμούς που αφορούν εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες, των οποίων προτείνεται η παράταση ή σιωπηρή ανανέωση.

Κατά περίπτωση, η Επιτροπή πρέπει να πληροφορήσει τα άλλα κράτη μέλη και να ξεκινήσει διαβουλεύσεις για τον συντονισμό που να εξασφαλίζει την καλή λειτουργία και την ενίσχυση της κοινής αγοράς καθώς και την καθιέρωση όμοιων αρχών κοινής εμπορικής πολιτικής έναντι των υπό εξέταση χωρών.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής **«Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις»**, η εμπορική πολιτική αποτελεί βασική συνιστώσα της στρατηγικής **«Ευρώπη 2020»** και της προσδίδει έναν ανανεωτικό ρόλο ως περισσότερο ενεργητική εμπορική πολιτική και βασικό στοιχείο της εξωτερικής διάστασης της στρατηγικής της Ευρώπης 2020.

Η νέα πολιτική στηρίζεται σε μια πλούσια ατζέντα πολυμερών και διμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων και εκδηλώνει την πρόθεση της Ευρώπης να διαδραματίσει ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο στην προώθηση των θεμάτων της

εμπορικής πολιτικής στο πλαίσιο της ομάδας των G20 και σε όλα τα σχετικά παγκόσμια εμπορικά φόρουμ, προωθώντας τις αξίες και τους στόχους της Ένωσης.

Η συστηματική παραγωγή ευρωπαϊκών στατιστικών στοιχείων σχετικά με το ισοζύγιο πληρωμών, το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών και τις ξένες άμεσες επενδύσεις επιδιώκει να εξασφαλίσει την ομαλή λειτουργία της κοινής εμπορικής πολιτικής και ιδιαίτερα τις εμπορικές διαπραγματεύσεις (Europedia, 2014.)

2.3 Ο διεθνής ρόλος του ευρώ

Η έννοια "διεθνής ρόλος του ευρώ" αναφέρεται στη χρήση του ευρώ στις παγκόσμιες αγορές, καθώς και από κατοίκους χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ. Οι μη κάτοικοι της ζώνης του ευρώ μπορούν να χρησιμοποιούν το ευρώ, για παράδειγμα, σε συναλλαγές πληρωμών ή σε συναλλαγές στη χρηματοπιστωτική αγορά με κατοίκους της ζώνης του ευρώ ή άλλους μη κατοίκους. Πιο συγκεκριμένα, το ευρώ χρησιμοποιείται από τον δημόσιο τομέα αρκετών χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ ως αποθεματικό νόμισμα ή ως νόμισμα αναφοράς.

Η κατεύθυνση πολιτικής που ακολουθεί η ΕΚΤ είναι ουδέτερη σε ό,τι αφορά τη διεθνή χρήση του ευρώ. Η ΕΚΤ ούτε εμποδίζει ούτε υποστηρίζει τη χρήση του νομίσματός της εκτός της ζώνης του ευρώ θεωρεί ότι η χρήση αυτή είναι κατά κύριο λόγο αποτέλεσμα των δυνάμεων της αγοράς.

Η υιοθέτηση του ευρώ σχετικά με το εμπόριο προσδιορίζει τέσσερα πεδία οικονομικής και εμπορικής δράσης που σχετίζονται με :

- την ενδογένεια της οικονομικής ενοποίησης,
- την ενδογένεια της χρηματοοικονομικής ενοποίησης,
- την ενδογένεια της συμμετρίας των στοχαστικών διαταραχών, και
- την ενδογένεια του προϊόντος και της ευκαμψίας στην αγορά χρήματος.

Τα βασικά στατιστικά στοιχεία του ευρώ που απορρέουν από το ρόλο του ως διεθνή νόμισμα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4: Βασικά στοιχεία για το διεθνή ρόλο του ευρώ

Μερίδιο του ευρώ /Έτη	2010	2009
Απολογισμός των παγκόσμιων συναλλαγματικών αποθεμάτων	26,3%	26,0%
Απολογισμός των διεθνών χρεογράφων (στενός ορισμός)	27,4%	29,5%
Απολογισμός των διασυνοριακών δανείων	19,1%	18,6%
Απολογισμός των διασυνοριακών καταθέσεων	21,6%	20,4%
Καθημερινός τζίρος των αγορών συναλλάγματος	19,5%	18,5% (ως το 2007)
οικισμός / τιμολόγησης των εξαγωγών αγαθών από επιλεγμένες χώρες της ζώνης του ευρώ σε χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ	68,0%	67,4%
Οικισμός / τιμολόγησης των εισαγωγών αγαθών επιλεγμένων χωρών της ζώνης του ευρώ από χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ	53,5%	48,6%
Σωρευτικές καθαρές μεταφορές τραπεζογραμματίων ευρώ σε προορισμούς εκτός της ζώνης του ευρώ	107 δισεκατομμύρια ευρώ	109 δισεκατομμύρια ευρώ

Πηγή :www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/international/euro/html/index.el.html (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα)

Σύμφωνα με τα στοιχεία που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, το μερίδιο των χρηματοδοτικών μέσων σε ευρώ ως προς τα παγκόσμια συναλλαγματικά αποθέματα (περίπου 26%) παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο.

Στις διεθνείς αγορές χρεογράφων, το μερίδιο των χρεογράφων σε ευρώ το σύνολο των κυκλοφορούντων χρεογράφων μειώθηκε κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες περίπου σε 27,4% στο τέλος του 2010, σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο.

Στη διασυνοριακή αγορά δανείων και στη διασυνοριακή αγορά καταθέσεων, το μερίδιο των χρηματοδοτικών μέσων σε ευρώ αυξήθηκε κατά 0,5 της εκατοστιαίας μονάδας περίπου και κατά 1 εκατοστιαία μονάδα, αντίστοιχα, στο τέλος του 2010, σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο.

Τέλος, στις αγορές συναλλάγματος (ημερήσιος μέσος κύκλος εργασιών), το μερίδιο του ευρώ ήταν ίσο με 19,5% το 2010, έναντι 18,5% το 2007. Είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε ότι οι μεταβολές της σχετικής σπουδαιότητας του ευρώ στις διεθνείς αγορές είναι πολύ σταδιακές.(Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα/Ευρωσύστημα, 2014).

2.4 Η Ελλάδα στη Ζώνη του Ευρώ

Η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος και η συμμετοχή της Ελλάδας στη Νομισματική Ένωση έχουν μεταβάλλει ριζικά τις νομισματικές συνθήκες αλλά και το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η Ελληνική Οικονομία. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί ότι η Νομισματική Ενοποίηση ενδείκνυται κυρίως για οικονομίες που έχουν ευέλικτες αγορές, κινητικότητα εργασίας και χαμηλής συχνότητας ασύμμετρων διαταραχών.

Φαίνεται όμως ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν ίσχυαν και δεν ισχύουν για τη ζώνη του ευρώ καθώς η ευρωζώνη χαρακτηρίζεται από σημαντικά στοιχεία δυσκαμψίας σε αγορές εργασίας και προϊόντων, από έλλειψη ενός ισχυρού κεντρικού μηχανισμού δημοσιονομικών μεταβιβάσεων και από εθνικές οικονομίες, όπου η κάθε μια από αυτές έχει τα δικά της θεσμικά και οικονομικά χαρακτηριστικά.

Εξ' αίτιας των συνθηκών αυτών, η συχνότητα εμφάνισης ασύμμετρων διαταραχών είναι υψηλή και οι επιδράσεις τους έντονες. Συνεπώς οι ασύμμετρες αυτές διαταραχές είναι πιθανόν να προκαλούν διεύρυνση των διαφορών τιμών, με αποτέλεσμα η ύπαρξη ενός κοινού ονομαστικού επιτοκίου στη Νομισματική Ένωση να οδηγεί στη διαμόρφωση πραγματικών επιτοκίων στις επιμέρους χώρες.

Στα κράτη-μέλη με σχετικά ισχυρή εγχώρια ζήτηση και πληθωρισμό υψηλότερο του μέσου όρου, η ύπαρξη χαμηλότερων πραγματικών επιτοκίων αυξάνει την εγχώρια ζήτηση και τον πληθωρισμό, ενώ αντίθετα, σε χώρες με σχετικά ασθενή εγχώρια ζήτηση και πληθωρισμό χαμηλότερο του μέσου όρου, η ύπαρξη υψηλών πραγματικών επιτοκίων ασκεί περαιτέρω καθοδικές πιέσεις στην εγχώρια ζήτηση και στον πληθωρισμό. Με άλλα λόγια, η εφαρμογή μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των μελών της. Βυθούλκα,(2009), σελ. 37-39.

Στην χώρα μας λόγω της ένταξης της στη Ζώνη του Ευρώ, προέκυψαν ορισμένες θεσμικές μεταρρυθμίσεις δημιουργώντας εμπόδια στα συμφέροντα μόνο για ορισμένους.

Η δημιουργία του ΑΣΕΠ, του συνηγόρου του πολίτη, η εισαγωγή επιχειρήσεων στο χρηματιστήριο Αθηνών, η ανάληψη της διοίκησης δημόσιων οργανισμών από μάνατζερ, η ανεξάρτητη εκτίμηση και αξιολόγηση των επιχειρήσεων αποτελούν μόνο μερικά παραδείγματα.

Ωστόσο, η ένταξη στην Ευρωζώνη, παρά τα θετικά της αποτελέσματα στην άσκηση οικονομικής πολιτικής, δεν ήταν σε θέση να εξαλείψει σημαντικά και χρόνια προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας όπως είναι το χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας, η σημαντική μείωση των επιτοκίων και του συναλλαγματικού κινδύνου, ο πληθωρισμός επί σειρά ετών ο οποίος είναι υψηλότερος από τον μέσο πληθωρισμό στη ζώνη του ευρώ, ο υψηλός βαθμός φτώχειας, η κοινωνική ανισότητα, κ.α. Βυθούλκα, (2009), σελ. 39-40.

2.5 Το ΕΥΡΩ-παϊκό Μέλλον

Η ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, κατοχυρώνεται με τη είσοδο ενός ενοποιημένου νομίσματος, γενικά αποδεκτό από όλα κράτη-μέλη που την απαρτίζουν, το επονομαζόμενο ΕΥΡΩ.

Οι επιδράσεις που έχει επιφέρει τόσο σε νομισματικό όσο και σε συναλλαγματικό επίπεδο είναι πολλές και αξιόλογες καθώς με την κοινή νομισματική πολιτική, παρουσιάστηκε αύξηση της αξιοπιστίας και της σταθερότητας των τιμών, ενώ παράλληλα μειώθηκε το κόστος στις συναλλαγές και εξαλείφθηκε ο συναλλαγματικός κίνδυνος, που προϋπήρχε σε περιόδους οικονομικών κρίσεων.

Η σταδιακή είσοδος των κρατών-μελών στη ζώνη του ευρώ οδήγησε στην οικονομική τους ασφάλεια και σταθερότητα αλλά και στην επίτευξη της ανταγωνιστικής αξιοπιστίας τους σε σχέση με τις εμπορικές τους συναλλαγές.

Το ευρώ συντέλεσε δυναμικά στη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς αγαθών και παραγωγικών συντελεστών και συνέλαβε στην άρτια κατανομή των πόρων εξισώνοντας παράλληλα τις τιμές αυτών.

Διαμόρφωσε προϋποθέσεις δημιουργίας επενδυτικού κλίματος την ΕΕ., καθώς από τη χρήση του από τα κράτη-μέλη μειώθηκε η αβεβαιότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των στρεβλώσεων από την ύπαρξη πολλών διαφορετικών νομισμάτων, ενώ ανακατανεμήθηκαν οι οικονομικές δραστηριότητες στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής αγοράς.

Παρά τα πολλά πλεονεκτήματα που έφερε η είσοδος του ευρώ στην επικράτεια της Ευρωζώνης εντούτοις, πρέπει να αναφερθούν και οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι που παρουσιάστηκαν σε πολλά κράτη-μέλη που υιοθέτησαν το νόμισμα του Ευρώ.

Σε πολλά κράτη-μέλη λόγω των οικονομικών ασυμμετριών και διαταραχών που υπήρχαν στην εθνική τους οικονομία, υπήρξε πρόβλημα σχετικά με την απώλεια της συναλλαγματικής τους πολιτικής κι αυτό γιατί έπρεπε να αναπροσαρμόσουν και να αντικαταστήσουν τις πολιτικές που εφάρμοζαν σχετικά με την οικονομία τους.

Άλλο πρόβλημα που παρουσιάστηκε ήταν η αναμενόμενη απόκλιση στις ισοτιμίες των νομισματικών πολιτικών που εφάρμοζαν οι χώρες τις ΕΕ, σε σχέση με το Ευρώ, με αποτέλεσμα να οδηγήσει σε υπερέτιμηση του συγκριτικά με το δολάριο (USD) και το γιαπωνέζικο γιέν (JPY).

Ο κυριότερος φόβος από την είσοδο του ευρώ, απορρέει από το γεγονός σε περίπτωση αποποίησης και μιας χώρας από τη ζώνη του ευρώ με την παράλληλη μη εκπλήρωσης των δεσμεύσεων που έχει υπογράψει, θα συμπαρασύρει όλες τις οικονομίες της Ευρωζώνης, σε εξαιρετικά επικίνδυνες και αρνητικές παραμέτρους που θα οδηγήσουν σε αύξηση της ύφεσης και της ανεργίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.(Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ., 1998, σελ. 206-211)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ & ΕΥΗΜΕΡΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

3.1 Εισαγωγικοί Δασμοί

Οι εισαγωγικοί δασμοί αποτελούν ουσιαστικά ένα είδος φόρου που επιβάλλεται κατά την εισαγωγή ενός αγαθού. Διακρίνονται σε δασμούς κατά μονάδα και δασμούς επί της αξίας. Και στις δύο περιπτώσεις, ο δασμός έχει το ίδιο αποτέλεσμα, καθώς δημιουργεί αύξηση της τιμής των εισαγόμενων αγαθών, στη χώρα που τον επιβάλλει.

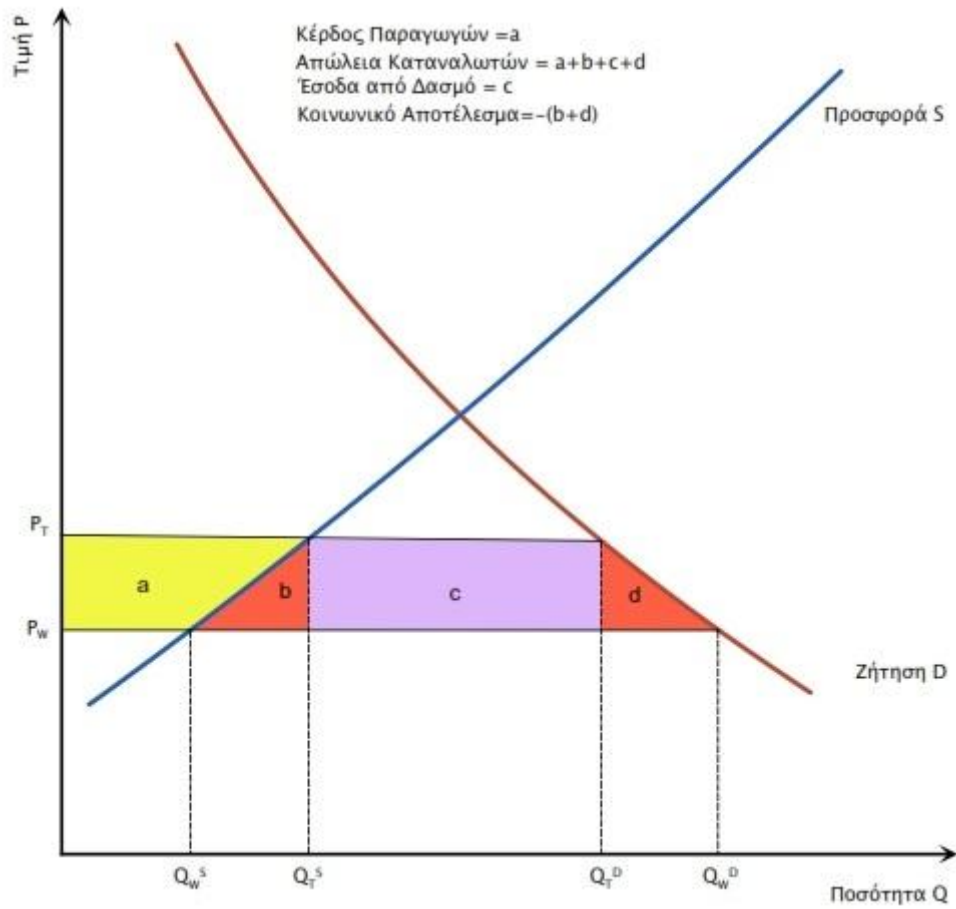
Χωρίς την επιβολή δασμών, η αγορά μιας χώρας θα ισορροπούσε στην παγκόσμια τιμή P_w , όπου στην τιμή αυτή η εγχώρια ζήτηση είναι μεγαλύτερη της εγχώριας προσφοράς και η διαφορά καλύπτεται από εισαγωγές.

Για τη χώρα που επιβάλλει δασμό, το όφελος από τη βελτίωση των όρων του εμπορίου, στην ουσία μετριάζει το κόστος των εγχώριων δυσκολιών που προκύπτουν, με αποτέλεσμα ο εισαγωγικός δασμός να είναι επωφελής στο σύνολο της οικονομίας που τον επιβάλλει.

Στην αντίθετη πλευρά η επιβολή εισαγωγικού δασμού θίγει τις χώρες που εξάγουν, καθώς επιβάλλεται στα προϊόντα που εξάγουν δασμοί κι αυτό οδηγεί σε χειροτέρευση των όρων αναφορικά με το εμπόριό τους.

Οι επιπτώσεις από την επιβολή δασμών σε μια χώρα που έχει μικρή σχετικά οικονομία φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα (Krugman, Obstfeld, 2011):

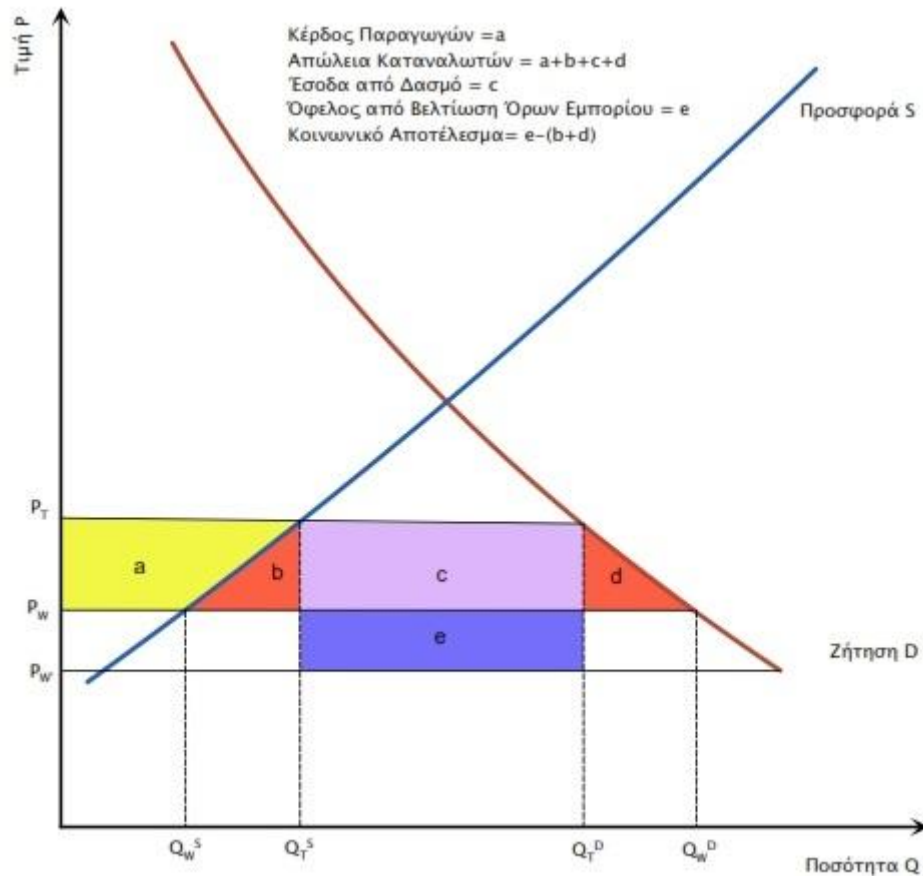
Διάγραμμα 2: Επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού σε μια Μικρή Οικονομία

Πηγή: (Krugman, Obstfeld, 2011)

Σε αντίθετη περίπτωση, οι επιπτώσεις που προέρχονται από την επιβολή δασμών σε μια χώρα με μεγάλη οικονομία φαίνονται διαγραμματικά παρακάτω (Krugman, Obstfeld, 2011):

Διάγραμμα 3: Επιπτώσεις ενός εισαγωγικού δασμού σε μια Μεγάλη Οικονομία

Πηγή: (Krugman, Obstfeld, 2011)

3.1.1. Τα εργαλεία της εμπορικής πολιτικής στην Ε.Ε. - Εισαγωγικοί Δασμοί

Οι εισαγωγικοί δασμοί που εφαρμόζονται από την ΕΕ στα κράτη-μέλη της, βάσει της τελωνειακής πολιτικής της διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, το δασμό αντιντάμπινγκ και τον αντισταθμιστικό δασμό :

Ο δασμός αντιντάμπινγκ είναι πρόσθετος δασμός που επιβάλλεται κατά την υποβολή διασάφησης για θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων στην Ε.Ε., των οποίων η τιμή εξαγωγής είναι χαμηλότερη από την τιμή του ομοειδούς προϊόντος όπως έχει καθοριστεί στη χώρα εξαγωγής κατά τις συνήθεις εμπορικές πράξεις.

Η επιβολή του πρόσθετου αυτού δασμού σκοπεύει στο να υπάρχει δίκαιος ανταγωνισμός μεταξύ μη κοινοτικών εξαγωγέων και κοινοτικών βιομηχανιών και κατά συνέπεια να αποφεύγονται οι αρνητικές επιπτώσεις από τη χαμηλότερη μη πραγματική τιμή του εισαγόμενου με ντάμπινγκ προϊόντος.

Ο δασμός αντιντάμπινγκ είναι ανεξάρτητος δασμός και δεν πρέπει να συγχέεται με τον εισαγωγικό δασμό. Επιβάλλεται σε συγκεκριμένα προϊόντα συγκεκριμένης χώρας εξαγωγής/καταγωγής ή σε προϊόντα προερχόμενα από συγκεκριμένους κατασκευαστές. Ισχύει, κατά κανόνα, για πέντε χρόνια.

Ο αντισταθμιστικός δασμός είναι πρόσθετος δασμός που επιβάλλεται κατά την υποβολή διασάφησης για θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων τα οποία έτυχαν κρατικής επιδότησης στη χώρα εξαγωγής/ καταγωγής τους ώστε να εισάγονται στην κοινότητα με αξία χαμηλότερη από την τιμή του ομοειδούς προϊόντος, όπως έχει καθοριστεί στη χώρα εξαγωγής.

Ο αντισταθμιστικός δασμός εφαρμόζεται όπως και ο δασμός αντι-ντάμπινγκ και έχει ισχύ πέντε χρόνια.

Ο προσωρινός δασμός αντι-ντάμπινγκ και ο προσωρινός αντισταθμιστικός δασμός δύνανται να εφαρμοστούν προσωρινά με κανονισμούς, για περίοδο μέχρι εννέα και τέσσερις μήνες αντίστοιχα, σε περιπτώσεις όπου αρχίζει διαδικασία διερεύνησης και εφόσον φαίνεται, από μια πρώτη μελέτη της καταγγελίας, ότι πράγματι γίνεται ντάμπινγκ.

Μετά το πέρας της διερεύνησης τα προσωρινά μέτρα μπορεί να γίνουν οριστικά, ή να ανασταλούν ή να ακυρωθούν, ανάλογα με τα αποτελέσματα της έρευνας.

Οι δασμοί αντι-ντάμπινγκ εφαρμόζονται όπως και οι εισαγωγικοί δασμοί, πλην όμως είναι ανεξάρτητοι από αυτούς. Υπάρχει περίπτωση ένα προϊόν να επιβαρύνεται τόσο με δασμό αντι-ντάμπινγκ όσο και με αντισταθμιστικό δασμό.

Όταν ένα εμπόρευμα απαλλάσσεται από τον εισαγωγικό δασμό, κατά κανόνα δεν απαλλάσσεται και από το δασμό αντι-ντάμπινγκ ή τον αντισταθμιστικό δασμό.

Οι προσωρινοί δασμοί αντι-ντάμπινγκ και οι προσωρινοί αντισταθμιστικοί δασμοί εισπράττονται από το Τελωνείο κατά τη θέση των εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία.

Στις περιπτώσεις που το ύψος του οριστικού δασμού είναι ψηλότερο από εκείνο του προσωρινού δεν καταβάλλεται η διαφορά από τον εισαγωγέα ενώ στις περιπτώσεις που το ύψος του οριστικού δασμού είναι χαμηλότερο από εκείνο του προσωρινού επιστρέφεται η διαφορά στον εισαγωγέα (Τομέας Δασμολογίου, 2008, σελ.2).

3.2 Εξαγωγικές Επιδοτήσεις

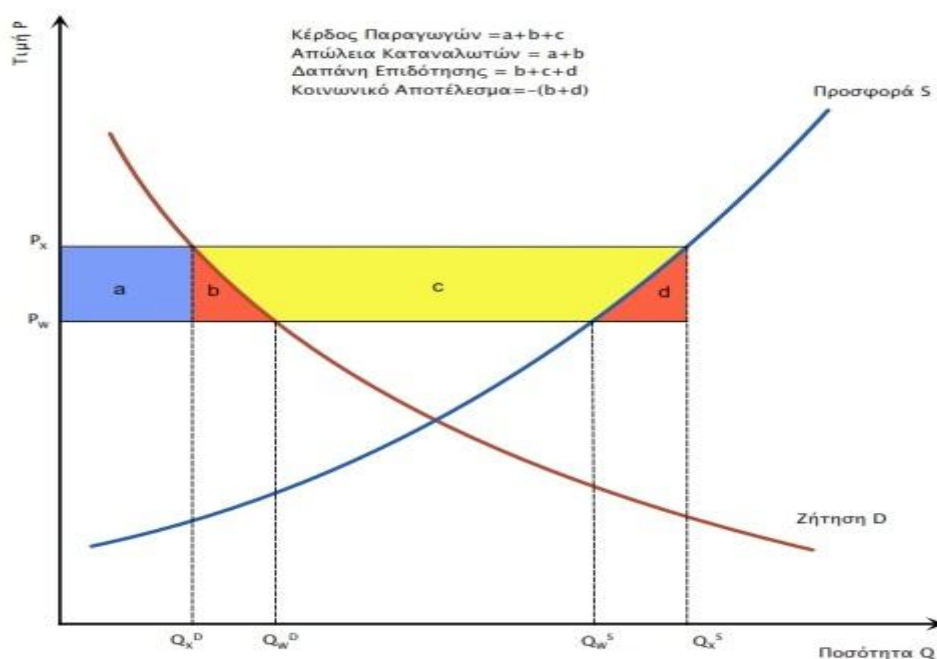
Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις αποτελούν επιπλέον πληρωμές από το κράτος προς τους εγχώριους παραγωγούς που ασκούν εξαγωγική δραστηριότητα. Οι παραγωγοί που εξαγουν, πωλούν το προϊόν τους σε τιμές σχετικά υψηλότερες από τις διεθνή τιμές του προϊόντος, γεγονός που ανεβάζει την τιμή του εξαγόμενου προϊόντος ακόμα και στην εγχώρια αγορά.

Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις σε μια χώρα με σχετικά μικρή οικονομία, προκαλεί εγχώριες στρεβλώσεις, οι οποίες μειώνουν την αποτελεσματικότητα της οικονομίας και κατά συνέπεια και την κοινωνική της ευημερία.

Οι εγχώριες στρεβλώσεις είναι ακόμα μεγαλύτερες σε χώρες με μεγάλες οικονομίες καθώς οι εξαγωγικές επιδοτήσεις με το να αυξάνουν τη διεθνή προσφορά των εξαγόμενων προϊόντων στην παγκόσμια αγορά, προκαλούν πτώση της διεθνούς τιμής των εξαγόμενων προϊόντων και επιδείνωση των όρων που διέπουν το εμπόριο.

Οι επιπτώσεις των εξαγωγικών επιδοτήσεων σε μια μικρή οικονομία παρουσιάζονται διαγραμματικά παρακάτω (Krugman, Obstfeld, 2011):

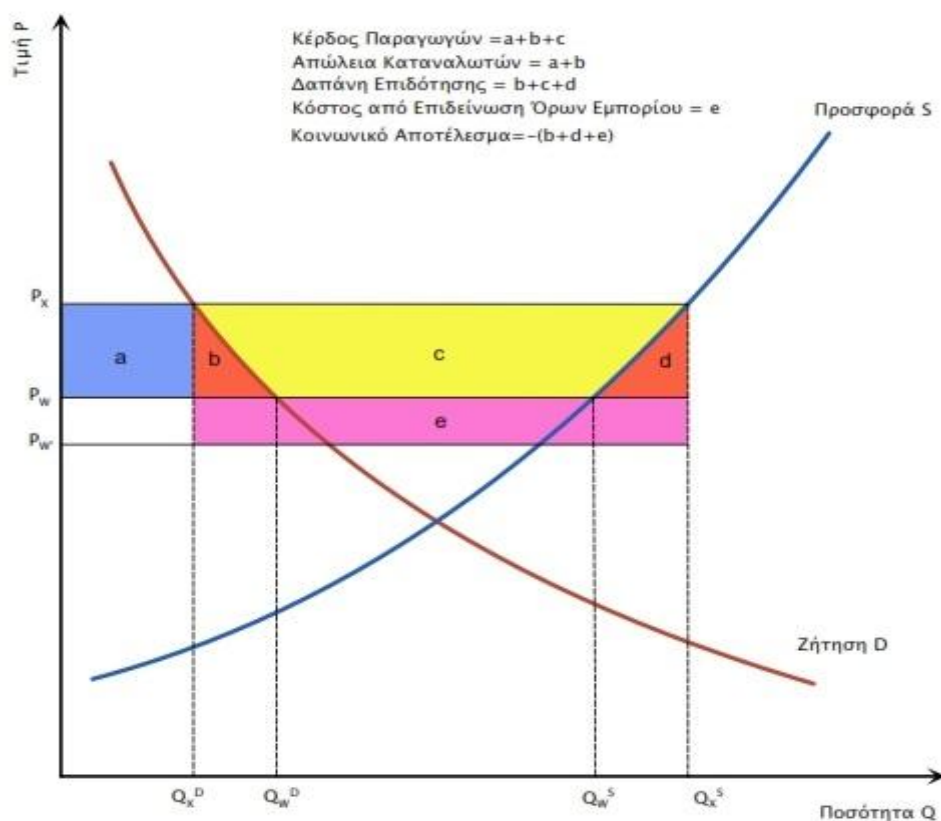
Διάγραμμα 4: Επιπτώσεις μιας εξαγωγικής επιδότησης σε μια Μικρή Οικονομία

Πηγή: (Krugman, Obstfeld, 2011)

Οι επιπτώσεις των εξαγωγικών επιδοτήσεων σε μια χώρα που έχει μεγάλη οικονομία παρουσιάζονται με το ακόλουθο διάγραμμα (Krugman, Obstfeld, 2011):

Διάγραμμα 5: Επιπτώσεις μιας εξαγωγικής επιδότησης σε μια Μεγάλη Οικονομία

Πηγή: (Krugman, Obstfeld, 2011)

3.2.1 Εξαγωγικές Επιδοτήσεις και Ευρωπαϊκή Ένωση

Στη συνθήκη της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ένωσης, αναφέρεται ότι: « **αγροτικά προϊόντα** είναι τα προϊόντα εκείνα που προέρχονται απευθείας από το έδαφος και τη θάλασσα. Πρόκειται για κτηνοτροφικά και ιχθυώδη αντίστοιχα, καθώς και προϊόντα πρώτης μεταποίησης τα οποία έχουν άμεση σχέση με αυτά».

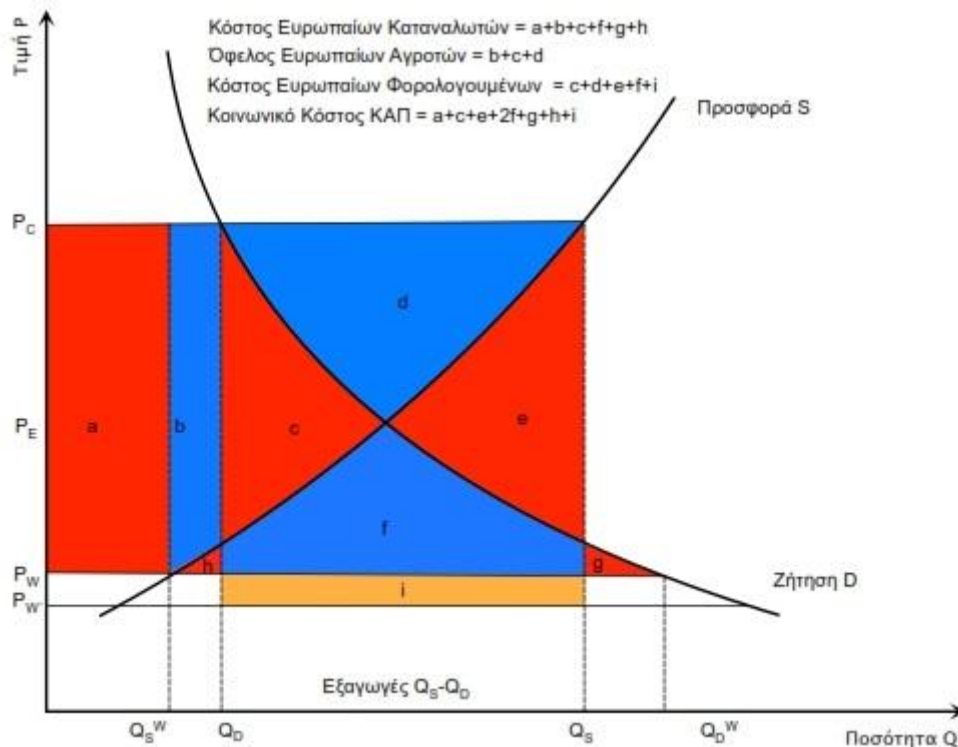
Μια από τις πρώτες πολιτικές οι οποίες εφαρμόστηκαν από την Ε.Ο.Κ. ήταν η **Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.)**.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.) της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκίνησε ως μια προσπάθεια, για την επίτευξη εγγυημένων κατώτατων τιμών για του αγρότες της Ευρώπης.

Συνδυάστηκε αρχικά με δασμούς οι οποίοι αντιστάθμιζαν τη διαφορά μεταξύ των διεθνών & ευρωπαϊκών τιμών, στα αγροτικά προϊόντα.

Οι οικονομικές επιπτώσεις της ΚΑΠ σε όλες τις χώρες της Ευρώπης φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα (Krugman, Obstfeld, 2011):

Διάγραμμα 6: Οι επιπτώσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ε.Ε.

Πηγή: (Krugman, Obstfeld, 2011)

Τα τελευταία χρόνια η ΚΑΠ, θεωρείται ουσιαστικά ως μια μορφή εισοδηματική στήριξης των αγροτών κι έχει ως στόχο να περιορίσει τις στρεβλώσεις που προκαλεί τόσο στην Ευρώπη όσο και στη διεθνή οικονομία, αλλά και στο δημοσιονομικό της κόστος.

Το βασικό εργαλείο της Κ.Α.Π. είναι το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (FEOGA), το οποίο χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση ενεργειών και παρεμβάσεων της Κ.Α.Π.

Το FEOGA αποτελείται από δύο τομείς:

- **Επενδύσεις στον αγροτικό τομέα**
- **Εγγυήσεις για τη χρηματοδότηση των άμεσων παρεμβάσεων στις αγορές γεωργικών προϊόντων κλπ. (Επιδοτήσεις)**

Η επιστροφή χρημάτων από εξαγωγές, ή στην καθομιλουμένη «επιδοτήσεις» είναι : η βοήθεια που παρέχει η Ε.Ε. στους παραγωγούς/εξαγωγείς από χώρες μέλη της Ένωσης, ώστε να αντεπεξέλθουν το διεθνή ανταγωνισμό και τις χαμηλότερες τιμές στις διεθνείς αγορές. Δρουν επομένως ως ένα είδος προστατευτισμού.

Οι επιδοτήσεις παρέχονται μόνο για την εξαγωγή συγκεκριμένων προϊόντων προς τρίτες χώρες μη - μέλη της Ε.Ε. και είναι ίσες με τη διαφορά των διεθνών και των κοινοτικών τιμών. Ψηφίζοντας μία φορά το μήνα, εκφράζονται σε ECU ανά 100 κιλά και είναι διαφορετικές για κάθε πρώτη ύλη, δηλαδή για κάθε προϊόν.

Επιδοτούνται ορισμένα αγροτικά προϊόντα, ωστόσο ο εξαγωγέας, μπορεί να επιδοτηθεί και για τα βασικά προϊόντα, τα οποία χρησιμοποιούνται στα μεταποιημένα, σύμφωνα με την περιεκτικότητα.

Η επιδότηση δίνεται απευθείας στον εξαγωγέα, στο όνομα του οποίου έχει εκδοθεί η διασάφηση εξαγωγής και υπάρχει βέβαια η δυνατότητα αυτός να εκχωρήσει τα χρήματα σε τρίτο πρόσωπο, π.χ. στον παραγωγό.

Ως ημερομηνία εξαγωγής θεωρείται η ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης, όπως την καθορίζει το Τελωνείο.

Το εμπόρευμα πρέπει να εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Ε.Ε. μέσα σε 60 ημέρες από την αποδοχή. Καμία επιστροφή δε χορηγείται όταν το ποσό της επιδότησης είναι λιγότερο από 25 ECU (Ektelonismos, 2014).

3.3 Εισαγωγές – Εξαγωγές

Το TARIC, αποτελεί το ολοκληρωμένο δασμολόγιο της ΕΕ και θεωρείται, ως μιας πολύγλωσση βάση δεδομένων, στην οποία έχουν ενσωματωθεί όλα τα απαιτούμενα μέτρα που περιλαμβάνουν το δασμολόγιο της ΕΕ, την εμπορική και τη γεωργική νομοθεσία.

Με την ενσωμάτωση και την κωδικοποίηση των μέτρων αυτών, ο TARIC εξασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή τους από όλα τα κράτη μέλη και δίνει σε όλους τους οικονομικούς φορείς σαφή εικόνα όλων των μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την εισαγωγή στην ΕΕ ή την εξαγωγή των εμπορευμάτων από την ΕΕ.

Καθιστά επίσης δυνατή τη συλλογή σε επίπεδο ΕΕ στατιστικά στοιχεία για τα εν λόγω μέτρα

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές που διενεργούνται στο εσωτερικό αλλά και το εξωτερικό περιβάλλον της ΕΕ υπόκεινται σε ορισμένους κανονισμούς βάσει που έχουν θεσπίσει και εφαρμόζουν τα όργανα της ΕΕ.

Παρά την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και προσώπων ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ΕΕ, εντούτοις υπάρχουν και απαγορεύσεις που προασπίζουν το συμφέρον του συνόλου των κρατών-μελών της ΕΕ.

Οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί αυτοί υπόκεινται σε:

- Εισαγωγή ή και εξαγωγή απαγόρευσης ορισμένων αγαθών (π.χ.: καταστρέφουν το όζον ουσιών, ορισμένα προϊόντα καταγωγής ή εξάγονται σε ορισμένες χώρες, όπως η Μιανμάρ, τη Βολιβία, τη Βόρεια Κορέα, κλπ)
- Ποσοτικά όρια
- Εισαγωγή ή / και έλεγχος των εξαγωγών ορισμένων κατηγοριών προϊόντων (π.χ. προϊόντα που υπόκεινται στη Σύμβαση CITES, είδη πολυτελείας, τα πολιτιστικά αγαθά, προϊόντα και εξοπλισμό που περιέχει φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου, τα αγαθά διπλής χρήσης, κτηνιατρικών ελέγχων σε ζώα και τρόφιμα, κλπ)

Επιπρόσθετα το TARIC, είναι αρμόδιο και υπεύθυνο για την παρακολούθηση των κινήσεων των εμπορευμάτων κατά την εισαγωγή και εξαγωγή.

Το TARIC περιλαμβάνει επίσης:

- Τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις, που αφορούν τα εμπορεύματα, καθώς και πρόσθετους κωδικούς
- Την ονοματολογία των γεωργικών προϊόντων σχετικά με τις επιστροφές κατά την εξαγωγή
- Συμπληρωματικές μονάδες
- Τους κωδικούς της ΕΕ που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στη θέση 44 του ενιαίου διοικητικού εγγράφου (ΕΔΕ) ως «προσκομιζόμενα έγγραφα, πιστοποιητικά και άδειες»
- Τον κατάλογο των κωδικών χώρας που χρησιμοποιούνται στις διάφορες θέσεις του ΕΔΕ, σύμφωνα με την ονοματολογία των χωρών και εδαφών.

- Ημερήσιες διαβιβάσεις δεδομένων TARIC, μέσω ενός ολοκληρωμένου ηλεκτρονικού δικτύου, ως άμεση εγγύηση για την ορθή πληροφόρηση των εθνικών διοικήσεων των κρατών- μελών, οι οποίες χρησιμοποιούν αυτά τα δεδομένα, κυρίως για τα εθνικά τους συστήματα και για τον εκτελωνισμό, με στόχο την μεγιστοποίηση του αυτόματου εκτελωνισμού.

Το TARIC δεν περιέχει πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές εισφορές, όπως τα ποσοστά του ΦΠΑ και των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Η λειτουργία του και οι νομοθετικές του διατάξεις διέπονται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, που αφορά τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο (European Commission, 2014).

3.4 Κοινή Αγροτική Πολιτική στην Ε.Ε.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) αποτελεί μια ενοποιημένη αγροτική πολιτική των κρατών-μελών της ΕΕ. Περιγράφει το σύνολο νόμων και των κανονισμών, που αφορούν τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την διακίνηση αγροτικών προϊόντων και όλες τις διεργασίες που προκύπτουν, όπως η σταθερότητα των τιμών, η ποιότητα των προϊόντων, η επιλογή προϊόντων, η χρήση του εδάφους και η απασχόληση στον αγροτικό κλάδο.

Τα παραπάνω πραγματοποιούνται μέσω μιας περίπλοκης συνάρτησης και αλληλεπίδρασης οργάνων και θεσμών, πράγμα το οποίο προσδίδει στον κλάδο, μεγάλη γραφειοκρατία, κυρίως σε εθνικό επίπεδο, και καθιστά τη λειτουργία της ΚΑΠ, σε μεγάλο ποσοστό προβληματική.

Η κατανόηση της ΚΑΠ αποτελεί σημαντικό κομμάτι της μελέτης της Ε.Ε. μιας και αποτελεί μια από τις κυριότερες πολιτικές που ακολουθεί η ΕΕ καλύπτοντας σήμερα περίπου το 50% του προϋπολογισμού της, έχοντας ζωτικής σημασίας επιδράσεις στη ζωή όλων των πολιτών της ΕΕ.

Λόγω ακριβώς της μεγάλης σημασίας της, η ΚΑΠ αποτέλεσε κατά καιρούς αντικείμενο μεγάλης διαμάχης και δέχθηκε πιέσεις από διάφορες πηγές οι οποίες οδήγησαν σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις, που έγιναν κατά καιρούς (Μιλλίου, 2008, σελ.1).

Παρακάτω παραθέτονται ορισμένες από τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν, σε καίριους τομείς και αφορούσαν τη σύνδεση και ορθή εκπόνηση της ΚΑΠ από την Ε.Ε.

Στον παρακάτω πίνακα περιλαμβάνονται οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ανά χώρα, βάση της αγροτικής πολιτικής που εφαρμόστηκε από την εκάστοτε χώρα και σύμφωνα με το γεωγραφικό της υπόβαθρο

Οι τιμές που διαμορφώνονται περιλαμβάνουν στοιχεία ανά τριετία και δείχνουν κατά πόσο μια χώρα είναι κατά κύριο λόγο γεωργική με την παράλληλη εκμετάλλευση του πλούτου της.

Πίνακας 5: Γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Ε.Ε. σε ποσοστό μεγαλύτερο του 1% της εθνικής γεωργικής δραστηριότητας

Χώρα /Ετη	1990	1993	1995	1997	2000	2003	2005	2007
ΕΕ (28 χώρες)	:	:	:	:	:	:	:	:
ΕΕ (27 χώρες)	:	:	:	:	:	15,021.03	14482	13,700.4
Της ζώνης του ευρώ (18 χώρες)	:	:	:	:	:	:	:	:
Της ζώνης του ευρώ (17 χώρες)	:	:	:	:	:	:	:	:
Βέλγιο	85,04	76,33	70,98	67,18	61,71	54,94	51,54	48,01
Βουλγαρία	:	:	:	:	:	665,55	534,61	493,13
Δημοκρατία της Τσεχίας	:	:	:	:	:	45,77	42,25	39,4
Δανία	81,27	73,78	68,77	63,15	57,83	48,61	51,68	44,62
Γερμανία	653,55	606,07	566,91	534,41	471,96	412,3	389,88	370,48
Εσθονία	:	:	:	:	:	36,86	27,75	23,34
Ιρλανδία	170,58	159,37	153,42	147,83	141,53	135,62	132,67	128,24
Ελλάδα	850,14	819,15	802,41	821,39	817,06	824,46	833,59	860,15
Ισπανία	1,593.64	1,383.9 1	1,277.6	1,208.2 6	1,287.42	1,140.73	1,079. 42	1,043.91
Γαλλία	:	:	:	:	:	614	567,14	527,35
Γαλλία (μητροπολιτική)	923,59	801,34	734,8	679,84	663,81	589,77	:	:
Κροατία	:	:	:	:	:	:	:	:
Ιταλία	2,664.55	2,488.3 9	2,482.1	2,315.2 3	2,153.72	1,963.82	1,728. 53	1,679.44
Κύπρος	:	:	:	:	:	45.2	45,17	40,12
Λετονία	:	:	:	:	140,84	126.61	128,67	107,75
Λιθουανία	:	:	:	:	:	272,11	252,95	230,27
Λουξεμβούργο	3,95	3.4	3.18	2,98	2,81	2,45	2,45	2.3
Ουγγαρία	:	:	:	:	966,92	773,38	714,79	626,32
Μάλτα	:	:	:	:	:	10.99	11.07	11.02
Ολλανδία	124,8	119,72	113,2	107,92	101.55	85,5	81.83	76,74
Αυστρία	:	:	221,75	210,11	199,47	173,77	170,64	165,42
Πολωνία	:	:	:	:	:	2,172.21	2,476. 47	2,390.96
Πορτογαλία	598,74	489,03	450,64	416,69	415,97	359,28	323,92	275.08
Ρουμανία	:	:	:	:	:	4,484.89	4,256. 15	3,931.35
Σλοβενία	:	:	:	:	86.47	77.15	77.17	75,34
Σλοβακία	:	:	:	:	71.04	71.74	68,49	68.99

Φινλανδία	:	:	100,95	91,44	81,19	74,95	70,62	68,23
Σουηδία	:	:	88,83	89,58	81,41	67,89	75,81	72,61
Βρετανία	243,06	243,47	234,5	233,15	233,25	280,63	286,75	299,83
Ισλανδία	:	:	:	:	:	:	:	:
Λιχτενστάιν	:	:	:	:	:	:	:	:
Νορβηγία	:	:	:	:	70,74	58,23	53	49,94
Ελβετία	:	:	:	:	:	:	63,63	:
Μαυροβούνιο	:	:	:	:	:	:	:	:
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	:	:	:	:	:	:	:	:
Σερβία	:	:	:	:	:	:	:	:
Τουρκία	:	:	:	:	:	:	:	:

Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&rcode=tag00001&plugin=1> (Eurostat, 2015)

Προϋπολογιστική/Δημοσιονομική πίεση

Το προϋπολογιστικό κόστος της ΚΑΠ αποτελούσε μια σταθερή πηγή πίεσης για την ΚΑΠ.

Οι συνολικές δαπάνες που αφορούσαν την ΚΑΠ, άγγιζαν το 73% του προϋπολογισμού της ΕΟΚ το 1980, ενώ το 1989 έπεσαν στο 66% .

Οι μεταρρυθμίσεις που ακολούθησαν μείωσαν περαιτέρω τις δαπάνες που κατευθύνονταν στην ΚΑΠ, με αποτέλεσμα από το 1993 και μετά, αυτές να μην ξεπερνούν το 50% του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Καταναλωτική πίεση

Έχουν πραγματοποιηθεί διάφορες εκτιμήσεις σχετικά με το μέσο κόστος που επιβάλλεται στις μη αγροτικές οικογένειες της ΕΕ μέσω των υψηλότερων τιμών και των φόρων που υπάρχουν για την στήριξη της ΚΑΠ.

Αυτό το κόστος κυμαίνεται ανάμεσα στα 24 και 40 ευρώ εβδομαδιαίως, για μια οικογένεια με 4 μέλη. Καταναλωτική πίεση αφορά ακόμα και τα φτωχότερα μέλη μιας κοινωνίας, επιβαρύνονται τα, με το 60% περίπου του μέσου αυτού κόστους (μια και όλοι πρέπει να τραφούν), ενώ τα μεγάλα αγροκτήματα και γενικότερα οι πλουσιότεροι αγρότες επωφελούνται περισσότερο από την ΚΑΠ.

Η ΚΑΠ έχει δικαίως επικριθεί για την μεταβίβαση πόρων από τα φτωχότερα μέλη της κοινωνίας σε κάποια άλλα μέλη τα οποία είναι σχετικά ευκατάστατοι.

Αν και το παραπάνω γεγονός είναι γενικά αποδεκτό, η πολιτική ομάδα πίεσης για τα συμφέροντα των καταναλωτών δεν έχει αποκτήσει το ίδιο βάρος επίδρασης

όσο η ομάδα πίεσης των αγροτών και της αγροτικής βιομηχανίας, η οποία έχει κεντρική θέση στις διαπραγματεύσεις για την αγροτική πολιτική.

Εξωτερική πίεση: Ο γύρος της Ουρουγουάη της GATT

Η ΚΑΠ οδήγησε στην προοδευτική παρεμπόδιση του εμπορίου μέχρι το 1990. Πιο συγκεκριμένα, στα σημαντικότερα αγροτικά προϊόντα (π.χ. σιτάρι, βούτυρο, βοδινό κρέας), παρουσιάστηκε είτε μεγάλη αύξηση στις καθарές εξαγωγές της ΕΟΚ ανάμεσα στα έτη 1973-1992 είτε, ακόμη πιο εντυπωσιακά, μεταβολή της ΕΟΚ από καθαρό εισαγωγέα σε καθαρό εξαγωγέα.

Οι χώρες μη-μέλη της ΕΟΚ που ήταν εξαγωγείς αγροτικών προϊόντων υπέφεραν τόσο από τον περιορισμό της αγοράς της ΕΕ, λόγω της αρχής της Κοινοτικής προτίμησης εντός της αγοράς της ΕΕ αλλά και από το γεγονός ότι είχαν να αντιμετωπίσουν αυξημένο ανταγωνισμό στις άλλες αγορές από τις επιδοτούμενες εξαγωγές της ΕΕ.

Η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία, για παράδειγμα, επηρεάστηκαν αρνητικά από την είσοδο του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΟΚ καθώς και οι ΗΠΑ.

Οι ΗΠΑ έχοντας την υποστήριξη και άλλων χωρών εξαγωγές αγροτικών προϊόντων όπως η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία, προσπάθησαν να πετύχουν την δραστική μείωση των πολιτικών αγροτικής στήριξης.

Κατά τη διάρκεια του γύρου της Ουρουγουάης, οι ΗΠΑ αναγκάστηκαν να χαλαρώσουν την θέση τους και συμφώνησαν να δεχτούν ότι συγκεκριμένα είδη στήριξης μπορούσαν να επιτραπούν.

Αυτά περιλάμβαναν πληρωμές στήριξης τις οποίες δικαιούνταν να πάρουν οι αγρότες μόνο αν υιοθετήσουν συγκεκριμένα μέτρα περιορισμού της προσφοράς όπως η αγρανάπαυση (δηλαδή η μη χρήση ενός μέρους γης που ήταν καλλιεργήσιμη πριν). Η αποδοχή τέτοιου είδους μέτρων αποδείχθηκε τελικά κρίσιμη για την κάλυψη του χάσματος μεταξύ των θέσεων των ΗΠΑ και της ΕΟΚ και οι μεταρρυθμίσεις MacSharry της ΚΑΠ που έγιναν το 1992, πριν δηλαδή ολοκληρωθεί ο γύρος της Ουρουγουάης (1994) έγιναν αποδεκτές σαν τη βάση για την τήρηση των δεσμεύσεων της Ε.Ε.

Περιβαλλοντική πίεση

Καθώς η αγροτική παραγωγή στην Ευρώπη εντάθηκε μετά το 1969 εμφανίστηκαν ανησυχίες για τις επιδράσεις της στο περιβάλλον. Το μέγεθος των

αγρών αυξήθηκε με την εξάλειψη δέντρων και την εκκαθάριση μικρών δεντρόφυτων περιοχών.

Τα θηλαστικά, πουλιά και ψάρια επηρεάστηκαν αρνητικά από την μεγάλη χρήση μικροβιοκτόνων κάποια από τα οποία οδηγούν στην δημιουργία καταστροφικής συσσώρευσης τοξικών μειγμάτων στην τροφική αλυσίδα, κ.α.

Στο βαθμό που οι περισσότερες από τις περιβαλλοντικές ανησυχίες είναι συνέπεια της εντατικοποίησης της παραγωγής, η οποία αυτοπαρακινήθηκε από την πολιτική στήριξης τιμών της ΕΕ, διάφορες ισχυρές ομάδες περιβαλλοντικής πίεσης έκαναν την εμφάνιση τους ζητώντας την μεταρρύθμιση της ΚΑΠ.

Παρόλα αυτά, πριν από τις μεταρρυθμίσεις του 1992, τα περιβαλλοντικά μέτρα που υπήρχαν μέσα στα πλαίσια της ΚΑΠ ήταν περιορισμένα.

Αυτά τα μέτρα όμως παίζουν ακόμη πιο σημαντικό ρόλο στις πιο πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ.

Οι μεταγενέστερες μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο πλαίσιο της καλής λειτουργίας της ΕΕ, αναφορικά με τις ΚΑΠ, οδήγησαν στη δημιουργία και εφαρμογή ενός πακέτου αλλαγών, κατά το 2001 επωνομαζόμενο ως «**Ατζέντα 2000**»

Σύμφωνα με τις μεταρρυθμίσεις του πακέτου **Ατζέντα 2000**, η τιμή παρέμβασης για τα δημητριακά προϊόντα (σιτηρά κλπ) μειώθηκε κατά 15%. Η μείωση αυτή αντισταθμίστηκε μερικώς από την αύξηση των αποζημιώσεων αγρανάπαυσης για τα δημητριακά.

Μειώθηκε επίσης κατά 20% η τιμή παρέμβασης για το βοδινό κρέας ενώ οι διάφορες αμοιβές που δίνονταν στην περίπτωση του βοδινού κρέατος αυξήθηκαν για να αντισταθμίσουν μερικώς την μείωση της τιμής παρέμβασης, ενώ το καθεστώς για τα γαλακτοκομικά προϊόντα παρέμεινε αμετάλλακτο.

Γενικότερα, οι αλλαγές του πακέτου Ατζέντα 2000, κινήθηκαν προς την κατεύθυνση της μεταβολής από το σύστημα της στήριξης τιμών στις απευθείας επιδοτήσεις.

Οι μεταρρυθμίσεις του πακέτου Ατζέντα 2000 έδιναν περισσότερη έμφαση σε περιβαλλοντικούς στόχους. Απαιτούσε από τα κράτη-μέλη να πάρουν μια σειρά από περιβαλλοντικά μέτρα ενισχύοντας τα περιβαλλοντικά κριτήρια που θα χρησιμοποιούν για τις απευθείας επιδοτήσεις.

Επίσης οι μεταρρυθμίσεις αυτές έδιναν περισσότερη ελευθερία στα κράτη-μέλη σε μια σειρά από περιοχές όπως στην φορολόγηση των απευθείας επιδοτήσεων και στη χρήση των όποιων εσόδων που προέκυπταν για τη χρηματοδότηση είτε περιβαλλοντικών σκοπών είτε άλλων σκοπών όπως η πρόωρη συνταξιοδότηση.

Γενικότερα, οι μεταρρυθμίσεις του πακέτου Ατζέντα 2000 μπορεί να θεωρηθούν ως ένα βήμα προς την κατεύθυνση της επανεθνικοποίησης της αγροτικής πολιτικής.

Το 2004 τα μέλη της ΕΕ αυξήθηκαν σε 25 και το 2007 σε 28. Τα περισσότερα από τα κράτη που προστέθηκαν βασίζονται περισσότερο στον αγροτικό τομέα από τα παλαιότερα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, τα 10 νέα κράτη που προστέθηκαν το 2004, οδήγησαν σε αύξηση του πληθυσμού της ΕΕ κατά περίπου 19% και σε αύξηση της αγροτικής έκτασης της ΕΕ κατά 28%.

Για τα νέα λοιπόν αυτά κράτη-μέλη, οι όροι της εισόδου τους στην ΚΑΠ αποτελούσε πολύ σημαντικό θέμα. Αρχικά δεν ήταν ξεκάθαρο αν το σύστημα στήριξης της ΚΑΠ θα επεκταθεί πλήρως και στα νέα κράτη-μέλη. Τελικά αποφασίστηκε η πλήρης είσοδος τους στην ΚΑΠ μέσω της σταδιακής συμμετοχής τους στις απευθείας επιδοτήσεις, ξεκινώντας από το 25% αυτών των 11 επιδοτήσεων και φτάνοντας στο 100% του επιπέδου που ισχύει για τα υπόλοιπα κράτη-μέλη μέχρι το 2013.

Αυτές οι δεσμεύσεις μείωσαν τις δυνατότητες για την πραγματοποίηση μιας ευρύτερης μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, που πιθανώς επιθυμούσε η ΕΕ, πριν το 2013.

Μια σημαντική απόφαση της ΕΕ που πάρθηκε το 2005 ήταν η συνένωση όλων των απευθείας επιδοτήσεων της ΚΑΠ σε μια Ενιαία Αποδεσμευτική Ενίσχυση ανά εκμετάλλευση.

Πιο συγκεκριμένα, μέχρι το 2005, μια συγκεκριμένη αγροτική έκταση μπορεί να λάμβανε αποζημίωση για την αγρανάπαυση, επιδότηση για βοδινό κρέας ή και επιδότηση για κάποιο άλλο αγροτικό προϊόν.

Με την εφαρμογή της Ενιαίας Αποδεσμευτικής Ενίσχυσης όλες αυτές οι επιδοτήσεις συνενώνονται σε μία για κάθε αγροτική έκταση (μια επιδότηση ανά εκμετάλλευση) βασισμένη σε ότι δικαιούνταν στο τέλος του αγροτικού έτους 2004-2005. Το ποσό αυτό της επιδότησης δεν επρόκειτο να μεταβληθεί στο μέλλον.

Ταυτόχρονα, το 2001 ξεκίνησε ο γύρος διαπραγματεύσεων Doha για τον ΠΟΕ (Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου) ο οποίος δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη, στα πλαίσια του οποίου προβλέπεται να παρθούν μια σειρά από αποφάσεις σχετικά με την αγροτική πολιτική. Στο προσχέδιο της τελικής συμφωνίας το Δεκέμβριο του 2005, ένα από τα μέτρα που συμφωνήθηκε, ήταν η κατάργηση όλων των εξαγωγικών επιδοτήσεων μέχρι το 2013 (Μιλλίου, 2008, σελ.6-11).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ & ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Το ελεύθερο εμπόριο, δημιουργεί σημαντικά οφέλη για όλες τις χώρες, λόγω της αύξησης της αποτελεσματικότητάς του και της θετικής συμβολής του στην παγκόσμια οικονομία.

Το ελεύθερο εμπόριο πέραν από την αποτελεσματικότητα που μπορεί να έχει για τις οικονομίες των χωρών, έχει και πολλά εμπόδια, καθώς δημιουργούνται αλληλεπιδράσεις μεταξύ των χωρών, μέσω των μεταβολών στους όρους του, γι' αυτό και η Ευρωπαϊκή Ένωση, ακολουθεί μια κατευθυντήρια γραμμή, μέσω διεθνών θεσμών και συνεργασιών, με σκοπό να διαμορφώσει ένα δίκαιο και αποτελεσματικό περιβάλλον οικονομίας σε όλο το φάσμα των ενεργειών του, σε διεθνές επίπεδο.

Οι διεθνείς θεσμοί, συμβάσεις και συμφωνίες αναλύονται παρακάτω με περιγραφικό τρόπο:

Η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) τέθηκε σε ισχύ το 1947.

Μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τη Παγκόσμια Τράπεζα ήταν ένας από τους θεσμούς που δημιουργήθηκαν για να ρυθμίσουν τη διεθνή οικονομία και να εμποδίσουν την επανεμφάνιση των καταστροφικών προστατευτικών πολιτικών που είχαν ακολουθηθεί μεταξύ των δύο πολέμων.

Η GATT είχε την ευθύνη της επιτήρησης του διεθνούς εμπορίου προϊόντων και ιδίως την ελευθέρωσή του, με σκοπό τη μείωση, μέσω διαπραγματεύσεων και των δασμολογικών εμποδίων. Αρχικά η GATT είχε περιορισμένη αρμοδιότητα, ενώ η δράση της επεκτάθηκε μετά τις επιτυχείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης, θέτοντάς την υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Συμβαλλόμενα μέρη στις συμφωνίες της GATT ήταν τα κράτη-μέλη της ΕΕ και λόγω της κοινής εμπορικής πολιτικής, συμμετείχαν και στον ΠΟΕ, ως Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Ύστερα από μια πολυετή περίοδο διαπραγματεύσεων, αυτές οι τελωνειακές εκπτώσεις συνεισέφεραν σημαντική πρόοδο για τη διατήρηση ενός ελεύθερου διεθνούς εμπορικού συστήματος τη στιγμή που, στις αρχές της δεκαετίας του '80, η

διεθνής οικονομία διερχόταν τη μεγαλύτερη κρίση της μεταπολεμικής περιόδου και παντού εξογκώνονταν οι προστατευτικές πιέσεις.

Από το 1985, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έπαιρνε μέρος δραστήρια στη διαδικασία ενός νέου κύκλου πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της GATT.

Η έναρξη αυτού του γύρου έγινε στη συνδιάσκεψη της Punta del Este (Ουρουγουάη), τον Σεπτέμβριο του 1986.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης περιλάμβανε στο πρόγραμμά του την αναθεώρηση των κανόνων και των πειθαρχιών της GATT καθώς και την επεξεργασία πολυμερών κανονισμών νομοθετικού χαρακτήρα για τα λεγόμενα «νέα θέματα», τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα συνδεόμενα με τις εμπορικές συναλλαγές, τα επίσης συνδεόμενα με τις εμπορικές συναλλαγές μέτρα επένδυσης καθώς και τις διεθνείς συναλλαγές υπηρεσιών.

Η διαπραγμάτευση περιλάμβανε επίσης τα λεπτά θέματα της γεωργίας και της κλωστοϋφαντουργίας, οι εμπορικές συναλλαγές των οποίων αποτελούσαν μέχρι τότε το αντικείμενο ειδικών κανόνων, οι οποίοι έπρεπε πλέον να ενταχθούν προοδευτικά στην GATT.

Η συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης, που επιτεύχθηκε τον Δεκέμβριο 1993, ενδυνάμωσε τους κανόνες και τις πειθαρχίες του διεθνούς εμπορίου, χάρης κυρίως στη μεταρρύθμιση των διατάξεων για τη διασφάλιση, τις επιδοτήσεις, το αντι-ντάμπινγκ, το ισοζύγιο πληρωμών και τους κώδικες για τα πρότυπα και τις δημόσιες συμβάσεις. Όλες αυτές οι συμφωνίες της GATT έχουν ενσωματωθεί στο ευρωπαϊκό δίκαιο.

Η πρόσβαση στην αγορά των βιομηχανικών προϊόντων, βελτιώθηκε σημαντικά με την ουσιαστική μείωση κατά τουλάχιστον 33% των δασμών που επιβάλλονταν από τις βιομηχανικές χώρες και πολλές αναπτυσσόμενες χώρες στους τομείς: των οικοδομικών υλικών, των γεωργικών μηχανημάτων, του ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού, του χάλυβα, των οιοπνευματωδών, των φαρμακευτικών προϊόντων και στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας..

Το μέσο επίπεδο των δασμών για τις βιομηχανικές χώρες έπεσε από 5% σε περίπου 3,5%, ενώ ήταν κοντά 40% το 1947, πριν από τους διάφορους κύκλους

διαπραγματεύσεων της GATT. Συνολικά, σχεδόν 40% των βιομηχανικών εισαγωγών της Ε.Ε. γίνονται πλέον χωρίς δασμούς.

Από την πλευρά τους, οι υπό ανάπτυξη χώρες εφαρμόζουν ουσιαστικές μειώσεις των τελωνειακών δασμών τους, πάνω σ' αυτά τα προϊόντα, ενώ, πριν από το Γύρο της Ουρουγουάης, είχαν αναλάβει πολύ λίγες υποχρεώσεις.

Η ΕΕ έπαιξε σημαντικό ρόλο στη σύναψη, τον Μάρτιο 1997, της συμφωνίας για τις τεχνολογίες της πληροφόρησης, χάρη στην οποία οι δασμοί για τα προϊόντα που συνδέονται με αυτές τις τεχνολογίες χωρών που αντιπροσωπεύουν το 92% του παγκόσμιου εμπορίου αυτών των προϊόντων καταργήθηκαν την 1η Ιανουαρίου του 2000.

Ένα πρώτο βήμα έγινε για την απελευθέρωση του εμπορίου των υπηρεσιών. Είναι γνωστό ότι το εμπόριο δεν περιορίζεται στις ανταλλαγές προϊόντων, αλλά αφορά επίσης, και μάλιστα όλο και περισσότερο, τις υπηρεσίες, τομέα που αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ του ΑΕΠ της ΕΕ.

Η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο των Υπηρεσιών (GATS), περιέχει γενικούς κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές υπηρεσιών, ειδικές διατάξεις για συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών καθώς και εθνικούς πίνακες που καθορίζουν τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που κάθε χώρα δέχεται να ανοίξει στο εμπόριο, με ενδεχόμενους περιορισμούς.

Η συμφωνία GATS, εφαρμόζει ιδίως τις αρχές: της μεταχείρισης του πλέον ευνοουμένου έθνους, αρχή σύμφωνα με την οποία όλες οι τρίτες χώρες πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση, της διαφάνειας ως προς την πρόσβαση στην αγορά και της εθνικής μεταχείρισης, που σημαίνει ότι μια επιχείρηση τρίτου κράτους δεν μπορεί να υφίσταται ανταγωνιστικά μειονεκτήματα σχετικά με μια εθνική επιχείρηση.

Η συμφωνία χαράσσει για πρώτη φορά ένα πολυμερές πλαίσιο που βασίζεται σε ικανοποιητικούς κανόνες και περιλαμβάνει επαρκείς δεσμεύσεις για την ενεργοποίηση της διαδικασίας απελευθέρωσης. Ο οπτικοακουστικός τομέας περιλαμβάνεται στη GATS, πράγμα που σημαίνει ότι εφαρμόζονται και ως προς αυτόν οι κανόνες σχετικά με τη διαφάνεια και την ελευθέρωση της πρόσβασης.

Η ΕΕ, όμως, δεν ανέλαβε καμιά υποχρέωση πρόσβασης στην αγορά της και επομένως εθνικής μεταχείρισης. Εξαιρέθηκε, επίσης, από τη μεταχείριση του πιο

ευνοουμένου έθνους και επομένως δεν υποχρεούται να εφαρμόζει την ίδια μεταχείριση ως προς όλα τα κράτη.

Οι διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης περιλάμβαναν επίσης την προστασία των εμπορικής φύσης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η πνευματική ιδιοκτησία αντιπροσωπεύει ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό του διεθνούς εμπορίου, που αφορά, π.χ., τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα λογισμικά, τα βιβλία και τους δίσκους. Η αύξηση του εμπορίου συμβαδίζει με την αύξηση των απατών, των αντιγράφων και των παραχαράξεων.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η αθέμιτη εκμετάλλευση σημάτων και, στην περίπτωση των κρασιών και των τροφίμων, ορισμένων γεωγραφικών ενδείξεων.

Η συμφωνία TRIPs, ενδυνάμωσε τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ως προς την προστασία των σημάτων κατασκευής ή εμπορίου, των βιομηχανικών σχεδίων και προτύπων, των ευρεσιτεχνιών και των γεωγραφικών ενδείξεων.

Ένα σύνολο κανόνων θεσπίστηκε για την προστασία από τις εθνικές δικαιοδοσίες των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και η παραβίαση αυτών των δικαιωμάτων υπόκειται σε κυρώσεις σύμφωνα με τη διαδικασία διακανονισμού των διαφορών.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα τροποποίησε τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα, με στόχο να ευθυγραμμιστεί με την υποχρέωση εθνικής μεταχείρισης, την οποία καθιερώνει η συμφωνία TRIPs

Ο Γύρος της Ουρουγουάης κατέληξε επίσης σε συμφωνία σχετικά με τις πολιτικές επενδύσεων που σχετίζονται με το εμπόριο.

Ένας ενδεικτικός κατάλογος απαγορευμένων μέτρων περιέχεται στη συμφωνία και αφορά κυρίως θέματα, όπως: τους κανόνες τοπικού περιεχομένου, την ισορροπία του εμπορικού ισοζυγίου και τις απαιτήσεις ως προς τις επιτόπιες πωλήσεις.

Αυτά τα μέτρα σταδιακά πρέπει να καταργηθούν, μέσα σε μια προπαρασκευαστική περίοδο, δύο έως επτά ετών, ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης κάθε κράτους.

Η συμφωνία TRIMs είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ΕΕ, η οποία κατέχει το 36% των ξένων άμεσων επενδύσεων στον κόσμο και δέχεται το 19% αυτών των επενδύσεων στο έδαφός της.

Η συμφωνία για τις δημόσιες συμβάσεις, στην οποία μετέχουν η ΕΕ, οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και ένας περιορισμένος αριθμός άλλων χωρών, είναι ανοιχτή σε όλους και εμπνέεται πολύ, από τους ευρωπαϊκούς κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις.

Η συμφωνία αυτή βασίζεται στην αρχή της «εθνικής μεταχείρισης», σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών οφείλουν να τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης με τους εθνικούς προμηθευτές.

Αφορά καταρχήν τους τομείς του ύδατος, των λιμένων, των αερολιμένων, του ηλεκτρισμού και των αστικών μεταφορών, αλλά όλες οι χώρες δεν έχουν αναλάβει υποχρεώσεις ως προς όλους αυτούς τους τομείς (Europedia.moussis.eu, 2014).

4.1 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), συστάθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995 ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης και των συμφωνιών του Μαρακές.

Ο ΠΟΕ συγκεντρώνει σε μία δομή τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT), τη Γενική Συμφωνία Εμπορίου Υπηρεσιών (GATS) και τη Συμφωνία για τα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας (TRIPS).

Ως συνέπεια του πρωταγωνιστικού του ρόλου στις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης και της παγκοσμίως εμπορικής δύναμης, που κατέχει, η ΕΕ εξακολουθεί να διαδραματίζει εξέχοντα ρόλο στις εργασίες του ΠΟΕ.

Συμμερίζεται πλήρως το στόχο της απελευθέρωσης του παγκόσμιου εμπορίου που ενθαρρύνεται και διασφαλίζεται από πολυμερείς αποφασισμένους κανόνες, με συναίνεση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην καλή λειτουργία του Οργάνου Επίλυσης Διαφορών (ΟΕΔ).

Το ΟΕΔ αποτελεί αντισταθμιστικό παράγοντα και παρέχει τη δυνατότητα απευθείας εξέτασης των κατηγοριών περί παράβασης των πολυμερών κανόνων αντί να αφήνονται οι κυβερνήσεις να προσφεύγουν σε μονομερείς ενέργειες.

Ήδη από την υπουργική σύνοδο του ΠΟΕ, η οποία διεξήχθη το Μάιο του 1998 στη Γενεύη, η Ε.Ε. δραστηριοποιήθηκε για την έναρξη ενός νέου γύρου γενικών διαπραγματεύσεων.

Αποτέλεσμα των παραπάνω, ήταν η έναρξη το Φεβρουάριο του 2002 ενός νέου γύρου διαπραγματεύσεων με την ονομασία «Doha Development Agenda».

Δυστυχώς παρά τις εντατικές διαπραγματεύσεις των τελευταίων χρόνων, ο γύρος παραμένει ανοικτός έως και σήμερα, χωρίς οποιαδήποτε ένδειξη κατάληξης των διαπραγματεύσεων.

Στην ένατη Υπουργική Διάσκεψη του ΠΟΕ, το 2013, τα μέλη του ΠΟΕ κατέληξαν σε συμφωνία για μια σειρά από θέματα που θα αποτελέσουν ένα πρώτο βήμα προς την ολοκλήρωση του Γύρου της Ντόχα.

Σημαντική θεωρείται η συμφωνία για τη Διευκόλυνση του Εμπορίου (Trade Facilitation Agreement), η οποία στοχεύει στη βελτίωση των τελωνειακών διαδικασιών και της διαφάνειας, με στόχο την επιτάχυνση της διασυνοριακής κυκλοφορίας των εμπορευμάτων (Mcit.gov, 2014).

4.2 Προτημισιακές Εμπορικές Συμφωνίες στην ΕΕ

Για τη διευκόλυνση της διαδικασίας πρόσβασης των αναπτυσσόμενων χωρών στην εσωτερική αγορά της ΕΕ με την παράλληλη μείωση των δασμών στα εμπορεύματα τα οποία εισάγουν δημιουργήθηκε ένα Σύστημα Γενικών Προτιμήσεων (ΣΓΠ).

Οι δασμολογικές προτιμήσεις στην αγορά της ΕΕ θα πρέπει να διευκολύνουν τις αναπτυσσόμενες χώρες, συμμετέχοντας πλήρως στο διεθνές εμπόριο, ενώ παράλληλα να μπορούν να δημιουργούν πρόσθετα έσοδα από τις εξαγωγές, με στόχο τη χρησιμοποίησή τους στην υλοποίηση της δικής τους βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και πολιτικών μείωσης της φτώχειας και να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους.

Η ΣΓΠ δεν περιλαμβάνει προοπτική ή απαίτηση ότι η πρόσβαση αυτή πρέπει να είναι αμοιβαία.

Το καθεστώς λειτουργίας του ΣΓΠ :

Το σύστημα ΣΓΠ που εισήχθη το 1971 εφαρμόζεται μέσω διαδοχικών κανονισμών του Συμβουλίου. Οι πλέον πρόσφατες επεκτάσεις του συστήματος υλοποιήθηκαν μέσω κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) της 25ης Οκτωβρίου 2012.

Ο παραπάνω κανονισμός εφαρμόζει μια εκτεταμένη μεταρρύθμιση του συστήματος, με έναρξη ισχύος την 1η Ιανουαρίου 2014.

Έως το έτος 2013 το σύστημα ΣΓΠ προέβλεπε μειώσεις δασμών για περίπου 6 200 δασμολογικές κατηγορίες, ενώ ταυτόχρονα αντιμετώπιζε τις διαφοροποιημένες ανάγκες 176 δικαιούχων με την εφαρμογή μιας γενικής ρύθμισης και δύο ειδικών αντίστοιχα ρυθμίσεων όπως:

✓ Τη **«γενική» ΣΓΠ**, μέσω της οποίας, μειώθηκαν σε 111 χώρες και εδάφη τα τέλη για περίπου 66% όλων των δασμολογικών κλάσεων. Το 2012, οι επιλέξιμες χώρες εξήγαγαν αγαθά αξίας 40,7 δισεκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος, που αντιστοιχούν στο 70,2% όλων των εισαγωγών της ΕΕ οι οποίες επωφελήθηκαν από το ΣΓΠ.

✓ Το ειδικό καθεστώς κινήτρων για βιώσιμη ανάπτυξη και χρηστή διακυβέρνηση, γνωστό ως **«ΣΓΠ+»**, προβλέπει μηδενικούς δασμούς για περίπου 66% όλων των δασμολογικών κλάσεων που έχουν οριστεί στο πλαίσιο του γενικού ΣΓΠ όσον αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες που θεωρούνται ευάλωτες.

✓ Την πρωτοβουλία **«Όλα εκτός των όπλων» (ΟΕΟ)**, η οποία χορήγησε αδασμολόγητη πρόσβαση χωρίς ποσοτικούς περιορισμούς για όλα τα προϊόντα, με εξαίρεση όπλα και πυρομαχικά, από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ).

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές αναθεώρησαν πολλά καίρια σημεία του ΣΓΠ και βοήθησαν στοχευμένα τις προτιμησιακές εμπορικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

➤ Πλέον περιοριστικοί όροι σε ότι αφορά το εισόδημα θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι ευάλωτες αναπτυσσόμενες χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μέσου εισοδήματος, θα αποτελούν την κύρια ομάδα στόχου. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει 41 χώρες.

➤ Η επιλογή του ΣΓΠ, θα παύσει να ισχύει για χώρες που έχουν ταξινομηθεί από την Παγκόσμια Τράπεζα ως υψηλού εισοδήματος ή υψηλότερου μέσου εισοδήματος κατά τα τελευταία τρία χρόνια. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει περίπου 90 χώρες.

➤ Τα κριτήρια για την επιλογή του ΣΓΠ δεν είναι πλέον τόσο αυστηρά. Προηγουμένως, μια χώρα ήταν επιλέξιμη εάν οι εξαγωγές της αποτελούσαν λιγότερο από το 1% των συνολικών εισαγωγών όλων των δικαιούχων χωρών του ΣΓΠ στην ΕΕ. Από την 1η Ιανουαρίου 2014 το όριο αυτό έχει αυξηθεί σε 2%, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι ορισμένες χώρες — συμπεριλαμβανομένου του Πακιστάν και των Φιλιππίνων — καθίστανται επιλέξιμες για το σύστημα ΣΓΠ+.

- Στο πλαίσιο του ΣΓΠ, υπάρχουν αλλαγές που σχετίζονται με τη διαδικασία της «διαβάθμισης», η οποία περιλαμβάνει υπολογισμούς για να καθοριστεί το όριο μετά το οποίο δεν θα ισχύουν πλέον δασμολογικές προτιμήσεις για μια ειδική χώρα.
- Άλλες χώρες με τις οποίες η ΕΕ έχει προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες, όπως το Μεξικό, η Νότιος Αφρική και η Τυνησία, επωφελήθηκαν από το ΣΓΠ. Ο κατάλογος των χωρών αυτών επεκτάθηκε όταν τέθηκε σε εφαρμογή η πολυμερής συμφωνία με την Κολομβία και το Περού, καθώς και το εμπορικό κεφάλαιο της συμφωνίας σύνδεσης με την Κεντρική Αμερική.
- Υφίστανται 49 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες που εξακολουθούν να απολαμβάνουν μηδενικούς δασμούς στο πλαίσιο της ΟΕΟ. Από αυτές τις χώρες οι 33 είναι χώρες της Αφρικής, 10 της Ασίας, 5 είναι χώρες του Ειρηνικού και η τελευταία χώρα είναι στην Καραϊβική (Αϊτή).

Συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης

Στο παρελθόν, το σύστημα εμπορικών προτιμήσεων της ΕΕ λειτουργούσε μέσω απαλλαγών από τον βασικό κανόνα του ΠΟΕ για μεταχείριση του «πλέον ευνοούμενου κράτους». Η τελευταία απαλλαγή στο πλαίσιο της σύμβασης Λομέ παρατάθηκε έως τις 31 Δεκεμβρίου 2007.

Δεδομένου της υποχρέωσης να αντικατασταθεί η απαλλαγή με περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες που θα είναι συμβατές με τον ΠΟΕ, άνοιξε ο δρόμος για διαπραγματευτικές συμφωνίες σχετικά με συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ).

Οι συμφωνίες αυτές θα διέπουν την οικονομική σχέση μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Ασίας, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και συμμορφώνονται με τις αρχές του ΠΟΕ, ενώ ουσιαστικά καλύπτουν όλο το εμπόριο προϊόντων αλλά και των υπηρεσιών, επενδύσεων και ρυθμίσεων σχετικά με το εμπόριο.

Οι ΣΟΕΣ θα ενισχύσουν την ενσωμάτωση των ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία και θα προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη των χωρών. (<http://www.europarl.europa.eu/>, 2014).

4.3 Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας

Εκτός από το ΑΕΠ που θεωρείται και ο κύριος δείκτης προσδιορισμού της κοινωνικής ευημερίας στους πολίτες των κρατών-μελών τη ΕΕ, η ΕΕ αναζητά νέες

μεθόδους για τη μέτρηση των οικονομικών επιδόσεων, που συμβάλλουν και δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της ευημερίας που επικρατεί στην ΕΕ.

Επομένως για τη μέτρηση των οικονομικών επιδόσεων που συνάδουν στην κοινωνική ευημερία, χρησιμοποιούνται δείκτες όπως το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ).

Η Επιτροπή σχεδιάζει μια νέα προσέγγιση για την αξιολόγηση της οικονομικής προόδου. Το ΑΕΠ, μια έννοια που ανέκυψε από την περίοδο της Μεγάλης Ύφεσης, εκφράζει τη συνολική αξία των προϊόντων που παρήγαγε και των υπηρεσιών που παρείχε μια χώρα σε ένα δεδομένο έτος. Αποτελεί καλό εργαλείο για τη μέτρηση της παραγωγής, εντούτοις παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα για την αξιολόγηση της συνολικής ευημερίας.

Το πρόβλημα, εντοπίζεται στο ότι το ΑΕΠ περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες, ακόμη και εκείνες που βλάπτουν το περιβάλλον και τους πολίτες. Για παράδειγμα, οι πόλεμοι και οι φυσικές καταστροφές καταλήγουν, με βάση το ΑΕΠ, να είναι ωφέλιμοι για την οικονομία λόγω της ανάπτυξης που δημιουργείται από τις προσπάθειες ανασυγκρότησης.

Το ΑΕΠ δεν παρέχει επίσης καμία ένδειξη ως προς την κατανομή του πλούτου μέσα σε μια χώρα. Πολλές χώρες με σχετικά υψηλό εθνικό προϊόν εμφανίζουν ανησυχητικές ανισότητες μεταξύ πλουσίων και φτωχών.

Οι πολίτες αντιλαμβάνονται ολοένα και περισσότερο ότι η ποιότητα της ανάπτυξης είναι εξίσου σημαντική με την ποσότητά της. Με γνώμονα τις απόψεις των πολιτών της ΕΕ, οι κυβερνήσεις οφείλουν να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της ευημερίας.

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης της κατευθυντήριας πολιτικής σκοπεύει, να αναπτύξει έναν ολοκληρωμένο περιβαλλοντικό δείκτη που θα καλύπτει την κλιματική αλλαγή, τη βιοποικιλότητα, την ατμοσφαιρική ρύπανση, τη χρήση του νερού και τα απόβλητα.

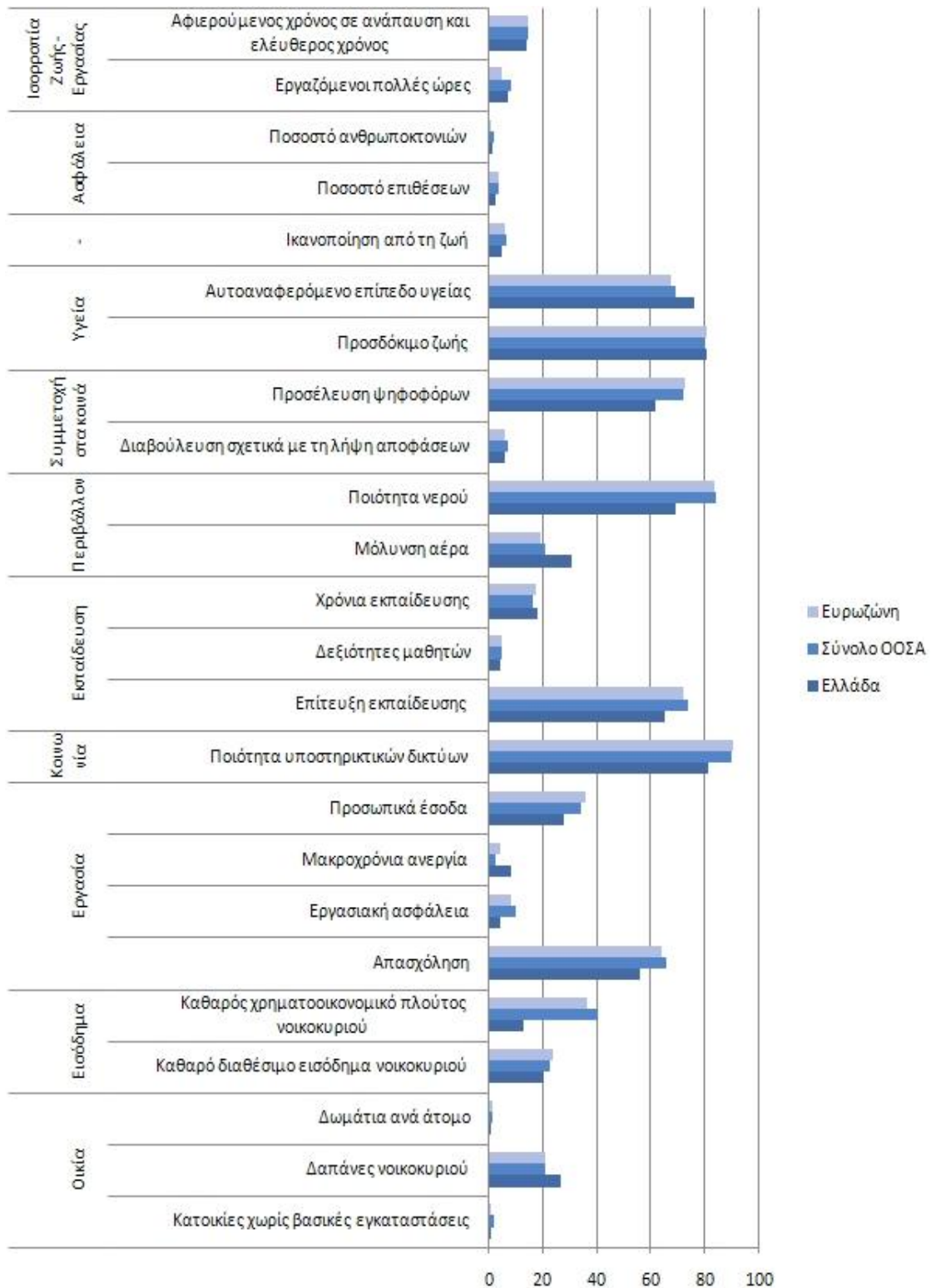
Επίσης διαπιστώνεται η έντονη ανάγκη για ακριβέστερες πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές ανισότητες και πάνω σ' αυτό οφείλει η Επιτροπή να πάρει αποφάσεις.

Τέλος, θα πρέπει να προστεθούν στις άμεσες προτεραιότητες της και οι προσπάθειες που πρέπει να γίνουν, με στόχο την έγκαιρη υποβολή των δεδομένων και για προσδιορισμό ορίων για τους σημαντικούς ρυπαντές και τις ανανεώσιμες πηγές (<http://ec.europa.eu/news/>, 2014).

Οι δείκτες κοινωνικής ευημερίας των πολιτών της ΕΕ αποτελούν μια συνάρτηση αλληλοσυνδεόμενων παραμέτρων που αφορούν την ισορροπία ζωής-εργασίας, την αίσθηση ασφάλειας, την ικανοποίηση από τη ζωή, την υγεία, τη συμμετοχή στα κοινά, το περιβάλλον, την εκπαίδευση, την κοινωνία, την εργασία, το εισόδημα και την οικία.

Στο παρακάτω διάγραμμα αναλύεται η ποσόστωση της Ευρώπης και της Ελλάδας σε σχέση με τους παραπάνω παραμέτρους που οδηγούν στην κοινωνική ευημερία (indeeranalysis, 2014).

Διάγραμμα 7: Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας Ελλάδας σε σχέση με την Ευρωζώνη

Πηγή : Eurostat Statistic Explained

4.4 Βαρόμετρα ικανοποίησης και μακροοικονομικοί δείκτες ανάπτυξης

Οι εθνικοί δείκτες ικανοποίησης πελατών, οι οποίοι έχουν αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, προσπαθούν να ερμηνεύσουν τις μεταβολές στην εθνική οικονομία και την οικονομική σταθερότητα, παρέχοντας ταυτόχρονα μια μέτρηση ευημερίας και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο διερεύνησης των μακροοικονομικών δεικτών που αφορούν την ανάπτυξη στα κράτη-μέλη της ΕΕ είναι οι ακόλουθοι :

- **Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν**

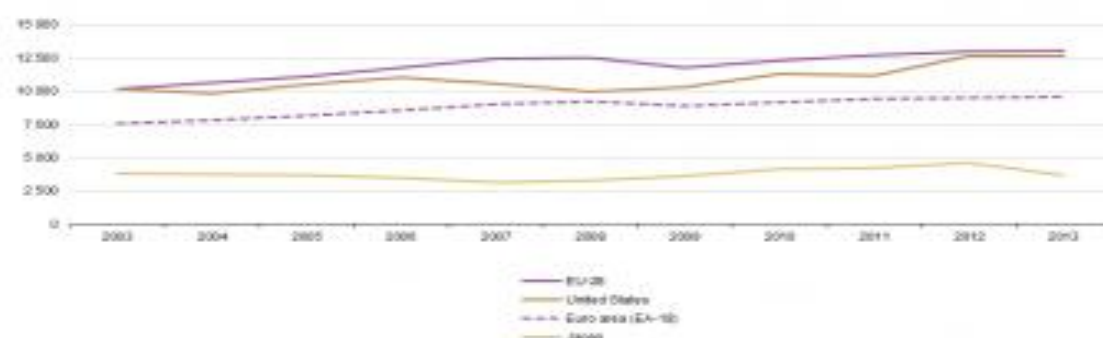
Στην ΕΕ παρουσιάστηκε αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης στα κράτη-μέλη της, από την αρχή του 2000 μέχρι και το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το 2008-2009, με εξαίρεση μία μικρή ύφεση που παρουσιάστηκε στην Πορτογαλία το 2003.

Η οικονομική ύφεση επηρέασε το ΑΕΠ στο σύνολο της Ευρωζώνης, το 2009, το οποίο υποχώρησε κατά 4,3%, ενώ οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου, καθώς και η Ιρλανδία, υπέστησαν την ύφεση πιο έντονα.

Ενδεικτικά, το ΑΕΠ στην Ελλάδα και στην Ιρλανδία υποχωρεί από το 2008 ενώ σωρευτικά κατά τη χρονική περίοδο 2007-2012 μειώθηκε, σε πραγματικούς όρους, κατά 14,4% και 8,2% αντίστοιχα.

Ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που μαστίζει τα κράτη-μέλη της ΕΕ, προτίθενται να αναθεωρηθούν οι προβλέψεις για την εξέλιξη του ΑΕΠ, εξαιτίας της ιδιαίτερα περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που έχει υιοθετηθεί και της αδυναμίας επίτευξης των μακροοικονομικών στόχων, που είχαν θέσει τα όργανα της ΕΕ.

Διάγραμμα 8: ΑΕΠ μελών Ε.Ε. για τη χρονική περίοδο 2003-2013

Source: Eurostat (series data codes: nama_gdp_c and feo00011)

Πηγή : Eurostat Statistic Explained

Στο παραπάνω διάγραμμα σκιαγραφείται το ΑΕΠ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τα έτη 2003-2013, όπου παρατηρείται η σημαντική επιβράδυνση του ΑΕΠ κατά το έτος 2008 και η αισθητή μείωση του το έτος 2009, λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης που έπληξε της Ευρωζώνη.

Το 2010 σημειώθηκε ανάκαμψη στο ΑΕΠ της Ευρωζώνης με συνεχόμενη σταδιακή ανοδική πορεία, κατά τα έτη 2011, 2012 και 2013, καθώς το ΑΕΠ αυξήθηκε σε 13 075 δις. Ευρώ, αγγίζοντας στα υψηλότερα μέχρι στιγμής επίπεδά του σε τρέχουσες τιμές.

- **Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)**

Ως έννοια της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ), ορίζεται η διαφορά της συνολικής παραγωγής και της ενδιάμεσης ανάλωσης πρώτων υλών και αγαθών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραγωγή.

Ένας εναλλακτικός προσδιορισμός του όρου της ΑΠΑ, λογίζεται η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται αφού αφαιρεθεί η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή. Η διαφορά της ΑΠΑ αναφορικά με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι ότι η πρώτη η περιλαμβάνει τις επιδοτήσεις και δεν περιλαμβάνει τους φόρους που επιβάλλονται στην τιμή των προϊόντων.

Σύμφωνα με στατιστικές μελέτες, η ΑΠΑ, εμφανίζεται ανά εργαζόμενο σε Μονάδες Αγοραστικής Ισοδυναμίας (PPP), τη χρονική περίοδο του πρώτου τρίμηνου του 2001 μέχρι και το τρίτο του 2011, να είναι υψηλότερη στην Πορτογαλία, ενώ υπολείπεται της Ιταλίας και της Ιρλανδίας, ενώ για το τρίτο τρίμηνο του 2008 η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο στην Ελλάδα κυμαίνονταν στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά της Ισπανίας, ενώ από το τέταρτο τρίμηνο του 2008 η ελληνική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία εμφανίζει σταθερή πορεία με τη διαφορά να διευρύνεται ελαφρώς υπέρ των Ισπανών.

- **Το Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα – Κατανάλωση**

Το Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα, του κάθε κράτους-μέλους της ΕΕ, δεν περιλαμβάνονται τους άμεσου ή έμμεσου φόρους και ουσιαστικά καταγράφει το μέγεθος των επιβαρύνσεων σε κάθε νοικοκυριό. (Μακροοικονομικοί Δείκτες για Ελλάδα και ΕΕ, ΙΝ.ΕΜ.ΜΥ,2014)

Η μέτρηση της ικανοποίησης σχετικά με την ανάπτυξη οικονομική και κοινωνική των πολιτών της ΕΕ γίνεται βάσει των εθνικών βαρομέτρων, τα οποία έχουν παράλληλη συσχέτιση και αλληλεπίδραση με τους μακροοικονομικούς δείκτες:

Τα εθνικά βαρόμετρα ικανοποίησης παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την καταναλωτική συμπεριφορά, δεδομένου ότι βασίζονται σε έναν ομοιόμορφο τρόπο μέτρησης της ικανοποίησης πελατών.

Περιλαμβάνουν τη μέτρηση της ικανοποίησης πελατών και κοινού από ένα μεγάλο σύνολο προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται από επιχειρήσεις και οργανισμούς του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Οι βασικοί στόχοι ανάπτυξης των βαρομέτρων ικανοποίησης πελατών εστιάζονται στα παρακάτω σημεία :

- Μέτρηση της οικονομικής σταθερότητας: Αποτελεί ένα ενιαίο τρόπο μέτρησης και διαχείρισης της ικανοποίησης πελατών και μπορεί να προσδιορίσει ποιο είναι το ποσοστό αύξησης των τιμών, που αντιπροσωπεύει βελτιώσεις στην ποιότητα και ποιο οφείλεται στον πληθωρισμό.
- Μέτρηση συσχέτισης: Αφορά τη μέτρηση της ποιότητας του οικονομικού αποτελέσματος και θεωρείται απαραίτητη για την κατανόηση των μετρήσεων τόσο της παραγωγικότητας όσο και των τιμών.
- Εκτίμηση της οικονομικής ευημερίας: Σχετίζεται με την ποιότητα των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, η οποία εκφράζεται ως ικανοποίηση του πολίτη, ενώ συγχρόνως αποτελεί και μια πρώτη ένδειξη της οικονομικής ευημερίας.

Γενικά τα εθνικά βαρόμετρα ικανοποίησης, παρέχουν μια συνολική μέτρηση της οικονομικής ευημερίας και ανάπτυξης μιας χώρας, ενώ ταυτόχρονα συμπληρώνουν τους υπάρχοντες οικονομικούς δείκτες (Γρηγορούδης, Νικολοπούλου, Ζοπουνίδης, 2014).

4.5 Δείκτες ικανοποίησης πελατών

Οι περισσότεροι ευρέως διαδεδομένοι δείκτες προσέγγισης σχετικά ικανοποίησης των πελατών, στους οποίους βασίστηκαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, για να μπορούν να διεξάγουν αξιόπιστα αποτελέσματα σχετικά με τη μέτρηση της ικανοποίησης των πολιτών της ΕΕ είναι οι ακόλουθοι:

❖ **Ο Αμερικανικός Δείκτης Ικανοποίησης Πελατών (ACSI: American Customer Satisfaction Index).**

Αποτελεί έναν οικονομικό δείκτη που μετρά την ικανοποίηση των καταναλωτών σε ολόκληρη την Αμερικανική οικονομία. Το Εθνικό ερευνητικό Κέντρο Ποιότητας (NQRC) στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν στο Ann Arbor, είναι υπεύθυνο για τον υπολογισμό και την έρευνα σχετικά με την ικανοποίηση των πελατών.

Ο ACSI ξεκίνησε το 1994 από NQRC ερευνητές που συνεργάστηκαν με ομολόγους τους στο American Society for Quality στο Milwaukee, Wisconsin, και Πρωτοδικείου Ομάδα στο Ann Arbor.

Τόσο η σουηδική έκδοση όσο και ο ACSI αναπτύχθηκαν από Claes Fornell, τον Donald Cook Γ. Καθηγητής της Διοίκησης Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο του Michigan, καθώς και πρόεδρος του Πρωτοδικείου. Ο Fornell παραμένει ο διευθυντής του NQRC, και ο κύριος ερευνητής πίσω από τον δείκτη ACSI.

Ο ACSI χρησιμοποιεί στοιχεία από συνεντεύξεις με περίπου 70.000 πελάτες ετησίως ως εισροές σε ένα οικονομετρικό μοντέλο για τη μέτρηση της ικανοποίησης με περισσότερες τώρα πια από 230 εταιρείες σε 47 βιομηχανίες και 10 τομείς της οικονομίας, καθώς και πάνω από 100 υπηρεσίες, προγράμματα, ιστοσελίδες και των υπηρεσιών της ομοσπονδιακής κυβέρνησης.

Τα αποτελέσματα ACSI κυκλοφορούν σε μηνιαία βάση, χρησιμοποιώντας μια κλίμακα από το 0 έως το 100.

Το πρότυπο ACSI είναι ένα σύνολο αιτιωδών εξισώσεων που συνδέουν τις αφανείς μεταβλητές των προσδοκιών πελατών, της αντιληπτής ποιότητας και της αντιληπτής αξίας με τη ικανοποίηση πελατών. Στη συνέχεια, ικανοποίηση συνδέεται με τις συνέπειες όπως καθορίζεται από τις καταγγελίες πελατών και την πίστη πελατών.

Το 1989 το σουηδικό βαρόμετρο ικανοποίησης πελατών (SCSB), αποτέλεσε τον πρώτο εθνικό δείκτη ικανοποίησης πελατών για τα εσωτερικά αγορασμένα και καταναλωμένα προϊόντα και τις υπηρεσίες.

Αρχικά, περιείχε δύο επεξηγηματικές μεταβλητές της ικανοποίησης, δηλαδή οι αντιλήψεις για την πρόσφατη εμπειρία ενός πελάτη με ένα προϊόν ή μια υπηρεσία, και προσδοκίες πελατών σχετικά με εκείνη την απόδοση.

Ο σημαντικότερος παράγοντας που απασχολεί και διαμορφώνει το δείκτη ACSI είναι η ανεργία.

Ο ACSI αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για τη μέτρηση της απόδοσης για έθνη και τις εταιρίες. Παρέχει ανεξάρτητα και ενιαία μέσα για την αξιολόγηση της ποιότητας των τι καταναλώνεται και παράγεται στην οικονομία.

Ουσιαστικά, προσφέρει βοήθεια στην κατανόηση της κατάστασης της οικονομίας, έτσι ώστε να γνωρίζουν οι επιχειρήσεις πώς να ανταγωνιστούν σε αυτό το περιβάλλον. Αποτελεί ένα ουσιαστικό μέτρο για τα δημόσια διαχειριστές υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επενδυτές και εν κατά κλειδί, για τους πελάτες.

Τα δεδομένα του ACSI έχουν αποδειχθεί ότι είναι στενά συνδεδεμένα με μια σειρά βασικών δεικτών των μικρο-και μακροοικονομικών επιδόσεων.

Σε μακροοικονομικό επίπεδο, η ικανοποίηση του πελάτη έχει αποδειχθεί ότι προγνωστικό των καταναλωτικών δαπάνες και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος μιας χώρας (Webcache, 2014).

❖ **Το Σουηδικό Βαρόμετρο Ικανοποίησης**

Το Σουηδικό Βαρόμετρο Ικανοποίησης σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε από τη Σουηδία το 1989. Πρόκειται για ένα οικονομικό μοντέλο και περιέχει πολλές ομοιότητες μ' αυτό που υιοθέτησε η ΕΕ. Στο πλαίσιο ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού δείκτη ικανοποίησης πελατών.

Η συλλογή των στοιχείων και των δεδομένων, γίνεται μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων, με την παράλληλη υποστήριξη των πληροφοριακών συστημάτων και την ταυτόχρονη χρήση ερωτηματολογίων.

Το αντικείμενο μελέτης του αφορά πέντε κύριους κλάδους της οικονομίας με 30 υποδιαρέσεις, κυρίως εταιριών που συγκεντρώνουν το 70% του κύκλου εργασιών σε κάθε κλάδο της οικονομίας (Κέφης, 2005, σελ.38-41).

Συνολικά το Σουηδικό Βαρόμετρο Ικανοποίησης είναι ένας δείκτης με ενημερωτικό χαρακτήρα, σχετικά με την ικανοποίηση των Σουηδών καταναλωτών από τα προϊόντα των επιμέρους κλάδων της οικονομίας και τα προϊόντα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ίδιο κλάδο.

Επιπρόσθετα βοηθάει στη συλλογή των πληροφοριών και τη διαχρονική διαφοροποίηση του βαθμού ικανοποίησης, σε επίπεδο επιχείρησης, κλαδικό και εθνικό επίπεδο.

Αποτέλεσε αρωγό και βάση στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού δείκτη ικανοποίησης πελατών.

❖ **Ο Ευρωπαϊκός Δείκτης Ικανοποίηση Πελατών (ECSI)**

Ο δείκτης ECSI, έκανε την εμφάνισή του το 1977 με πρόταση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ποιότητα και σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Ποιοτικής Διοίκησης και του CSI Network, με την υποστηρικτική δράση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Έρευνας Μάρκετινγκ και Κοινής Γνώμης

Ο Ευρωπαϊκός Δείκτης Ικανοποίησης Πελατών στηρίζεται κυρίως στις αξιολογήσεις των καταναλωτών σχετικά με την ποιότητα των προϊόντων που παράγονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται, στο εσωτερικό της ΕΕ, αλλά και από επιχειρήσεις εκτός της ΕΕ, που κατέχουν όμως υψηλό μερίδιο στην ευρωπαϊκή αγορά.

Μέσω του συγκεκριμένου δείκτη διεξάγονται πληθώρα συμπερασμάτων και πλεονεκτημάτων που αφορούν κυρίως :

- **Πλεονεκτήματα σε σχέση με τις επιχειρήσεις (μικροοικονομικά οφέλη) :**

Βοηθάει στη διαδικασία σύγκρισης με τους ανταγωνιστές, αναλύοντας τις δυνατότητες αλλά και τις αδυναμίες, ανανεώνει την πολιτική, τη φιλοσοφία και το όραμα και δημιουργεί μια εκτεταμένη βάση δεδομένων. Τα στοιχεία τα αντλεί, αποσκοπούν σε κύριες και δευτερεύουσες λειτουργίες άλλων επιχειρήσεων, βελτιώνοντας την επικοινωνία με τους καταναλωτές και εκτιμά τις προϋποθέσεις αναφορικά με την είσοδο σε νέες αγορές.

- **Πλεονεκτήματα σε σχέση με την εθνική οικονομία (μακροοικονομικά οφέλη):**

Τα οφέλη που προσδίδει ο ECSI, αναφορικά με την εθνική οικονομία, έχουν βάση τη συμβολή στη μείωση του ελλείμματος της ανταγωνιστικότητας, στην αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), μειώνει το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, διαμέσου της αύξησης των εξαγωγών, βοηθάει στην οικονομική διεύρυνση

του κάθε κράτους-μέλους σε άλλες αγορές και επιτρέπει την ποιοτική σύγκριση μεταξύ των εγχώριων και εισαγόμενων προϊόντων.

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος του ECSI, γίνεται με τη συλλογή απαντήσεων του καταναλωτικού κοινού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αναφορικά με τα αγαθά και τις υπηρεσίες συγκεκριμένων επιχειρήσεων σε συγκεκριμένους κλάδους.

Τα δεδομένα συλλέγονται, μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων και με την υποστήριξη του πληροφοριακού συστήματος. Κάθε χώρα που μετέχει στο δείκτη ECSI, πρέπει να καλύψει τουλάχιστον τρεις από τους κύριους κλάδους της οικονομίας της (Κέφης, 2005, σελ.65-72).

4.6 Δείκτες ανάπτυξης βαρύτητας (Αειφορίας)

Οι δείκτες ανάπτυξης βαρύτητας, σχετίζονται με την καινοτομία και την αειφόρο ανάπτυξη. Οι δείκτες αειφορίας, εντάσσονται στους τομείς εκείνους οι οποίοι άμεσα επηρεάζουν την αειφόρο ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προγραμματίσει διάφορους στόχους για να ανταπεξέλθει στις ανάγκες της για ευημερία και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των κρατών-μελών της.

Οι στόχοι αυτοί καλύπτουν σημαντικούς τομείς δράσης και με γνώμονα αυτούς, έχει αναπτύξει μια σειρά από δείκτες όπως :

- Δείκτη για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη,
- Δείκτη για την κλιματική αλλαγή και η ενέργεια,
- Δείκτη για τις βιώσιμες μεταφορές,
- Δείκτη για την βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή,
- Δείκτη που αφορά τους φυσικούς πόρους,
- Δείκτη για τη δημόσια υγεία,
- Δείκτη για την κοινωνική ένταξη,
- Δείκτη σε σχέση με τις δημογραφικές μεταβολές,
- Δείκτη Παγκόσμιας συνεργασίας και
- Δείκτη αναφορικά με την ορθή διακυβέρνηση.

Έως και σήμερα, διαπιστώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει προχωρήσει στην συλλογή δεδομένων για τον κάθε δείκτη ανά χώρα για τα τελευταία 5 έως 10 χρόνια, αλλά και την εκτίμηση σε κάποιους δείκτες για την μελλοντική τους πορεία.

Στα πλαίσια δημιουργίας των συγκεκριμένων δεικτών η ΕΕ διερευνά ακόμα και σήμερα τη σχέση και την κλίμακα σύγκρισης μεταξύ αυτών, καθώς και ποιοι πρέπει να είναι οι κύριοι δείκτες βαρύτητας της κοινωνικής ευημερίας και ποιοι να διαδραματίζουν βοηθητικό ρόλο.

Παρακάτω αναλύονται περιγραφικά οι δείκτες βαρύτητας της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης στην ΕΕ, με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη κατανόηση του σκοπού τους.

✓ **Δείκτης κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης**

Ο πρώτος δείκτης που αφορά τη Βιώσιμη Κοινωνικοοικονομική Ανάπτυξη, αποτελεί και τον πρωταρχικό στόχο της στρατηγικής που ακολουθεί η ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη.

Για τον υπολογισμό αυτού του δείκτη χρησιμοποιείται η μεταβολή στο πραγματικό κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) του κάθε κράτους μέλους της ΕΕ. Ο λόγος είναι ότι αντανακλά τις φάσεις του οικονομικού κύκλου. Η αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ένα μέτρο δυναμισμού της οικονομίας και της ικανότητάς της να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας.

Η στρατηγική σε αυτό τον τομέα απαιτεί την προώθηση μιας ακμάζουσας, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και οικολογικά αποτελεσματικής οικονομίας, πλούσιας σε γνώσεις η οποία θα εξασφαλίσει στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης, πλήρη απασχόληση και γενικά καλύτερη ποιότητα εργασίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

✓ **Δείκτης κλιματολογικής αλλαγής και ενέργειας**

Στο συγκεκριμένο δείκτη κλιματολογικής αλλαγής και ενέργειας η ΕΕ, χρησιμοποιεί για τον προσδιορισμό του και άλλους συμπληρωματικούς δείκτες που αφορούν:

- α. Τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου με τιμές έτους βάσης του 1990,
- β. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας ανά χώρα και
- γ. Την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας ανά χώρα.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων η ΕΕ εκπονεί το ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή, το οποίο σε συνεργασία με επιστήμονες, επιχειρήσεις και μη κυβερνητικές οργανώσεις αναζητάει τρόπους για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ήδη μετράει επιτεύγματα, όπως το σύστημα εμπορίας αερίων του θερμοκηπίου.

Σύμφωνα με αυτό, κάθε χώρα που παράγει τα επικίνδυνα αέρια πάνω από το επιτρεπτό όριο του Κιότο, θα έχει την δυνατότητα να αγοράσει δικαιώματα εκπομπής από μία χώρα που παράγει τα αέρια αυτά κάτω από το επιτρεπτό όριο, έτσι ώστε να μην μεταβάλλεται ο γενικός δείκτης της ΕΕ.

Επίσης, παίρνει μέτρα για την αναβάθμιση των ενεργοβόρων προϊόντων, ώστε να διαχειρίζονται στο μέγιστο το καύσιμο που καίνε, με όσο δυνατών λιγότερους ρύπους. Λαμβάνει επίσης μέτρα για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων.

Τέλος παίρνει μέτρα για να γίνουν οι τεχνολογίες ορυκτών καυσίμων πιο καθαρές και σχεδιάζει μια βάση φορολογικών επιβαρύνσεων, για τις ρυπαίνουσες χώρες.

✓ **Δείκτης Βιώσιμων μεταφορών**

Η κυκλοφορική συμφόρηση, η ηχορύπανση και η ατμοσφαιρική μόλυνση επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την Ευρώπη. Για την αντιμετώπιση των παραπάνω έχουν επινοηθεί πρωτοποριακά μέτρα για την αποσυμφόρηση του κυκλοφορικού συστήματος στην Ευρώπη.

Με συντονισμούς σχεδιασμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να επωφεληθούν όλες αυτές οι δράσεις. Για την υλοποίηση των σχεδιασμών αυτών που θα προσφέρουν στο εσωτερικό της ΕΕ, καθαρά και αποδοτικά μεταφορικά μέσα, αποφυγή μπουτιλιάριατος και καθαρά καύσιμα για την αποφυγή της μόλυνσης της ατμόσφαιρας, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε τον συντονισμό των παρακάτω δράσεων:

- Μείωση στις εκπομπές ρύπων για να μειωθούν οι επιπτώσεις στην υγεία και το περιβάλλον.
- Ισορροπία στην συχνότητα χρήσης των μεταφορικών μέσων
- Μείωση εκπομπών CO₂ των οχημάτων.

- Μείωση των θυμάτων των τροχαίων ατυχημάτων κατά 50% έως το 2010.

Το διευρωπαϊκό δίκτυο συμβάλλει έτσι ώστε να υπάρχει ασφάλεια και στους ευάλωτους χρήστες. Η εκστρατεία ευαισθητοποίησης «**eSafety**», οργανώθηκε για να μειώσει τα τροχαία έως 20% με τον ηλεκτρονικό έλεγχο.

Η πράσινη βίβλος για αστική κινητικότητα έχει υιοθετηθεί για το μέλλον και περιέχει προσεγγίσεις για την χρήση βιώσιμων λύσεων όπως τα μέσα μεταφοράς και συγκοινωνίας. Η βίβλος αναφέρεται σε όλα τα μέσα μεταφοράς και στους τρόπους μετακίνησης.

✓ **Δείκτης βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής**

Η κατανάλωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιέχει τέσσερις βασικές κατηγορίες: τρόφιμα-ποτά, στέγαση, ατομικά ταξίδια και κινητικότητα-τουρισμός.

Με βάση τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος χρησιμοποιούμε πολλούς πόρους από το εξωτερικό με αποτέλεσμα να ασκείται πίεση σε άλλα μέρη του κόσμου. Οι πολίτες θα πρέπει να στραφούν πλέον στην αειφόρο κατανάλωση και κατά συνέπεια στην οικονομική απόδοση.

Για την υλοποίηση αειφόρου κατανάλωσης και παραγωγής θα πρέπει να αλλάξει ο τρόπος παραγωγής και αγοράς στην ΕΕ υλοποιώντας στόχους όπως οι παρακάτω :

- Το τέλος στην σχέση της οικονομικής ανάπτυξης με την βλάβη στο περιβάλλον η οποία είναι καταστροφική.
- Η ενθάρρυνση των επιχειρήσεων και του κοινού να χρησιμοποιούν προϊόντα τα οποία παράγονται υπεύθυνα.
- Η ενθάρρυνση των δημόσιων φορέων για αγορά προϊόντων που δεν βλάπτουν το περιβάλλον.
- Να εμπλουτιστεί η αγορά με τεχνολογίες και καινοτομίες φιλικές προς το περιβάλλον.
- Βελτίωση της ευημερίας των ζώων εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 2004 η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε σε ισχύ το σχέδιο δράσης για την περιβαλλοντική τεχνολογία (ETAP), το οποίο εστιάζει στην δημιουργία εναλλακτικών τρόπων παραγωγής με μικρό αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Στόχος της παραπάνω στρατηγικής είναι να σπάσει την σύνδεση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και στην χρήση πόρων.

Άλλες δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που πραγματοποιήθηκαν για την επίτευξη της αειφόρου κατανάλωσης και παραγωγής ήταν το σύστημα οικολογικής σήμανσης (EMAS), το οποίο είναι υπό την μορφή λογότυπου με λουλούδι το οποίο εγγυάται ότι το αντικείμενο είναι φιλικό προς το περιβάλλον.

Πίνακας 6: Βιώσιμη κατανάλωση νοικοκυριών της Ε.Ε.

	Food & non-alcoholic beverages	Alcoholic beverages, tobacco	Clothing & footwear	Housing, water, electricity, gas & other fuels	Furnishings, household equipment etc.	Health	Transport	Communications	Recreation & culture	Education	Restaurants & hotels	Miscellaneous goods & services
EU-28 ⁽¹⁾	13.0	3.6	5.2	24.2	5.6	3.7	13.0	2.6	8.7	1.1	8.5	10.8
Argentina ⁽²⁾⁽³⁾	33.4		8.3	10.8	7.2	7.6	15.2		8.2	3.1	:	6.1
Australia	10.2	3.5	3.1	22.9	4.5	5.9	10.7	2.4	10.5	4.3	7.0	15.1
Brazil ⁽³⁾⁽⁴⁾	20.3		5.5		35.9	7.2	19.6	:	2.0	3.0	:	6.4
Canada ⁽⁴⁾	9.7	3.6	4.4	24.0	6.2	4.8	13.9	2.4	9.8	1.4	6.8	12.8
China ⁽⁵⁾⁽⁶⁾	36.5		10.5	10.0	6.4	7.0	13.7			12.0		3.9
India ⁽⁴⁾	31.3	3.0	7.2	13.3	4.0	3.9	15.4	1.7	1.3	1.3	2.2	15.2
Indonesia ⁽⁴⁾	50.6		3.3	19.9	5.9				20.3			
Japan	13.9	2.7	3.4	25.3	4.1	4.4	11.0	3.0	9.9	2.1	6.4	13.7
Mexico	24.7	2.2	2.4	15.7	5.1	4.2	21.6	4.2	5.0	2.6	4.0	8.3
Russia	30.7	8.3	9.2	10.3	5.0	3.7	12.5	4.7	5.2	1.1	3.4	6.0
Saudi Arabia ⁽⁶⁾	17.4	0.4	6.7	17.0	7.3	2.1	8.3	6.5	2.9	2.4	4.7	24.5
South Africa ⁽⁴⁾	26.0		5.1	15.8	6.8	9.5	16.2		3.8	3.0	2.4	11.3
South Korea ⁽⁴⁾	13.6	2.1	5.2	16.5	3.3	6.6	12.0	4.3	7.8	6.7	8.2	13.8
Turkey ⁽⁴⁾	26.8		5.0	18.9	7.6	3.1	19.4		3.9	1.3	6.4	7.7
United States	6.7	2.0	3.5	18.7	4.1	20.6	10.3	2.4	9.2	2.4	6.4	13.7

⁽¹⁾ 2012.

⁽²⁾ 2004/2005.

⁽³⁾ Information for which no data is available is distributed among the remaining expenditure items.

⁽⁴⁾ 2010.

⁽⁵⁾ Urban households only.

⁽⁶⁾ 2006.

Source: Eurostat (online data code: nama_co3_c), the United Nations Statistics Division (Economic Statistics Branch, National Accounts Official Country Data) and national household surveys

Πηγή : Eurostat, 2014

Στον παραπάνω πίνακα περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με την κατανομή των δαπανών των νοικοκυριών σε κατανάλωση για διάφορους σκοπούς. Παράγοντες όπως ο πολιτισμός, το εισόδημα, τις καιρικές συνθήκες, η σύνθεση του νοικοκυριού, η οικονομική δομή και ο βαθμός αστικοποίησης μπορούν όλα τα πρότυπα των δαπανών επιρροή.

Παρατηρείται ότι τα περισσότερα κράτη-μέλη δαπανούν το περισσότερο εισόδημα τους σε σχέση με τους τομείς της σίτισης και της στέγασης (συμπεριλαμβανομένων και των δαπανών που αφορούν το νερό και τα καύσιμα)

Σημαντική εξαίρεση σε αυτό το γενικό μοντέλο αποτελούν οι Ηνωμένες Πολιτείες, όπου οι δαπάνες των νοικοκυριών για την υγεία είχαν το υψηλότερο

ποσοστό. Το μερίδιο των δαπανών για τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά ήταν ιδιαίτερα χαμηλή στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως ήταν σε μικρότερο βαθμό, στον Καναδά και στην Αυστραλία.

✓ **Δείκτης φυσικών πόρων**

Με την αύξηση του πληθυσμού και των νέων τεχνολογιών, πολλοί από τους φυσικούς πόρους, τείνουν να εξαντληθούν αν όχι και να εξαφανισθούν. Οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποσκοπούν στη βελτίωση της διαχείρισης των φυσικών πόρων και στην παράλληλη αποφυγή της υπερκατανάλωσής τους, μέσα από διάφορα μέτρα όπως:

- Τη μείωση του ποσοστού της Βιοποικιλότητας
- Τον καθαρισμό των υποβαθμισμένων θαλάσσιων περιβαλλόντων
- Την υλοποίηση των στόχων που έθεσαν τα Ηνωμένα Έθνη για την προστασία των δασών έως το 2015
- Τη βελτίωση της απόδοσης της χρήσης, με στόχο τα λίγα αποθέματα των φυσικών πόρων να διαρκούν περισσότερο
- Την προώθηση της ανακύκλωσης ΕΕ, για τη μείωση παραγωγής λυμάτων

Η στρατηγική, που ακολούθησε η για την πρόληψη και ανακύκλωση των αποβλήτων στοχεύει στο να μειώσει την παραγωγή αποβλήτων και να χρησιμοποιεί τα απόβλητα ως πόρο.

Τέλος, η οδηγία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC), αφορά τις Βιομηχανικές εγκαταστάσεις που προκαλούν ρύπανση, και οι οποίες επιτρέπονται μόνο όταν η επιχείρηση πληροί τα κριτήρια για την προστασία ατμόσφαιρας, νερού και εδάφους.

✓ **Δείκτης Δημόσιας Υγείας**

Η προστασία της υγείας σχετίζεται με την προστασία του καταναλωτή, ενώ η ασφάλεια των τροφίμων και η ετοιμότητα σε κάποιον κίνδυνο είναι κάποια από τα θέματα που απασχολούν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την Δημόσια Υγεία είναι οι ακόλουθοι:

- Εξασφάλιση έως το 2020 της παραγωγής και διαχείρισης χημικών ουσιών
- Περιορισμός των ασθενειών που σχετίζονται με τον αλκοολισμό και την παχυσαρκία.
- Στρατηγικές για την γρήγορη και αποδοτική αντιμετώπιση των απειλών για την υγεία.
- Μείωση των ποσοστών των αυτοκτονιών και βελτίωση της ψυχικής υγείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Αυστηρότητα στους νόμους των τροφίμων και των ζωοτροφών.
- Ευεξία για τα ζώα εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει λάβει μία σειρά από μέτρα για την θέσπιση νόμων που αφορά χημικές ουσίες, όπως:

- I. Την καταχώρηση, αξιολόγηση και αδειοδότηση χημικών προϊόντων(REACH). Το συγκεκριμένο μέτρο ενισχύθηκε (2007-2013) και διασφαλίζει την καλύτερη εκπροσώπηση των συμφερόντων των καταναλωτών.
- II. Το πρόγραμμα υγείας (2003- 2008) έχει τρεις στόχους: Πρώτον, την συλλογή πληροφοριών για την δημόσια υγεία. Δεύτερον προτείνει τρόπους αντίδρασης σε απειλές (φυματίωση, AIDS, τρομοκρατικές επιθέσεις, πανδημία). Τρίτον, στόχος είναι οι υγιεινές επιλογές στον τρόπο ζωής και την μείωση των εργατικών ατυχημάτων.
- III. Το σχέδιο δράσης για το περιβάλλον και την υγεία των παιδιών για την Ευρώπη (CeHare) έχει ως στόχο την εξασφάλιση της υγείας των παιδιών προς όφελος των σημερινών και μελλοντικών γενεών.
- IV. Το πακέτο για την υγιεινή των τροφίμων(2006) περιέχει νόμους οι οποίοι εφαρμόζονται σε κάθε σημείο της τροφικής αλυσίδας. Σε αυτό συμβάλει η Ευρωπαϊκή Αρχή για τη Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA). Η EFSA είναι το θεμέλιο για την αξιολόγηση σχετικά με την προστασία των προϊόντων.
- V. Το κοινοτικό σχέδιο δράσης για την προστασία και την καλή μεταχείριση των ζώων (2006-2010) χρησιμοποιεί τελευταίες εξελίξεις για την καλύτερη δυνατή φροντίδα στα αγροτικά ζώα.

Πίνακας 7: Δαπάνες ανά άτομο της Ευρωζώνης

	Expenditure on health, 2011 (EUR per inhabitant) (€)	Number of hospital beds (€)	Number of physicians (€)	Number of nurses and midwives (€)	Number of dentists (€)
EU 28	2,455	522	227	222	24
Argentina	641	453	376	43	92
Australia	4,256	363	342	623	58
Brazil	838	243	178	642	127
Canada	4,044	325	227	1,942	126
China	288	423	148	161	4
India	42	60	22	100	6
Indonesia	88	60	22	138	28
Japan	3,052	1,373	274	414	74
Mexico	485	160	188	388	182
Russia	582	873	431	622	32
South Africa	544	222	84	212	23
South Korea	492	282	78	18	18
South Korea	1,181	1,833	222	622	28
Turkey	582	282	171	242	28
United States	8,184	322	222	622	182

Πηγή : Eurostat, 2014

Ο παραπάνω πίνακας περιλαμβάνει τις δαπάνες που έχουν καταβληθεί ανά άτομο στις χώρες της Ευρωζώνης αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο.

Εναλλακτικό μέτρο για τη σχετική δαπάνη για την υγεία ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται από την κατάταξη με βάση το απόλυτο επίπεδο της δαπάνης ανά κάτοικο. Αυτό δείχνει σχετικά υψηλά επίπεδα δαπάνης ανά κάτοικο στις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αυστραλία, τον Καναδά, την Ιαπωνία και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ αντίθετα η Ινδονησία και η Ινδία κατέγραψαν κατά πολύ τις χαμηλότερες αναλογίες.

✓ **Δείκτης Κοινωνικής εξέλιξης**

Ο στόχος της κοινωνικής εξέλιξης είναι η σημαντική μείωση της φτώχειας έως το 2010. Για την καταπολέμηση της φτώχειας παίζουν σημαντικό ρόλο η ένταξη όλων των ατόμων στην κοινωνία, η συνεισφορά τους σε αυτήν και το να δίνονται ίσες ευκαιρίες σε όλους. Το 2007 είχε χαρακτηριστεί το έτος ίσων ευκαιριών.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Σουηδία είναι αυτή που δαπανά το μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ στην ημερήσια φροντίδα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) είναι ακόμα ένα όπλο κατά του κοινωνικού αποκλεισμού το οποίο βοηθάει τα άτομα να βελτιώσουν τις δεξιότητες τους, και τις προοπτικές τους στον εργασιακό χώρο.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (ΕΣΑ) θα προωθήσει την δια βίου μάθηση και την ελαστικότητα της εργασίας. Το πρόγραμμα-πλαίσιο για την

αλληλεγγύη και την διαχείριση των μεταναστευτικών ροών 2007-2013 έχει πολλούς στόχους. Ο κυριότερος είναι η ένταξη των νόμιμων μεταναστών στην κοινωνία.

Η οδηγία για την καταπολέμηση των διακρίσεων, θέτει ένα γενικό πλαίσιο για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την ανεργία για τα άτομα με αναπηρία.

✓ **Δείκτης Δημογραφικών μεταβολών**

Το δημογραφικό πρόβλημα είναι άλλη μία από τις προκλήσεις της ΕΕ. Την έκρηξη των γεννήσεων στις προηγούμενες δεκαετίες, αντικαθιστά τα τελευταία χρόνια η μειωμένη γονιμότητα, ως αποτέλεσμα της ευημερίας των πολιτών σε οικονομικό, και κοινωνικό τομέα, αλλά και της αλματώδους εξέλιξης στον τομέα της ιατρικής περίθαλψης. Η ΕΕ καλείτε να εκπληρώσει μια σειρά στόχων, διαμορφώνοντας κάποιους δείκτες που αφορούν κυρίως:

Την τόνωση της δημογραφικής ανανέωσης, στοχεύοντας στο συνδυασμό της επαγγελματικής με την ιδιωτική οικογενειακή ζωή με παροχές γονικών επιδομάτων, αδειών και άλλων διευκολύνσεων.

Τη δημιουργία κέντρων δια βίου μάθησης και την εξάλειψη του ρατσισμού απέναντι στους ηλικιωμένους εργαζόμενους.

Την οργανωμένη ενσωμάτωση των μεταναστών σε θέσεις εργασίας, που θα είναι αναγκαία λόγω της μείωσης του ενεργού πληθυσμού των Ευρωπαίων.

Τη λήψη μέτρων δημοσιονομικής λιτότητας, ιδίως στο επίπεδο της μεταρρύθμισης των συνταξιοδοτικών συστημάτων, με ενίσχυση της ιδιωτικής αποταμίευσης και των συστημάτων που κεφαλαιοποιήθηκαν για να καθιστούν βιώσιμα τα δημόσια οικονομικά από την αυξανόμενη γήρανση του Ευρωπαϊκού πληθυσμού.

✓ **Ο Δείκτης παγκόσμιας συνεργασίας**

Η παγκοσμιοποίηση, θεωρείται κύρια πηγή της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης αλλά και η οδός για την αντιμετώπιση παγκόσμιων κοινωνικών, οικονομικών περιβαλλοντικών και χρηματοπιστωτικών προβλημάτων.

Σε αυτόν τον τομέα της παγκόσμιας συνεργασίας για την αειφόρο ανάπτυξη θέτει στόχους που αφορούν:

Την τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης, κυρίως όσων αφορά τον τομέα του παγκόσμιου εμπορίου, με προστασία των αναπτυσσόμενων χωρών και την βοήθεια στην ένταξη τους στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα, με αύξηση της διαφάνειας του διεθνούς χρηματοδοτικού συστήματος, με ενθάρρυνση των Ευρωπαϊκών επιχειρήσεων να αναλάβουν την κοινωνική τους ευθύνη, και με την προώθηση της συνεργασίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) με τις διεθνείς περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Την καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας στον κόσμο έως το 2015 (δηλαδή των ατόμων που ζουν με 1 δολάριο τη μέρα το πολύ), την καλύτερη διαχείριση και διανομή του πόσιμου νερού και την αύξηση της επένδυσης στην υγεία, στην εκπαίδευση και στην καταπολέμηση των λοιμωδών νοσημάτων.

Την ενσωμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές, και θέσπισης ενός συστήματος για την δυνατότητα ανάλυσης των αποτελεσμάτων από αυτές.

Την ενίσχυση της παγκόσμια διακυβέρνησης, με αγώνα κατά της διαφοράς, ενίσχυση των δημόσιων οργάνων, αλλά και της κοινωνίας των πολιτών, την προστασία του αγαθού της εργασίας με την θέσπιση κοινών αποδεκτών κανόνων, και ακόμη με την καταπολέμηση των διακρίσεων απέναντι των γυναικών.

Τέλος τέθηκε ως στόχος, η δημόσια χρηματοδότηση της ανάπτυξης μέχρι και το 0,7% του ΑΕΠ για κάθε χώρα της ΕΕ, ελάφρυνση του χρέους των υπερχρεωμένων φτωχών χωρών και τώρα τελευταία συζητάει με όλα τα κράτη για την δυνατότητα παροχής παγκόσμιων δημόσιων αγαθών.

✓ ***Δείκτης Χρηστής διακυβέρνησης***

Η διαδικασία της χρηστής διακυβέρνησης στο εσωτερικό κάθε κράτους- μέλους της ΕΕ, αλλά και σε κοινό Ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί κατευθυντήρια γραμμή για την επίτευξη των στόχων που έχει θέσει η ΕΕ, στο πλαίσιο μέτρησης της.

Οι στόχοι αυτοί αφορούν:

- Τη αφομοίωση, την συνοχή και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών της ΕΕ για όλα τα κράτη-μέλη, για αυτό απαιτείται και η αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ

- Της μείωσης, έως και εξάλειψης, των υποθέσεων παράβασης κάθε κράτους-μέλους έναντι των υποχρεώσεών του.
- Την αποδοχή και ψήφιση της προτεινόμενης από την ΕΕ νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο κάθε κράτους-μέλους.
- Την αύξηση της συμμετοχής των ψηφοφόρων στις εθνικές και Ευρωπαϊκές εκλογές.
- Την επένδυση στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην ηλεκτρονική πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες.
- Τη μετακίνηση της πλειοψηφίας της φορολογικής επιβάρυνσης των πολιτών, που τώρα αφορούν την εργασία, προς τους περιβαλλοντικούς φόρους (Europa.eu, Αειφόρος Ανάπτυξη, 2014).

4.7 Η διατήρηση της ευημερίας στην Ε.Ε.

Η ευημερία στο περιβάλλον της ΕΕ συνδέεται άμεσα από την ευημερία των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικό κομμάτι στο πάζλ της ανάπτυξης και της απασχόλησης, ενώ δίνοντας νέα ώθηση στη στρατηγική της Λισσαβόνας, η πολιτική υπέρ των επιχειρήσεων κατέστη μια από τις προτεραιότητες της ΕΕ.

Η ΕΕ αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος που αποσκοπεί στην πρωτοβουλία, στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, τη βιομηχανική συνεργασία και την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχονται για την ανοδική και ισόρροπη ανάπτυξη της βιομηχανίας.

Οι πολιτικές που ακολουθούνται στο πλαίσιο της καινοτομίας, της έρευνας και των νέων τεχνολογιών, αποτελούν πολιτικές υψίστης σημασίας με στόχο την πλήρη ανταπόκριση των επιχειρήσεων στον παγκόσμιο ανταγωνισμό (<http://europa.eu/>, 2014).

Το άνοιγμα των συνόρων στη διακίνηση κεφαλαίων, επιχειρήσεων, εμπορευμάτων και ανθρώπων συνέβαλε αποφασιστικά στη βελτίωση της θέσης του καταμερισμού της εργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Με την παγκοσμιοποίηση δόθηκε μια άλλη διάσταση και ώθηση, στη διεθνή οικονομία.

Ο νέος τρόπος διεθνούς οικονομικής οργάνωσης που έφερε η παγκοσμιοποίηση άλλαξε δραματικά τα διεθνή οικονομικά δεδομένα. Χώρες, που αδυνατούσαν να

θρέψουν το πληθυσμό τους, μετατράπηκαν αίφνης σε «εργοστάσια του κόσμου». Οι πάμπτωχοι υπήκοοι τους, που στην αρχή της διαδικασίας πούλησαν εξευτελιστικά φθηνά την εργασία τους, σε λίγα χρόνια πολλαπλασίασαν τα εισοδήματά τους, ανέβασαν δραματικά το επίπεδο διαβίωσής τους και μεταβλήθηκαν σε απαιτητικούς καταναλωτές, που διαθέτουν πλέον χρήματα να ξοδέψουν για να ικανοποιήσουν τις δικές τους καταναλωτικές ανάγκες.

Οι χώρες του πρώτου κόσμου ήταν αδύνατο να μην επηρεαστούν κι αυτές με τη σειρά τους από τις διαδικασίες της παγκοσμιοποίησης. Μπορεί οι πολίτες τους να καλυτέρευσαν αισθητά τη θέση τους ως καταναλωτές, αυξάνοντας την αγοραστική τους δύναμη και βελτιώνοντας το βιοτικό τους επίπεδο, όμως την ίδια ώρα υφίστανται τις συνέπειες της αποβιομηχάνισης και της αυξημένης ανεργίας εντός των εθνικών τους συνόρων.

Οι αγορές εργασίας δέχονται πλέον ισχυρές πιέσεις.

Η Ευρώπη εξελίχθηκε στο πλέον «προβληματικό» κομμάτι. Είναι αυτή που επλήγη και συνεχίζει να πλήττεται περισσότερο από τα απόνερα της παγκοσμιοποίησης. Το φαινόμενο έχει την εξήγησή του.

Η μεταπολεμική Ευρώπη οικοδομήθηκε πάνω σε δύο πυλώνες.

Ο ένας ήταν η προσπάθεια δημιουργίας της ενωμένης Ευρώπης, της ΕΕ, προκειμένου να αποτραπεί η πιθανότητα να ξαναζήσει η ήπειρος άλλο ένα πόλεμο μεταξύ χωρών της και να εξασφαλιστεί διαχρονικά η ειρήνη και η κοινή συμβίωση.

Ο άλλος ήταν το κοινωνικό συμβόλαιο, που συνήψαν οι μεταπολεμικές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις με τις κοινωνίες των πολιτών τους. Επρόκειτο για μια «υπόσχεση» από μεριάς των οικονομικών και πολιτικών ελίτ προς τις κοινωνίες τους για έντονα αναδιανεμητικές πολιτικές, που θα εξισορροπούσαν τις ανισότητες, θα εξασφάλιζαν στο σύνολο των πολιτών τη πρόσβαση σε μια σειρά βασικών υπηρεσιών (υγεία, σύνταξη, παιδεία, ασφάλεια, κλπ) και μια ελάχιστη εγγυημένη ευημερία σε όλους. Το αντάλλαγμα θα ήταν η παροχή της λαϊκής συναίνεσης στις ασκούμενες πολιτικές και συνεπώς η εμπέδωση της κοινωνικής ομαλότητας.

Οι δύο πυλώνες λειτούργησαν απρόσκοπτα όσο υπήρχαν τα έσοδα που απαιτούσε η χρηματοδότηση τους. Δηλαδή μέχρι τη περίοδο που άρχισε να γίνεται

αισθητός ο αντίκτυπος από τις παρενέργειες της παγκοσμιοποίησης. Μέχρι τότε το κοινωνικό συμβόλαιο λειτουργούσε.

Οι ευρωπαϊκές οικονομίες αποτελούσαν, πλέον ισχυρές παραγωγικές μηχανές, εξασφάλιζαν υψηλό ποσοστό απασχόλησης και ικανοποιητικά εισοδήματα για τους πολίτες τους, καθώς οι φθηνές εισαγωγές από το εξωτερικό αντιμετωπίζονταν με υψηλούς δασμούς, που προστάτευαν τις εγχώριες παραγωγές.

Έτσι ήταν εξασφαλισμένη η διάθεση των ευρωπαϊκών προϊόντων στην εσωτερική κατανάλωση. Συνακόλουθα ήσαν εξασφαλισμένα και τα φορολογικά έσοδα των κυβερνήσεων.

Με τη παγκοσμιοποίηση τα τείχη έπεσαν. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, ακολουθώντας τις αμερικανικές, μετέφεραν μαζικά τη παραγωγή τους, τουλάχιστον εκείνη που ήταν εντάσεως εργασίας, στις φθηνού κόστους περιφερειακές χώρες.

Αυτές άρχισαν να αναπτύσσονται με ισχυρούς ρυθμούς, μετατράπηκαν σε παραγωγικές «τίγρεις», βελτίωσαν σημαντικά το επίπεδο ζωής των πολιτών τους και τη συμμετοχή τους στο παγκόσμιο ΑΕΠ. Σταδιακά υποκατέστησαν τις δυτικές χώρες ως παγκόσμιοι εξαγωγείς.

Η ενωμένη Ευρώπη για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα έθεσε το 1992 στο Μάαστριχτ όρια για το έλλειμμα και το χρέος, τα οποία δεν έπρεπε να υπερβαίνουν οι χώρες μέλη της. Ουδέποτε τηρήθηκαν, ούτε καν από τις ισχυρές χώρες που πρωτοστάτησαν για τη θέσπιση τους.

Χάρis στη πολιτική τόλμη του τότε καγκελαρίου Σρέντερ θεσμοθετήθηκε το 1999 η Ατζέντα Σρέντερ 2010.

Αυτή ουσιαστικά ήταν ένα νέο τριμερές κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων υπό την εγγύηση του κράτους με δεκαετή διάρκεια. Θεσπίζοντας σφιχτές πολιτικές αμοιβών και συγκράτησης (έως και μείωσης σε ορισμένες περιπτώσεις) του εργατικού κόστους, έδρασε περιοριστικά, διατηρώντας ζωντανές τις υφιστάμενες θέσεις εργασίας και βελτιώνοντας ταχύτατα τη γερμανική βιομηχανία, που εντός τριετίας άρχισε να ανακτά σε παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα, κερδίζοντας αγορές και αυξάνοντας τις εξαγωγικές της επιδόσεις.

Το 2008-2009 η Ευρωπαϊκή οικονομία κλήθηκε να αντιμετωπίσει μια σοβαρή οικονομική κρίση. Μια κρίση που θεωρήθηκε εισαγόμενη από τις ΗΠΑ. Ουσιαστικά

όμως επρόκειτο για μια κρίση που ούτως ή άλλως θα ξεσπούσε τα επόμενο διάστημα. Μια κρίση που είναι ενδογενής και αποτέλεσμα των αδιεξόδων του μεταπολεμικού ευρωπαϊκού οικονομικού μοντέλου και που απλά την επιτάχυνε και την όξυνε το σπάσιμο της αμερικανικής φούσκας ακινήτων και οι χρηματοοικονομικές συνέπειες του διεθνώς.

Το πρόβλημα της ΕΕ είναι εδώ από χρόνια και είναι πολύ σοβαρό. Γιατί είναι δομικό, διαρθρωτικό πρόβλημα όλων των οικονομιών της ένωσης, άλλης περισσότερο, άλλης λιγότερο. Και εντοπίζεται στην αδυναμία συνέχισης της τήρησης του μεταπολεμικού κοινωνικού συμβολαίου από τη πλευρά των κρατών, στην αδυναμία χρηματοδότησης και συντήρησης του κοινωνικού κράτους, όπως οι ευρωπαϊκές κοινωνίες το γνώρισαν και το γεύτηκαν μεταπολεμικά.

Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι κοινωνίες γερασμένες, με σοβαρά δημογραφικά προβλήματα. Το υψηλό επίπεδο διαβίωσης συνηγορεί σε χαμηλούς ρυθμούς γεννήσεων, κάτω από το όριο (2,1 παιδιά ανά ζευγάρι) ανανέωσης και συντήρησης του πληθυσμού. Την ίδια ώρα αυξάνεται συνεχώς το προσδόκιμο ζωής, που ήδη τοποθετείται στα 80 έτη. Οι δημογραφικές προβολές δείχνουν ισχυρές πληθυσμιακές μειώσεις στο σύνολο των χωρών της ΕΕ ως το 2050. Κι αυτά συμβαίνουν την ώρα που η θέση της ΕΕ και του πρώτου κόσμου συνολικά στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας φθίνει. Και θα συνεχίσει να φθίνει, αφού η τάση είναι πτωτική. Οι ευρωπαϊκές οικονομίες χάνουν αγορές και ανταγωνιστικότητα.

Η εξίσωση αυτή δεν επιλύεται με συμβατικές μαθηματικές μεθόδους. Δεν υπάρχει επαρκής χρηματοδότηση σήμερα για τη διατήρηση του κοινωνικού κράτους, όπως το γνωρίσαμε. Αύριο θα είναι ακόμη λιγότερη. Η ΕΕ, εάν θέλει να συνεχίσει να υπάρχει και να ευημερεί, οφείλει να επιλύσει την ανωτέρω εξίσωση. Οφείλει να προχωρήσει σε δομικές διαρθρωτικές αλλαγές. Στο σύνολο της. Με ημίμετρα και ασπιρίνες το πρόβλημα δεν θεραπεύεται.

Η ανάπτυξη όμως απαιτεί μεγάλες επενδύσεις, άρα υψηλή χρηματοδότηση. Οι ιδιώτες κεφαλαιούχοι για να επενδύσουν απαιτούν ένα καλύτερο επενδυτικό περιβάλλον, με λιγότερη εμπλοκή του κράτους, με καλύτερες προϋποθέσεις για την απόσβεση και ανταποδοτικότητα των κεφαλαίων τους. Η ΕΕ όμως, μετά από δεκαετίες έντονα αναδιανεμητικών πολιτικών, έχει περιπέσει στο τέλμα της ακινησίας και

αδυνατεί να αλλάξει. Μοιραία λοιπόν η συζήτηση αφορά σε κρατικές επενδύσεις. Για τη χρηματοδότηση των οποίων δεν υπάρχουν χρήματα, αφού το σύνολο των κρατών της ΕΕ είναι υπερχρεωμένο.

Αυτό επιτυγχάνεται είτε με προσπάθεια των ευρωπαϊκών οικονομιών να ανταγωνιστούν κοστολογικά τις τίγρεις της ανατολής, είτε με τη δυνατότητα τους να επιβάλλουν στις αγορές ισχυρά brand names, που οι καταναλωτές θα τα προτιμούν λόγω της ποιότητας και της τεχνολογίας τους, είτε τέλος με τη παραγωγή νέων καινοτομικών προϊόντων, η διάθεση των οποίων σε υψηλές τιμές θα επαναφέρει στη δύση τον πλούτο που δαπανά για την αγορά μαζικών καταναλωτικών αγαθών από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Το πρώτο είναι αδύνατο να υλοποιηθεί. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες δεν είναι σε θέση να καλύψουν τις βιοποριστικές τους ανάγκες με αμοιβές Κίνας και επίπεδα τιμών των χωρών τους. Απομένουν οι δύο άλλες λύσεις. Η Γερμανία, η Ολλανδία, η Ιταλία και λιγότερο η Δανία και η Σουηδία, είναι οι μοναδικές χώρες που έχουν κατορθώσει να επιβάλλουν προϊόντικές μπράντες, που οι καταναλωτές θα προτιμούσαν ασχέτως τιμής διάθεσης.

Όσον αφορά τον τεχνολογικό τομέα και τις νέες καινοτομικές προσπάθειες, η Ευρώπη υστερεί απελπιστικά έναντι των ΗΠΑ, ακόμη και έναντι της Ιαπωνίας. Ο κρατισμός της σκοτώνει ή αποτρέπει τις όποιες προσπάθειες εκδηλώνονται. Επομένως οι πιθανότητες δεν είναι με το μέρος της ΕΕ.

Την ίδια ώρα οι πολίτες στο νότο, αλλά και στο σύνολο της ένωσης, απαιτούν από τις κυβερνήσεις τους να συνεχίσουν να τους εξασφαλίζουν τα εισοδήματα και το επίπεδο του κοινωνικού κράτους των προηγούμενων δεκαετιών. Προσωπικά αδυνατώ να διακρίνω με ποιους τρόπους μπορούν να γεφυρωθούν αυτά τα χάσματα (Μπιλλίνης, 2014).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ολοκλήρωση και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη διαδικασία ολοκλήρωσης των εξωτερικών σχέσεων της. Το περιβάλλον που δημιουργήθηκε από την ΕΕ, έδωσε ώθηση σε πολλά έθνη να επιθυμούν τη διεύρυνση τους στην Ευρωζώνη, καθώς η ΕΕ αποτέλεσε ένα προστατευτικό μανδύα στήριξης των οικονομιών και πολιτικών διακυβερνήσεων τους. Η ΕΕ, γρήγορα εξελίχθηκε και απέκτησε μεγάλη γεωγραφική έκταση αλλά και δυναμική ολοκλήρωση, καθώς έως και σήμερα (2014), αποτελείται από 28 κράτη – μέλη και πολλές υποψήφια προς ένταξη χώρες να αναμένουν, την ολοκλήρωση της ένταξής τους.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, τη σταθεροποίηση οικονομιών και των κυβερνήσεων των αδύνατων κρατών-μελών, τη στήριξη τους από τις ισχυρές χώρες του Ευρωπαϊκού στίβου στην υλοποίηση του οράματος της ένωσης της Ευρώπης, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην ειρηνική ενοποίηση της ευρωπαϊκής ηπείρου, καθιστώντας την, ως τον πρωταγωνιστή σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ, οδήγησε στην αύξηση της ευημερίας και της ανταγωνιστικότητας σε κάθε κράτος- μέλος συνολικά και σε συνάρτησης στο σύνολο της ΕΕ. Το γεγονός της διεύρυνσης της επιτρέπει να ανταποκριθεί κατά τρόπο ικανοποιητικό απέναντι στις προκλήσεις που δημιουργεί η παγκοσμιοποίηση.

Από πλευράς πολιτικών διακυβερνήσεων, η διεύρυνση εδραίωσε το κράτος δημοκρατίας σε όλα τα κράτη-μέλη της και θέσπισε και εφάρμοσε θεσμούς που αναφέρονταν, στο κράτος-δικαίον, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην οικονομική και κοινωνική σταθερότητα, στην ιδέα εγκαθίδρυσης παγκοσμίως την ΕΕ, ως ισχυρό διεθνή παράγοντα, επηρεάζοντας θετικά τα τρίτα κράτη, με τη χρήση διπλωματικών, οικονομικών και εμπορικών μέσων, παρά με τη χρήση της βίας.

Ωστόσο, η δράση της Ε.Ε. δεν αφορά μόνο στρατιωτικές και διπλωματικές διεργασίες, αλλά ο ρόλος της εξαπλώνεται και σε άλλους τομείς όπως το εμπόριο, τις τελωνιακές γραμμές, την ενίσχυση της ανάπτυξης, σε θέματα δικαιοσύνης, στην προστασία του περιβάλλοντος, στις εξωτερικές σχέσεις του γεωργικού και αλιευτικού τομέας και στην εξωτερική εκπροσώπηση της ζώνης του ευρώ. Με την κοινή εμπορική πολιτική που εφαρμόζει η ΕΕ, ισχυροποιεί παγκοσμίως την παρουσία της.

Η σύναψη εμπορικών συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ και παγκοσμίως ανεπτυγμένων οικονομιών, όπως είναι οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Κίνα, έθεσε γερά θεμέλια στην ισχυροποίηση της θέσης της Ευρώπης και την κατέστησε πρωτεργάτη στις εμπορικές συναλλαγές.

Όμως, παρά τα οφέλη και τα πλεονεκτήματα που δημιούργησε η ένωση των κρατών-μελών της ΕΕ, η πολιτική της επιρροή ήταν ασθενή απέναντι στις παγκόσμιες εξελίξεις, παρά την ανάλογη οικονομική δύναμη που είχε.

Η οικονομική κρίση εξαπλώθηκε ραγδαία την τελευταία πενταετία, παρασύρονταν στο πέρασμά της όλες τις αδύναμες οικονομίες της Ευρώπης. Η ΕΕ έπρεπε να λάβει ισχυρά δημοσιονομικά μέτρα, με στόχο τη διατήρηση της συνοχής της και για την σταθεροποίηση της εσωτερικής οικονομικής και πολιτικής της ακεραιότητας. Στα παραπάνω επιβάλλεται να συμμετέχουν όλα τα κράτη-μέλη, για να αποτρέψουν τη διαδικασία του κατακερματισμού και της επιβαλλόμενης υποβάθμισης της ΕΕ

Η ΕΕ διανύει μια νέα εποχή, στην οποία πρέπει να μετατοπίσει το κέντρο βάρους των αποφάσεών της, στην επίτευξη μιας βιώσιμης ανάπτυξης και μιας παγκοσμιοποίησης των αποφάσεων και των δράσεων της, συμβάλλοντας σ' αυτήν την κατεύθυνση, όλα τα κράτη-μέλη που την απαρτίζουν.

Η ΕΕ στηρίζεται στους κανονισμούς που διέπουν την συνοχή και ενοποίηση των κρατών-μελών που την απαρτίζουν, με στόχο την ώθηση αυτών στην ανάπτυξη, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους και συνολικά στη δημιουργία ισχυρής οικονομικής πολιτικής, πράγμα που συνεπάγεται την επιβίωση και διατήρηση ολόκληρης της επικράτειας της ΕΕ.

Εντούτοις παρά το όραμα της αμοιβαίας αλληλεγγύης και της συνοχής, που υποστηρίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, για τη διατήρηση της ευρωπαϊκής συνοχής και τη σταθερή πορεία για την κοινωνική και οικονομική ευημερία των πολιτών των κρατών-μελών της, η βαθιά οικονομική κρίση που βιώνει σήμερα απειλεί ευθέως και την πολιτική συνοχή της.

Η Ευρώπη βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σημείο. Αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις, τον παγκόσμιο οικονομικό ανταγωνισμό, τις δ ευρυνόμενες ανισότητες στην Ευρώπη και τον κόσμο, τις κλιματολογικές αλλαγές και τις ενεργειακές ανάγκες. Η Ευρώπη

αντιμετωπίζει επίσης κρίσιμα πολιτικά διλήμματα ως προς το πώς θα διαχειριστεί αυτές τις προκλήσεις.

Σοβαρή πρόκληση για τη συνοχή της Ε.Ε. αποτελούν τις τελευταίες ημέρες, τα όσα απαράδεκτα γεγονότα διαδραματίζονται γύρω από το θέμα της Ελλάδας και αποτελούν νοσηρό σύμπτωμα της αποτυχίας της Ευρώπης να υπηρετήσει στοιχειωδώς τις βασικές ευρωπαϊκές αρχές της αλληλεγγύης και της συνοχής.

Αρχές όπως η αλλαγή κατεύθυνσης προς επενδύσεις, ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας είναι κυριολεκτικά όρος επιβίωσης της ΕΕ. Τα επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πολλά. Η ειρήνη, η διεύρυνση, η δημοκρατική σταθερότητα, η αύξηση της ευημερίας, η ελευθερία της διακίνησης, η κοινή αγορά, το κοινό νόμισμα και η προοδευτική κοινωνική και περιβαλλοντική νομοθεσία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όμως ποτέ δεν κέρδισε με το να παραμένει ακίνητη και αμήχανη και θα χάσει ολοκληρωτικά αν δεν αποδειχθεί ικανή να απαντήσει αποτελεσματικά στις ανάγκες και τις προκλήσεις ενός ταχύτατα μεταβαλλόμενου κόσμου. Οι αλλαγές είναι επιταγή και δεν μπορεί να παραμείνει απλά ουραγός.

Μια νέα κοινωνική Ευρώπη πρέπει να αποτελέσει την πολιτική φιλοδοξία της ΕΕ μια νέα εξόρμηση για μια κοινή προσπάθεια, για ανανέωση και αναζωογόνηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού μοντέλου.

Η Ευρώπη χρειάζεται νέες πολιτικές που θα κατοχυρώνουν τη δυνατότητα συμμετοχής, συνεισφοράς και ωφελημάτων από το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Χρειαζόμαστε οικονομική ανάπτυξη και νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας, νέες και καλύτερες μορφές κοινωνικής προστασίας και δικαιωμάτων, ενεργητικές πολιτικές αγοράς εργασίας, ίσες ευκαιρίες, προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, νέους τρόπους υποστήριξης της οικογένειας και των εργαζομένων.

Για την επίτευξη του οικοδομήματος της προοπτικής αυτής, η ΕΕ πρέπει να εργαστεί περισσότερο εντατικά και αποτελεσματικά, ώστε να ανταποκριθεί στα καθήκοντα της τόσο στην Ευρώπη όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, με κατευθυντήριες γραμμές:

✚ Την επιτυχή καταπολέμηση της φτώχειας, τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, την πλήρη απασχόληση, οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή περιλαμβανομένης της ισχυρότερης οικονομικής συνεργασίας και μεταρρυθμίσεων.

- ✚ Τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.
- ✚ Τη σταθερότητα, την ειρήνη και την ευημερία με την υποδοχή περισσότερων Ευρωπαϊκών Εθνών στους κόλπους της ΕΕ και με την προαγωγή πιο στενών δεσμών με τις γειτονικές χώρες.
- ✚ Την ανακοπή του φαινομένου των αλλαγών των κλιματολογικών συνθηκών, για την προστασία του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα για τη διασφάλιση βιώσιμης και επαρκούς ενέργειας για την Ευρώπη.
- ✚ Την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των αιτίων της, της παράνομης μετανάστευσης με πλήρη συμμόρφωση προς τα θεμελιώδη δικαιώματα.
- ✚ Την προώθηση επιτυχούς ενσωμάτωσης των νόμιμων μεταναστών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.
- ✚ Την ανάδειξη της ΕΕ, ως δύναμη ειρήνης, διαπολιτισμικού διαλόγου, ανάπτυξης και δημοκρατίας και με το να μιλά με μια ισχυρή, ενιαία φωνή στις διεθνείς υποθέσεις.
- ✚ Την κατοχύρωση ασφάλειας για τα μέλη της ΕΕ και των πολιτών της.

Για την επίτευξη αυτών των απαιτητών πλέον κατευθύνσεων χρειάζεται μια ισχυρότερη πολιτικά Ευρώπη, με χρέος της την οικοδόμηση της κοινωνίας των πολιτών της και της συμμαχίας των κοινωνικών της εταίρων, με μια περισσότερο δημοκρατική, κοινωνική, ανοικτή και αποτελεσματική ΕΕ για μια καλύτερη Ευρώπη, προς το συμφέρον των Ευρωπαίων πολιτών (Εφημερίδα «Ο φιλελεύθερος», 2015).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη

1. Βαθούλκα Ε. (2009), «*Η Οικονομική Ανάπτυξη της Ελλάδας – Τα τελευταία 10 χρόνια*», Αθήνα
2. Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ, (1998), «*Διεθνή Οικονομικά*», Εκδόσεις: Σταμούλης, Αθήνα
3. Θεοδωρόπουλος Σ., (1997), «*Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση θεωρία και πολιτική*», Εκδόσεις: Α. Σταμούλη, Αθήνα
4. Κέφης, (2005), «*Διοίκηση Ολικής Ποιότητας, θεωρία και πρότυπα*», Εκδόσεις: Κρητική, Αθήνα
5. Krugman P. and M.Obstfeld (2011), «*Διεθνής Οικονομική: Θεωρία και Πολιτική*», (μετάφραση 8ης έκδοσης), Αθήνα, Εκδόσεις Κρητική
6. Stiglitz, J. (1992), «*Οικονομική του Δημοσίου Τομέα*», Εκδόσεις: Κρητική Επιστημονική Βιβλιοθήκη

Ηλεκτρονική

1. Ec.Europa.eu, «Σχολιασμός»,
http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lfsi_esms.htm#relatedmd1420713186376
2. Ektelonismos (2014), «Επιδοτήσεις»,
<http://www.ektelonismos.com/epidotisis.htm>
3. Europa (2014) (2014), «Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης»,
http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_el.htm
4. Weidenfeld, W., Wessels, W. (1997), «Η Ευρώπη από το Α ως το Ω», *Οδηγός της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*,
http://www.ucc.ie/archive/hdsp/Ato%20Z/pdf/Az_gr.pdf
5. «Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα», http://europa.eu/about-eu/eu-history/1990-1999/index_el.htm
5. «Περαιτέρω εξελίξεις»,
http://europa.eu/about-eu/eu-history/2000-2009/index_el.htm

6. «Μια δεκαετία ευκαιριών και προκλήσεων»,
http://europa.eu/about-eu/eu-history/2010-today/index_el.htm
7. «Προσχώρηση στην ΕΕ»,
http://europa.eu/about-eu/countries/joining-eu/index_el.htm
8. «Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης»,
http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/index_el.htm
9. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο οδηγός σας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ», *Ευρωπαϊκή Ένωση*, Λουξεμβούργο,
<http://search.tb.ask.com/search/redirect.ihtml?action=pick&ct=GD&qs=&searchfor..>
10. Europarl (2014), «Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι εμπορικοί εταίροι της»,
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_6.2.1.html
11. Unipi (2014), «Οι σχέσεις της ΕΕ με ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα»,
<http://www.des.unipi.gr/wp-content/uploads/2014/01/ΕΕ-ΣΧΕΣΕΙΣ-ΜΕ-ΜΕΓΑΛΕΣ-ΧΩΡΕΣ.pdf>
12. Europa.eu (2014), «Ανταγωνιστικότητα»,
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/competitiveness_el.htm
13. Europa.eu (2014), «Αειφόρος Ανάπτυξη»,
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/sustainable_development_el.htm
14. Ευρωπαϊκή Ένωση, (2010) «Ο προϋπολογισμός της ΕΕ με μια ματιά», Υπηρεσία εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, σελ. 6-7
15. Ευρωπαϊκή Ένωση, (2010) «Ο προϋπολογισμός της ΕΕ με μια ματιά», Υπηρεσία εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, σελ. 8-10
16. Wikipedia.org (2014), «Στατιστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης», στη διεύθυνση:
[http://el.wikipedia.org/wiki/Στατιστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης#.CE.A0.CF.81.CE.BF.CF.8B.CF.80.CE.BF.CE.BB.CE.BF.CE.B3.CE.B9.CF.83.CE.BC.CF.8C.CF.82_.CF.84.CE.B7.CF.82_.CE.95.CE.95](http://el.wikipedia.org/wiki/Στατιστικά_της_Ευρωπαϊκής_Ένωσης#.CE.A0.CF.81.CE.BF.CF.8B.CF.80.CE.BF.CE.BB.CE.BF.CE.B3.CE.B9.CF.83.CE.BC.CF.8C.CF.82_.CF.84.CE.B7.CF.82_.CE.95.CE.95)
17. Europa.eu (2014), «Η κοινή εμπορική πολιτική»,
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/a20000_el.htm
18. Europa.eu, «Κοινή εμπορική πολιτική»,

- http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/commercial_policy_el.htm
19. European Union (2014) «Εξωτερικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης»,
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/external_responsibilities_el.htm
20. European Union, «Τελωνειακή ένωση»
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/customs_union_el.htm
21. Europedia.moussis.eu (2014), «Η ΕΕ και ο ΠΟΕ»,
22. http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/7/23/04/index.tkl?lang=gr&all=1
23. Europarl.Europa (2014), «Εμπορική πολιτική & προσανατολισμός»,
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_6.2.1.html
24. Europedia (2014), «Οι στόχοι και τα μέσα της Εμπορικής Πολιτικής της ΕΕ.»,
http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/7/23/01/index.tkl?lang=gr&all=1
25. European Commission (2014), «TARIC»,
http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/tariff_aspects/customs_tariff/index_en.htm
26. Mcit.gov (2014), «Κλάδος εμπορικής πολιτικής, Διμερών και Δημόσιων σχέσεων»,
<http://www.mcit.gov.cy/mcit/trade/ts.nsf/All/D22401062DEC87D8C2257C7D004511FD?OpenDocument>
27. Webcache (2014), «Αμερικάνικος Δείκτης Ικανοποίησης Πελατών (ASCI)»,
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:9PbQVKn8WQYJ:https://www.eclass.tuc.gr/courses/garbage/POSTMPD102_work_4_50f69d353418b/SKALIDHS%2520IOANNHS2012019029.docx+&cd=3&hl=el&ct=clnk&gl=gr
28. Γρηγορούδης, Ε., Νικολοπούλου, Γ. & Ζοπουνίδης, Κ. (2004), «Δείκτες ευημερίας», <http://www.epistimonikomarketing.gr/deiktes-euimerias/>
29. «Δείκτες ευημερίας – Η Ικανοποίηση από τη ζωή στην Ελληνική Οικονομία»,
<http://indeepanalysis.gr/?q=node/1368>
30. «Διεθνοποίηση της Οικονομικής δραστηριότητας»
31. http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/globalisation_el.htm

32. «Εμπορικά καθεστώτα που εφαρμόζονται σε αναπτυσσόμενες χώρες»,
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuid=FTU_6.2.3.html
33. «Επιχειρήσεις»,
http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/index_el.htm
34. «Εργασία»,
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/employment_el.htm
35. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα /Ευρωσύστημα, «Ο διεθνής ρόλος του ευρώ και η κοινή του ωφέλεια»,
<https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/international/euro/html/index.el.html>
36. «Η έρευνα και η ανάπτυξη»,
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/research_and_development_el.htm
37. «Η ΕΕ και η Φιλελευθεροποίηση του Διεθνούς εμπορίου
http://www.ekem.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=314:i-ee-kai-i-filelytheropoiisi-toy-diethnoys-emporioy-oi-symfonies-oikonomikis-synergiasias-metis-xores-acp&catid=15:2008-05-12-11-28-15&Itemid=68
38. Μιλλίου, (2008), «Κοινή Αγροτική Πολιτική»,
<http://www.aueb.gr/users/milliou/CAP.pdf>
39. Μπιλλίνης Γ. (2014), «Πόσο διατηρήσιμη είναι η ευημερία στην Ευρωπαϊκή Ένωση», άρθρο στην εφημερίδα 4news, www.4news.gr/πόσο-διατηρήσιμη-είναι-η-ευημερία-στη/
40. «Οικονομία, χρηματοοικονομικά και φορολογία» Ημερομηνία πρόσβασης: 22-11-2014, στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/news/economy/090908_el.htm
41. «Πολιτική για τις Επιχειρήσεις»,
http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/enterprise_el.htm
42. Παπαγιαννίδης Δ., (2010), «Στρατηγική της Λισσαβόνας: μια δυναμική, ανταγωνιστική και συνεκτική οικονομία στην ΕΕ μέχρι το 2010», *Δελτίο ΣΜΠΕ 322*, www.spme.gr/uploads/e17fc5c02550e237.doc
43. «Πώς οι δαπάνες για Ε & Α ποικίλλουν μεταξύ των κρατών-μελών»,
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Sustainable_development_-_socioeconomic_development

44. «Στατιστικά στοιχεία απασχόλησης»,
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00180&plugin=1>
45. «Συνοπτικό Τριμηνιαίο Δελτίο-Μακροοικονομικοί Δείκτες για Ελλάδα και ΕΕ»,(2014) ΙΝ.ΕΜ.Υ, τεύχος Ι, σελ. 3-5
46. Τομέας Δασμολογίου (2008), «Δασμοί Αντιντάμπινγκ και Αντισταθμιστικοί Δασμοί», *Συνοπτικός Οδηγός Τμήματος Τελωνείων*, Κύπρος,
[http://www.mof.gov.cy/mof/Customs/customs.nsf/All/2C1A4FBC6B837B10C22572CD0037B34D/\\$file/Antidumping%20Odigos.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/Customs/customs.nsf/All/2C1A4FBC6B837B10C22572CD0037B34D/$file/Antidumping%20Odigos.pdf?OpenElement)
47. «Στατιστικά στοιχεία Διεθνούς Εμπορίου»,
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=te00002&plugin=1>
48. «Στοιχεία γεωργικών εκμεταλλεύσεων»,
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tag00001&plugin=1>
49. "Στρατηγική της Λισσαβόνας: Μια δυναμική, ανταγωνιστική κι συνεκτική οικονομία στην Ε.Ε. μέχρι το 2010"
50. «Για την Ευρώπη του σήμερα»,
<http://www.philenews.com/el-gr/f-me-apopsi-eponymes-gnomes/385/262957/gia-tin-evropi-tou-simera#sthash.8VvLslDt.dpuf>